
UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 10 10 06 05 004 2

دارالكتب

عدد ١

آثار سعيد بك

صاحب كتبخانه : قره‌بت و قصبار

معارف نظارت جليله‌سنك رخصتيله طبع اولنمشدر

استانبول

(قره‌بت و قصبار) مطبعه‌سی — باب عالی جاده‌سنده نومرو ٢٥

١٣٠٣

مرجعی و محل فروختی باب عالی جاده‌سنده ۲۵ نومرولی قره‌بت
و قصبار افندیلرک کتبخانه‌سی

❁ فاتحهٔ کلام ❁

ایچنده بولندیغمز شو زمان ترقی واعتلاده یکدیکرینی ولی و تعقیب ایدرك نشر اولنمقده بولنان بعض آثار جیده یه امالهٔ لحاظهٔ دقت ایدیلەجك اولور ایسه معارف عثمانیه جداً بردور تجدده کیروب طریق ترقیده قطع مسافات اولنمقده بولندیغنه حکم ایتامك ممکن اولەمز

حقیقت حالده آثار فنیه وادبیەنك تکثری نسبتنده وطن ایچون استفاده حصولی طبیعی اولمسنه نظراً براز زمان صکره علم ومعرفتك اضواء عوالم افروزیله آفاق مملکتك ازسرتاپا مستغرق انوار مدنیت و سعادت اولەجغی آزادهٔ شك وارتیابدر. بناء علیه - فقط آثار جیدەدن معدود اولان -

آثار جدیده یه آسمان معارف عثمانیه‌نك بر نجم تابداری دینابسه سزادر .

خلقك مطالعهٔ آثاره تهالکی ایسه همان هیچ برزمانده امثالی ایشیدلمیان موفقیتلردن بولندیغی ایچون بو تهالك بزی شو ﴿دارالکتب﴾ ی نشره دخی تشویق ایلمشدر .

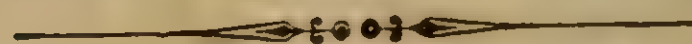
دارالکتب زمانمزده قدرتلی قلملرینك محصول گران قیمتیله ارباب مطالعه‌یی مستفید ایدوب مضمار معارف شتاده حائز مرتبهٔ قصب السبق اولان معدود الاسامی اجلهٔ ادبانك آثار نفیسه‌سنی حاوی اوله‌جق و بونلرك برده رسملری بولنه‌جقدر .

ازجمله شو برنجی جزؤ ادیب کمالات پرور سعادتلو سعید بك افندی حضرتلرینك آثار قیمت

داریله بر تصویر ادیبانه‌لرینی شاملدر .

هر بری — طرز جدید ادبك برالمعی بی‌مثالی اطلاقنه شایان اولان ادبای مشارالیهمك انظار بدائع پرستان عصره قارشی صنعی وطبیعی برر «البوم» نی یعنی هم آثار قلمیه وهم‌ده شکل فطرتلرینی ارائه خصوصنده عاجزانه کوستره‌جکمز اقداماتك عموم عندنده مظهر تقدیرات بیوریله جنی امرنده‌کی وثوق واعتمادمز برکمالدر .

قره‌بت و وقصبار

علم ثروت

احتیاجات مادیهٔ انسان اوچ صنفه منقسم اولوب بونك برنجیسی بدل مایتحلل اولان مأكولات ومشروبات و ایكنجی و اوچنجیسی دخی ستر عورت وحر وبردك شدتندن بدنی صیانت ایچون لازم اولان البسه ومسكندر ٠

شو اوچ احتیاجك اسباب اندفاعی ایكی منبعدن یعنی یا زمیندن ویا حیواناتدن تحصیل اولنور ٠

انجق بو اسبابی استعمال وقابل استفاده حاله ادخال ایچون صنعته احتیاج مس ایتدیكندن صنعت دخی بو بابده منبع ثالث اعتبار اولنور ٠

ثروت دیدیكمز شی محضا بونلرك مبذولیتندن عبارتدر ٠ اسباب ثروتك صورت استحصال واستهلاكنی و بر قومك اعضاسی بیننده اصول انقسامنی ارائه و تبیین ایدن علمه (علم ثروت) دنیلور ٠

دیمك اولور كه علم ثروتك غایتی خلق بیننده ثروتك

وتعبیر اصح اخرله رفاهیت و راحتك مساعدهٔ امكان درجه‌سنده تعمیمی كیفیتیدر . اصحاب انصاف ومروت بوعمله واقف اولمقسزین بومقصدك حاصل اولمسنه خود بخود سعی وغیرت ایدرلر .

لكن حیف كه اكثریا اندن مطلوبلری حقیقةً حاصل اولمش اولماز .

مثلا یولده سئله یه برقاچ پاره اعطا ایدن برادم بوندن تسكین ضرورت ونوعما حصول انقسام ثروت مراد ایدر ایسه‌ده بوعاطفت اكثری برطاقم كسنه‌لری حصول ویا دوام ضرورتك اركان اصلیه‌سندن اولان تنبللكه تشویق وخلق تجیز ایله بالائتلاف دوزجه عارسز اولمغه ترغیبدن بشقه برشیئ مثمر اولمز .

بو حالده بولنان اصحاب خیراتك بر درجه دها مافوقنده بولنانلر یعنی عاطفتلرینی حسن استعماله دها اعتنا ایدنلر كرچكدن محتاج اعانه اولان فامیلیالری بوله‌رق آنلرك تسكین ضرورتنه اعانه وتشنه دلان حرمانك مشربهٔ احتیاجلرینه علی قدر الامكان میاه احسان اساله ایدرلر .
لكن بوعواطف نقدر كلیت اوزره فرض اولنسه ینه معاونت خصوصیه وموقته نوعندن اولمغله شو بیان

اولنان صورتیله اعاشـهٔ درماندکان عزمنده بولنـان اصحاب احسان بالنسبه اضاعهٔ مال ایتمش اولورلر .

حقیقةً سعادت حال عامه یه خدمت خلقه سعی ایتمك وسعی ایله استفاده ایتمك ومحصول مستفادی ممکن مرتبه صورت نافعه‌ده خرج و صرف قلمق چاره‌لرینی تعلیم وتسهیلدن عبارتدر .

صنایعك کسب کثرت و قلت وبین الناس ثروتك حسن وسوء انقسـامه مظهریتی من کل الوجوه مأمورین حکومت وافراد رعیتك قواعد فن ثروته مطابقت ویا عدم مطابقت افکارینـه منوط و مربوط اولمغله هیأت موجوده‌نك اصلاح احوالی حقنـده علم ثروت الك مؤثر علملردندر .

آداب و اخلاق حقـنده التزام افراط ایدن بعض ذوات تکثیر وسائط ثروته سعی وغیرت ایتمکی استخفاف واستحقار ایدرلر .

بونلر طریق صوابدن غایتله اوزاق بر طـاقم بیهوده مراق صاحبلری اولدیغی ارباب معارفك معلومیدر .

قوای بشریه برطاقی معنوی وبرطاقی مادی اولمق اوزره ایکی‌یه منقسم اولمغله احتیاجاتدخی معنوی ومادی

اقسامه آیرلق وآداب واخلاق علومك برنجیسی و علم ثروت ایکنجیسی عد اولنمق لازم کلور .

علم ثروتك رفاهیت وسعادت بشریه‌یه طوغریدن طوغری‌یه خدمتی جهتیله یالکز احتیاجات مادیهٔ انسانیه‌یه منسوبیتی اعتباریله بیله فوق العاده اهمیتی غیر منکر اولدیغی کبی لایقیله دوشنلدیکی حالده احتیاجات معنویه‌مزه دخی منسوبیت کامله‌سی اولدیغی میدانه چیقار. زیرا بطالت وسفاهت وضرورتك دفعنه چاره بولنسه پك چوق جرایمك وقوعی منع ایدلمك ممکن اوله‌بیله‌جکی مسلماتدن وچونکه علی‌العموم قباحت وجنحه وجنایتلر یوزده تقریبا یکرمی اوچ نسبتنده اولمق اوزره بطالت ویاسفاهت وبونلرك لوازم طبیعیه‌سندن اولان احتیاج وضرورتدن منبعث اولدیغی وعلی الخصوص اعاظم جنایات مشهوره یوزده آلتمش نسبتنده اوله‌رق بو ایکی سببدن برینك حاصل ایتدیکی مضایقهٔ حالدنطولایی ارتکاب اولندیغی مجرباتدندر .

علم ثروت بر مملکتده برطاقمك خساریله برطاقمك منافعنه خدمت ایتمیوب دائما کتب ادیان امم واصحاب حکم نوع انسانه یکدیکریله مسالمت واشتی اوزره تمدن

وجناب بارینك کندولرینه احسان ایلدیکی نعم کونا کونه مستحق و دسترس اولمق ایچون یکدیکره عرض دست تعاون ایلملرینی تعلیم وتنبیه ایلمکده و نیچه زماندر بو ارزوی عواطف کارانه یه محال نظریله باقلمده بولنه‌رق علم ثروت ایسه امور مادیه یه حصر بحث ایلدیکی حالده اسباب نفع و حظمزك طریق تکثیر و توفیرینی تعلیم وسیله‌سیله شریعت و حکمتك تنبیهات اشتی پرورانه وتعاون کسترانه‌سنی حسن تلقی و اصغا ایتمکه منفعت مادیه‌مزك بزی سوق واغرا ایلمسی لازم کله‌جکنی و او تنبیهات جلیله یه توفیق حرکت ایتمز ایسه‌ك دوچار ذلت وسفالت اوله‌جغمزی درجهٔ بداهتده میدانه قور .

بویله بر علم ومعرفت نصل عالی منزلت و پر منفعت اولدیغنی اشبو افادات اثبات ایدر ظن ایلرز .

دائرهٔ معارف بشریه کسب وسعت ایلدکجه علم ثروت محاسن اخلاق وادابه اك قوی معین بر علم بولنـ اولدیغی کوندن کونه دها چوق میدانه چیقار .

بومطالعاته عصرمزك میدانه کتوردیکی بعض مأثری دخی علاوه ایتمك کرکدر .

صنایع عصرمزك ایلرویه کوتوردیکی شیلرك

برنجیسی حکمنده‌در . شوعصرده یشایان برادم صنایعك صورت انتشارینی و ترقیٔ صنایعه احداث ممانعت ایدن اسبابی وهیئت بشریه‌نك طبقات مختلفه‌سی بیننده فوائد صنایعك انقسامنده‌کی عدم مساواتك چارهٔ تهوینی مجملاً اولسون بیلدیجه تربیه کورمش آدم صایه‌لهمز .

علم ثروتك تعلیم ایلدیکی شیلرك نفعی عام اولدیغندن هیچ برمملکت اهالیسی بوعلمه رهین انتساب واهالینك هیچ برطبقه‌سی حالنه کوره قلیل وکثیر بوعلمدن بهره‌یاب اولمق احتیاجندن وارسته اوله‌مز .

هله حکومت مأمورلری حقنده بوعلم اقدم معارف دنیلسه سزادر . زیرا اوله‌بیلورکه برمأمورك بوعلم ایله اشتغال ایتمامش بولنمسی منافع عامه‌یی نیچه سنه‌لر رخنه وسکته‌دار ایدر .

مطالعات ناچیز عاجزانه‌مز اشبو علمه نقدر اهمیت ویرلمسی لازم کله‌جکنی وبونك تدرس وتعلمندن اصحاب الباب لذتیاب اوله‌جغنی تبیینه کافیدر .

برمملکتده سیاحت ایدیلور ایکن ابنیه حال سفالت اشتمالده‌اولدیغی وبونلرك درونلرینه‌هوا وضیا کوچك کوچك منافذدن داخل اوطه‌لری وبرطاقم پژمرده وفرسوده

مفروشاتی مشتمل بولندیغی کوریلور ومداین وقراده تصادف
اولنان ادملر البسهٔ فقیرانه ومعیشت ذلیلانه ده امرار اوقات
ایلدکلری مشاهده اولنور ایسه فرضا او مملکتك هر ایالتنده
فرط غنا وثروتله عالمده مشهور متعدد فاملیالر بولندیغی
وخزینهٔ دولت سیم وزرله مالامال اولدیغی استخبار
اولنسه بیله او مملکت فقیر اولدیغی بلا تردد اکلاملیدر ٠

دیکر بر مملکتده کشت وکذار اولنور ایکن بالعکس
مساکن برطرز مرغوب اوزره یاپلمش وپاك ومزین
اوله رق تفریش ایدلمش بولنور وزراع وعمله طاقنك
صورت معیشت وقیافتی تحصیل وسائط تعیشده عسرت
چکلمدیکنی کوسترز ایسه او مملکتده نیچه بیوك فاملیالر
دفعة فقیر اولمش اولدیغی واره صره بر قاچ کشی
ضرورتدن تلف نفس اختیار ایلدیکنی وخزینهٔ حکومتك
پك چوق دیونی موجود ایدوککنی اخبار ایلسه لر
او مملکت زنکین اولدیغنه ینه بی محابا حکم ایتملیدر ٠

مایهٔ ثروت احتیاجات بشریه نك واسطهٔ دفعی
اوله جق بالجمله مادی شیلر اولوب بونلرك محل مبذولیتی
اولان یر زنکین یردر ٠

ایشمزه یرایان اشیانك برطاقی احتیاجاتمزی طوغریدن

طوغرییه دفع ایلر . مأکولات وملبوسات کبی برقسمی بالواسطه دفع احتیاجات ایدر . آلات و ادوات کبی . ومسکوکات وعلی العموم قیمتلو معدنیات مایهٔ ثروتك پك نافع برقسمی اولوب انجق نیچه زمان ظن وکمان ایدلدیکی وجهله فی الاصل ثروت بونلردن عبارت دکلدر .

اکر برمملکتی زنکین ایتمك ایچون مثلا التون ایله طولدیرمق چارهٔ مؤثر اولسه ایدی شمدی دنیاده اسپانیا قدر متمول ومعمور برمحل اولمامق لازمکلور ایدی .

چونکه مملکت مزبوره یه وقتیله امریقادن بی حد وشمار التون ورود ایتمش و خارجه اخراج اولنه مامق ایچون حکومت جانبندن قوانین شدیده وضع اولنوب بونلر برکونه ازدیاد ثروتی موجب اولمق شویله طورسون بالعکس اهالینك قسم اعظمنی عطالت وسفاهته سوق واراضینك قوهٔ انباتیه سندن استفاده یی الیقویدقدن بشقه کافهٔ شعبات ترقیاتی تأخیر وعوق ایلمشدر .

مملکت مزبوره امریقادن جلب ایتدیکی التونك یکرمی اوتوز مثلنی دها کتوردوب اسکی التونلردن کوردیکی مضرتك دفعنی او صورتله ارادش اولسه ایدی قاچ قات ازید التون جلب ایتمش بولنور ایسه اندن نیچه

قات ازيد فقر ومذلته كرفتار اولور ايدى .

چونكه خاندان حكمدار واعيان واكابر اللرينه كچن نقودى خارجدن وسائط تسكين احتياج وارزو اولان شيلرك تداركى يولنده خرج وصرفه برقاتدها قيام وجاهل وتنبللكده تشديد اصرار ودوام ايدن عجزهٔ اهالى اعيان واكابر صدقه سيله كچنمك چاره لرينى ارامغه اولكندن چوق اهتمام ايدرلر ايدى .

بالعكس امريقاده بولنان اسپانيا مهاجرلرى سعى وعمل ايله كوندن كونه توسيع دائرهٔ سعادت ورفاهيت ايلمكده درلر .

شويله كه : امريقاده واقع مكسيقا مملكتنك ثروت وسامانه سبب اوراده بولنان معادن جسيمه اولميوب قرن سابق اواخرندن برو دائما متزايد اولان زراعتدر . اوراده برزنكين معدنك كشف اولنمسى درحال جوارنده برشهر بنا ايدلمسنى مستلزم اولور .

مثلا برطاغك اتكنده وياخود تپه سنده بولنان بر معدنك ايشادلمسيچون تجمع ايدن خلق امر تعيشلرينه مقتضى شيلرى محال بعيده دن جلبه مجبور اولدقلرندن اره دن چوق وقت كچمكسزين ضرورت واحتياج

اوراده برطاقم ادملری زراعت و صناعته سوق ایلمکله اولا سهل الزراعه اولان سیلابلر کنارلرندن و طاغ تپه‌لرندن باشلیان مزارع اطراف وجوانبی محیط اولور.

مزرعه‌لر یقین زمانده چفتلکلر پیدا اولمسنی ایجاب ایلر. ذخائرك ندرتی و طالبلرك کثرتی ملابسه‌سیله محصولات زرعیه غالی بهالره صاتلدیغندن زراعك چکدیکاری مشقت و محنتلر هبا اولمز.

ایشته اراضیٔ قفرا وشواهق جبال بالاده ظهور ایدن برمعدن حکومتك اسکان مهاجرین قبیلندن برکونه دخلی اولمقسزین محضا هیئت متمدنه‌نك رابطه‌سی اولان کسب وکار املی و احتیاجات مشترکهٔ انسانیه علاقه‌سی ایله از وقت ظرفنده اطرافنی تمدین ایدر.

بومعدنلر سببیله زراعتك ترقیسی و سائر خفایای منافع طبیعیه واجتماعیه‌نك تجلیسی معدنلرك طوغریدن طوغری‌یه اولان حاصلاتندن نیجه درجه ازید وپایداردر.

هرنه ایسه کله‌لم صدده:

مایهٔ ثروت مأکولات وملبوسات وسائر احتیاجاتمز ایچون اقتضا ایدن شیلردن عبارت اولدیغنه یقین حاصل اولور ایسه بونلرك تکثیریچون ایش ایشلمك لازم ولابد

اولديغنده ذره قدر اشتباه ايديله‌مز .

بناء عليه خلقك ازدياد معلومات و غيرتنی موجب اوله‌جق وسائلك استحصاليله هركسك كندی محصول سعيندن ممكن اولديغی قدر چوق استفاده ايتمك املنده بولنمسی باعث شوقی اولمق ايچون سعی و عملده حريت اوزره براغلمسی لازمدر .

بالعكس مايهٔ ثروت التون وكموش و امثالی كرانبها شيلردن عبارت ظن اولنوراسه جنك و يغمابر مملكتی زنكين ايلكه چارهٔ اسرع واقوی عد وشمار ايدلمليدر .

منفعت وقيمت

بعض اشياده ايشمزه يارامق خاصه‌سی موجود اولوب بو خاصه‌يه منفعت دنيلور .

اشيای منفعتدارك پك مبذول اولنلرنده يعنی هركسك ايسته‌ديكی قدر اندن تدارك ايتمسی ممكن بولنانلرنده قيمت اولمز . هوا وضيا بو مقوله اشيادندر .

قيمت قابل مبادله اولان اشيايه مخصوص برصفتدر . برشيده قيمت يوق ايكن منفعت موجود اوله بيلوب لكن قيمت مطلقا منفعته مبنی بولنور .

فقط بو كونكى كونده قيمتسز اولان برشيئك يارين احتياجات طبيعيه و ياغير طبيعيه مزى دفع ايده بيله جكى كشف اولنه رق قيمت كليه كسب ايتمسى امكانده در .

مثلا دخان اگرچه غيرصالح و ييراغى لطافتدن عارى بر كياه ايكن بونك قوريديلوب قييلديغى و يا اوفادلديغى حالده دفع ملاله و اصحاب مطالعه و ملاحظه نك كشايش اذهانه سبب اولمق و اشغال و عمليات شاقه ده مستخدم عمله نك زحمتلرنجه باعث خفت بولنمق كبى اثار نافعه سى اولديغى اكلاشلديغندن و ياخود زعم ايدلديككندن برطاقم كسان بو كياهى زرع ايله اشتغال ايتمش و بو يوزدن خيليجه فابريقه لر اچلمش اولوب بو صناعتدن صنايع سائره دخى بالتولد چبوق و طاقم و دخان و انفيه كيسه و قوطيلرى كبى شيلرك هزاران انواعى اعمال و نيچه تجار و اصحاب كسب و كار بونكله متمتع اولديغى كبى حكومتلر طرفندن دخى او يوزدن مليونلرجه رسوم استحصال اولنمقده بولنمشدر .

محضا منفعت موجب قيمت اولميوب مقابلنده بشقه بر شى اعطاسنه رغبت اولنمق ايچون شئ نافعك تداركنده بعض موانع و مشكلات بولنمق مقتضيدر .

مثلا صويك مبذوليتى سببيله بدلى اوله رق بر شى

ویرلمز امانتك نقلی ایچون چکیلان زحمته بدل ویریلور ·

بعض ممالکده ایام صیفده صو صاتیلور ایسه ده بو دخی موسمنده مدخر ویاخود مخصوصاً صغودلمش ویا محل استعماله کتورلمش صو اولدیغندن صویه ویریلان بدل حفظ و ادخارك ویاخود صغوتمق ویا محل استعماله کتورمك ایچون اختیار اولنان مشقتك بدلیدر ·

کذلك بعض احوال اسف اشتمالده جناب ارحم الراحمینك عبادینه غایتله ابذالاً عنایت واحسان بیورمش اولدیغی اشیادن استفاده ایده بیلمك سیئات بشریه اثارندن اولمق اوزره کسب شدت صعوبت ایلمکله اوحالده انلر دخی مبایعه و مبادله اولنور ·

کوشهٔ تاریك محبس و زندانده زار و نالان نیچه اصحاب جرائمك فامیلیالری طرفندن التونلر ویریله رك بش اون دقیقه اچیق بر یرده تنفس ایده بیلملری و بارقهٔ قدرت صمدانیه اولان افتابی بش اون دقیقه کورملری چاره لری بولنمسی دائمی الوقوع موادندن اشته عبادینه هرآن وزمان مبذول ورایکان اولان الطاف واحسان بی امتنان جناب مستعانك قدر وشکرینی بیلمیه رك واوامر الهیه یه واعاظم بخشش خداوند بیچون بولنان عقل و حکمت مقتضیاتنه توفیق

حركته چالشمغـه بدل بر طاقم انفعالات نفسانيه يه اتباع ايدرك طريق حق و وظيفه شناسيدن ايرلمقده بولنمقلغمزدن ناشى اشرف مخلوقات اولديغمز حالده وحوش وطيور ومار ومورك بلا كلفت ومشقت نائليتيله جناب حقـه شكور اولدلرى شيلرى اره صره بويله التون ايله صاتون المغله مجبور اولمقلغمز جمله مز ايچـون جاى دقت وعبرت شيلردندر ٠

منفعت ايله ندرت قيمتى حاصل ايدر ايكى شيدر

اكثرى نادر اولان شيلرده قيمت اولمسى انسـانك اوهام وخيالاته وبعضا غايتى جنته وارهجق حرص وهوسلره اتباعندن نشأت ايدوب مثلا برقيوجى دكاننده پارل پارل پارليان جواهر وسائر مز خرفاتك حقيقة عاقل كمسنه نزدنده هيچ برمنفعتلرى اولهمز ايكن پك چوق قيمتلرى واردر

بو كا سبب بالاده بالمناسـبه تعريف وبيان اولنديغى وجهله اشياده منفعتك ينه بر طاقم انسانك ايشنه يارايه بيلمك خاصه سندن عبارت اولمسيدر ٠

زيرا چوغمزه كوره احتياجات غير طبيعيـه قوتجه احتياجات طبيعيه يه معادل وبلكه بعضا انى متفوقدر ٠

مثلا فرداسى كون كيده جكى بردوكونده بشقه قزلره

نسبة سسلى كورنه‌میه‌جكى اندیشه‌سنده بولنان بر كنج وهوايى مشرب قزك كبجه‌سى باشـنده بش اون چوجق كندو اعاشه‌سنه منتظر ايكن قوت لايموته محتاج اولان وصباح چوجقلرله برابر كندومى دكزه‌مى اتسه‌م ديو دوشينان بر پيره‌زن عليله‌نك كبجه‌سندن دها آز راحتله مرور وقزپسترزم اوزرنده عليله‌نك چوجقلريله طاره طار صغديغى پژمرده‌وقتى دوشك اسكيسى اوزرنده ايلديكندن آز حضور ايلر •

بو سببله بر شيئك ندرتى بعض كسانده انك تحصيلى هوسنى حاصل ايتديكندن بو هوسى حاصل ايدن اشيادن يالكز بوسببه مبنى بيله منفعت پيدا اوليور •

شونك ايچون كه اول شى تسكين اولنميان ارزونك دائما بادى اولديغى اضطراب قلبى ازاله ايلر •

ارباب صنايع اشتراسنه رغبت خلق حاصل اولمش شيلرى اعمال ايتدكجه منفعت وجوده كتوروب بونلرك احتياجات غير طبيعيه‌مزى دفع ايدنلرندن برطاقى درجات عاليات قيمتنه وارر •

بونلرده دخى اسباب قيمت اهل صنايعك انلرى اعمالده

چكديكی زحمت وزينتله افتخار ايدن عقلای ابنای جنسمزك اشترا واستعمال ايلمكه ايتديكی رغبتدر ٠

روش مقاله‌دن اكلاشيله‌جغی اوزره منفعت كلمه‌سی علم ثروتجه علم اخلاقده اولان معنايی مفيد اولميوب بو ايكی علم بو بابده يكديكرايله متخالف كبی كورينور ايسه‌ده بونلر يكديكره معين وظهير در ٠

فضائل واداب طرفدارلری فقر وضرورتك توليد ايتديكی جرائمك اسباب اندفاعندن بحث ايدن علمه وير- دكلری اهميت قدر هيچ بر علمه اهميت ويره‌ماملیدرلر ٠

احتياجات غير طبيعيه‌مزی دفع ايچون ارباب صنا- يعك ميدانه كتوردكلری شيلر ايچنده قادينلره مخصوص اوله‌رق ال ايله اعمال اولنور اويه و انك كبی شيلردن لزومسز بر شی اولمديغی وارد خاطر اوله‌بيلور ٠

حالبوكه اهل دقت بونلرده دخی فوائد بولور ٠

نيچه بيك قادين امور بيتيه‌دن خالی بولندقلری وقتده بونلرله اشتغال ومنفعت استحصال ايدر ٠

واقعا بويوزدن تمتع بالنسبه قليل اولور ايسه‌ده نيچه بيچاركان نسوانك ضرورتنی تخفيف ايلر ٠

همده والده‌لر قزلرينه كوزلری اوكنده وخانه

نسوانی مجتمعا بولندقزنده بویله شیلری اعمال ایتدیروب هم
ایش کورمکه و بوش اوتورمامغه تشویق وهم سعی ایله
قلیل وکثیر انتفاع قاعده‌سنی تعلیم ایتمش اولورلر ٠
اشته منفعت وماهیتی مهما امکن تعریف اولنان علم ثروت
حقنده مقدمه اولمق اوزره مرتب اولان مقاله‌مز بوراده
ختام بولدی ٠

معدن کموری

حساب وتخمیندن منفهم اولدیغنه کوره اون سنه‌دن برو
معدن کموری محصولاتی بتون کرهٔ ارضده یوزده یتمش نسبتنده
تزاید ایتمش وبوکا سبب بو مافیو مال ایشلرینك ماکنه عملیاتنه
تحول ایتمسی وهر یرده صنایعك ترقیاتیله اعمالاته کثرت
اوزره احتیاج مس ایتدکجه معدن کموری استعمالنه
مجبوریت حاصل اولمسی ماده‌لری اوله‌رق هر حکومتك
الکاسنده بولنان کمور معدنلرینی ایشلتمك خصوصنه فرط
اعتناسی مرتبهٔ وجوبه وارمقله معدن کمورینه (صنایعك
اتمکی) نامی ویرلمشدر ٠
ایستاتستیق مراقلیلرینك بری کمور معدنلرینی حسن
استعمال ایتمکده اولان ممالکك کمور معدنلری سطوحیله

مقدار حاصلات سنويه‌سنى تحقيق ايتمش و تحقيقات واقعه‌نك عينا نقل نتايجى تنسيب اولنمشدر .

كمور معدنلرينك سطحى تربيعا امريقا ممالك مجتمعه‌سنده يوز اون اوچبيك وامريقاده بولنان انكليز مستملكاتنده اون سكز بيك وانكلتره‌ده اون ايكى بيك سكز يوز وپروسياده اون ايكى بيك وفرانسه‌ده ايكى بيك وبو همايه‌ده بيك وبلچيقاده بشيوز يكرمى ميل اولوب محصولات سنويه‌يه كلنجه ممالك مجتمعه‌ده بيك سكز يوز يتمش سنه‌سنده اوتوز اوچ مليون وانكلتره‌ده يتمش ايكى سنه‌سنده يوز يكرمى اوچ مليون وپروسياده يتمش ايكى سنه‌سنده اوتوز مليون وفرانسه‌ده اون بش مليون وبلچيقاده اون اوچ مليون طونيلاتو كمور استخراج قلنمشدر .

شو افاداتدن منفهم اوله‌جغى وجهله بر مملكتده كورك چوق استخراج اولنمسى يعنى كوردن چوق استفاده ايدلمسى اومملكتده كمور معدنلرينك كثرتيله متناسب اولميوب صنايع معدنيه‌نك ترقياتنه وحرف وصنايع سائره‌نك اعانه‌سنه محتاج بولنمش وبوبابده انكلتره برنجى مرتبه‌ده واقع اولوب بوبرنجيلك صنايع وقوهٔ بحريه‌جه واصل

اولدیغی مرتبهٔ عالیه‌یه کندوسنی ایصال و بلچیقا ایکنجی درجه‌ده بولندرق اودخی بوسببله صنایع و تجارتده کسب کمال ایلمشدر .

بزم کمور معدنلرمزك ثروت طبیعیه‌سی ایسه بتون عالمك مصدقی اولوب مثلا ارکلی و باندرمه کمور معدنلری و پك چوق محللرده‌کی معادن حسن صورتله ایشلدلسه تحریات مکمله ایله دها کشف اولنه‌جق نیچه نیچه معادندن بشقه یالکز باشلرینه بزی اوروپا قطعه‌سنده برنجی زنکین قوم ایتمك ایچون رهین مرتبهٔ کفایتدر .

* *
*

کرك روم ایلیده و کرك اناطولیده‌کی کمور معدنلریمزدن لایقیله استفاده ایده‌مامکلکمزه دائر اوته‌دنبرو ایراد مقالاته جواباً بعض ذوات بر ایکی کمور معدنلریمز ایشلمکده ایدوککنی درمیان ایتمکده اولدقلرندن و ازجمله ارکلی کمور معدنی حسن صورتده ایشلدلمکده بولندیغنی سویلدکلرندن کمور معدنلرینك بزده موافق قاعده اوله‌رق ایشلدلمامکده بولندیغی ادعاسنی تأییدا ارکلی کمور معدننك احوالندن بحث ایتلکی مقتضی کوردك .

معلوم اولدیغی اوزره ارکلی کمور معدنی قسطمونی ولایتی داخلنده اولوب ولایت مشارالیها شمالا بحر سیاه وجنوبا انقره ولایتی وغربا خداوندکار ولایتی وشرقا سیواس وطربزون ولایتلری ایله محاط بولنمش وازمنهٔ قدیمه‌ده ولایت مشارالیهانك اراضیسنه (پافلاغونیا) الکاسی دینلمشدر ۰

ارکلی معدننك طمارلری کشیش طاغنك سلسله‌سندن بولنان بحر سیاهه ممتد اولان قره طاغك اتکی بوینجه کیتمکده اولوب بو طمارلرك درجهٔ جسامتی شمدی‌یه قدر لایقیله تعیین اولنه‌مامش وقریم محاربه‌سی اثناسنده فرانسز مهندسلرندن موسیو غارللا وهویه طرفلرندن ایدیلان کشفیات اوزرینه ویریلان معلومات وبوبابده موسیو (ژوانس) نام ذاتك بیك سکز یوز یتمش بوسنهٔ میلادیه‌سنده نشر ایلدیکی خصوصات مقارن صواب اولمدیغی مؤخرا میدانه چیقمشدر ۰

کمور معدنی ارکلینك کندوسنده اولمیوب بر ایکی کیلومترو بعدنده بولنمش و اورادن داخلاً بولی‌یه طوغری کیتمکده واوتوز سنه‌یی متجاوز زماندنبرو ساحل بحرده عملیات استخراجیه ایفااولنمقده‌اولوب فقط ساحلدن

يكرمى كيلومترو بعدده نشانه‌لره تصادف ايدلديكى حالده اورالره طوقنلمديغنه ومسئلهٔ مذكوره اثناسنده بيان ايتديكمز كشفيات ساحلدن اوتوز كيلومترودن ازيد بعدده معدن مزبورك طمارلرى بولنديغنى ميدانه قويديغنه وساحلدن يتمش كيلومترو بعده قدر معدنك ممتد بولنمسى حقنده دخى بر قول بولنديغنه بناءً استفادهٔ حاضره‌مز نصل آز اولديغى متبين اولمشدر ٠

معدنك ديكر جهتنده دخى استخراجات ساحل بحره منحصر قالوب اورالرده دخى ابعاد كثيره‌يه قدر استخرا-جاته موفق اولنه‌بيله‌جكى تخمين و فرانسز مهندسلر-ينك كشفياتندن اكلاشلديغنه كوره شمديكى حالده ايشلديلان طبقه‌نك قالينلغى يكرمى مترو اولوب اوتوزسنه‌دنبرو ايشلدلمسى وعلى الخصوص فنه تطبيقا استخراجات وقوع بولمامسى طبقه‌نك ثروتنى براز تنقيص ايلمك كركسه‌ده اركلى كوكور معدنى مجموعا جسامتى نظر ملاحظه‌يه النجه دها عصرلرجه دولتمزه بر منبع جسيم ثروت اوله‌بيله‌جكى ظاهره چيقار ٠

بر كوكور معدنى حسن صورتله حفر واخراجات مواد معدنيه قواعد مكملهٔ فنيه‌يه توفيق اولنمديغى تقديرده مثلا

برمغاره‌یی ازوقت ایچنده صوباصوب صویك اخراجی ایسه مصارف کلیه‌یه متوقف ایدوکندن اومغاره ترك ایدلمك وبوصورتله ملیونلرجه طونیلانولق کورفداولنمق مقتضی وبوکا مماثل نیچه نیچه خصوصات واردرکه معادندن انتفاع ایچون انلره مستمرا دقت ایلمك لزومی ظاهر وبدیهیدر .

کذلك مغاره‌لر ایلروولدکجه نقلیات کسب صعوبت یعنی اجرت‌نقلیه‌رهین کثرت‌اولمق‌لازم کلمکله اکثری مغاره‌لر برازچوقجه حفراولنجنه‌حالی اووزره ترك اولنمقده وبوتکثر اجرته سبب دخی نقلیاتك حماللر واسطه‌سیله وقوعبولمسی اوله‌رق ممالك متمدنه‌نك چوغنده مغاره‌لر زیر زمینده ایلرولدکجه‌بارکیر وعربه‌وحتی شمندوفر استعمال ایدلمکده بولنمش واشته بو مثللو خصوصاته اعتنا ودقت اولنمق بزه لازم‌اولوب بویله شیلر ظاهرده اوفاق‌کورینورایسه‌ده حقیقت حالده معادندن لایقیله استفاده بویله کوچك‌شیلره وابسته اوله کلمشدر .

دستك ایله طوتدیرلمسی لازم کلان یرلر ایچون هر معدنك اطرافنده‌کی‌اورمانلردن‌اغاج قطع ایدلمکده بولنمغین ومعادنك اطرافنده‌کی اورمانلرك معادنه دها پك چوق

خصوصاتده لزومی اولمغین اورمانلری علی العموم حسن صورتله محافظه لازم ایسه معدن اطرافنده‌کی اورمانلری محافظه الزم ایدوکندن اغاج قطعی ماده‌سنده قواعد فنیهٔ احتیاطیه‌یه رعایت مقتضای مصلحت واغاج ایله طولدیریله‌جق یرلره قونیله‌جق اغاجلرك انتخابنده دخی اعتنا ودقت لازمهٔ کاراگاهی ورویتدر ٠

* *
*

معدن کورلرینك استحصالات واستهلاکانی بیننده‌کی تفاوت کوندن کونه رهین ازدیاد اولمقده‌در ٠

فرانسه ایله انکلتره بو ازدیادك هر درلو منافعه ایراث ایده‌جکی فوق العاده سکته‌لره بناء طریق چاره جوییده دامن درمیان اولوب شمدی‌یه قدر معدن تحریاتنه مناسب کورلیان اراضیده بیله تحریات ایتمکده بولنمش و احتیاجات جدیده‌یه مقابل محصولات جدیده میدانه چیقنجه‌یه دکن ازدیاد مزبورك وبو وسیله ایله محصولات صناعیه مصارفنده‌کی تزایدك اوکی آلنه‌میه‌جغی مرتبهٔ یقینه وارمشدر ٠

بو ازدیاد نه‌درجه‌ده کلیت اوزره بولندیغی حسابات آتیه ایله بداهت مرتبه‌سنه چیقار ٠

عمله‌نك دفعاتله تعطیل اشغال ایتمسیله برابر بیك سکز

یوز یتمش ایکی سنهٔ میلادیه سنده انکلتره معدنلرندن یوز یکرمی اوچ ملیون طونیلاتو معدن کوری اخراج اولنمش اولوب بیك سکز یوز التمش ایکی سنه سنده چیقاریلان مقداره نظراسنهٔ مزبوره یه قدر سنوی چیقاریلان معدن کورلری مقدار وسطی اوله رق دردر ملیون طونیلاتو ازدیاد ایتمش وحال بوکه بوبابده کی احتیاجات صناعیه تماما بونك ضعفی مقدارنده افزایش یاب اولمشدر .

بروجه محرر طلبك تکلیفه غلبه سی معدن کورینك فیئاتنی طونیلاتو باشنه اون فرانق درجه سنده اعلا ایتمش و بو اعتلانك دائمی قالمسی مخمن بولنمشدر .

بو یوز یکرمی اوچ ملیون طونیلاتو ایچنده انکلتره خارجنه چیقاریلان اون اوچ ملیون طونیلاتو ایچون انکلتره ده معدن کوری مستهلکاری سنین سابقه یه نسبة بیك یوز فرانق تزاید مصارفه دوچار اولمش اولدقلری اکلاشیلور .

سهولت نقلیاته بناء اوروپانك هرطرفنده تزاید فیئات همان صورت مساواتده وقوعبولمشدر .

هله تزاید فیئاتك استمرار وبقا اوزره بولنمسی بوبابده دلیل کافیدر .

بوندن یك شایان دقت نتایج ظهور ایتمشدر ۰

از جمله اسفار بعیده یه مخصوص اولان واپور سفاینی یلکن سفاینه نسبة قلت مصارفی موجب اولدیغی اصحاب سفائن عندنده اعاظم بدیهیاتدندر ۰

حالبوکه شمدی لوندره تجارندن بری هر بری ایکیبیك ایکیوز طونیلاتولق اولمق و هند شرقی یه سفر ایتمك و یلکن سفائن موجوده سنك اعاظمی بولنمق اوزره ایکی عظیم یلکن سفینه سی انشا ایتدیرمکده در ۰

بوکا سبب مجرد معدن کورینك تزاید فیئاتی اولوب یك چوق اصحاب سفائنك روایتنه کوره معدن کورینك فیئاتی بو حال ترقیده کیتدکجه عموما یلکن سفائنی تجارتده واپورلره تقدم ایتمکه باشلیه جغی کبی شمدیدن اعمالاتخانه لره سپارش اولنان سفائن تجاریه نك یك چوغی یلکن سفائنندن عبارت قالمشدر ۰

غرائبدن اوله رق انکلتره ده چیقان معدن کوری انکلتره نك احتیاجات عظمی سنه مدار دفع اولمغه کفایت ایتدکدن صکره خارجه دخی خدمت ایتمك لازم کلیور ۰

فرانسه مملکتی بلچیقا و انکلتره دن سنوی اشترایه مجبور اولدیغی سکز ملیون طونیلاتو قدر معدن کورینك

کندوسنده هنوز ایشلنملکه باشلانلمامش معدنلری بولندیغی حالده خارجدن اشتراسنده‌کی ضرری ملاحظه ایله خزینه سندن فداکارانه اعانات ایدرك معادن مزبوره‌نك تحریات وعملیاتنه بخش کرمی ایلمکده‌در .

دولت عثمانیه بو اثره اتباع ایله دائما بحق ثنا ایدلمکده اولان منابع طبیعیهٔ ثروتدن استفاده‌یه قالقیشه‌جغی مأمول اولوب زیرا مملکتمزده صنایعك نقصانیله برابر محتاج الیهی اولان معدن کموریی کمور معدنلرمز حاصل ایده‌میور .

مثلا بروسه‌ده موجود ایپك فابریقه‌لری کمور معدنلرندن پك اوزاق اولدیغی حالده بونلرك معدنلره طرق ووسائط نقلیات ایله ربط والصاقی هنوز ممکن اوله‌مدیغندن هم معدنلردن لایقیله استفاده اولنمامقده‌وهم اورمانلردن ضرر ایدلمکده‌در .

الحاصل کمور معدنلرینك ایشلمسنده طوغریدن طوغری‌یه درکار اولان فوائد بی‌شماردن بشقه اورمانلرك محافظه‌سنجه منفعت کلیه اشکاردر .

شرائط معتدله عرض ایدرك کمور معدنلری ایشلتمکه طلبکار اولنلری تشویق ایتملیدر

دولت هر درلو ضرری کندولرینه عائد اولمق

اوزره تحرئ معدن ایتمك ایستیانلره سهولت ومعلومات مطلوبه‌یی ویرمکه بر قاندها اعتنا ایدنجه ممالك عثمانیه‌نك کمور معدنلری اعاظم مدار ثروتندن اولور .

امور معدنیات وخصوصیله کمور معدنلری ماده‌سی کوندن کونه کسب اهمیت ایتمکده در .

(انتهی)

صنایع

مدنیت حاضره صنایع همتیله وجوده کلمش دینلسه یاکلش سویلنمامش اوله‌جغی درکار وصنایعك ترقیات معارفله ایتدیکی ترقیلردن ناشی کافهٔ معاملات واحوال هیئت بشریه تحول وتبدل ایتدیکی وصنایع دست بشری ایله یوریمکده ایکن معاملات واحوال عمومیه‌نك بولندیغی حال ایله معارف بشریه‌نك قوای طبیعیه‌دن برطاقم قوای فوق‌العاده‌یی صنایعه خدمتکار ایلدکدنصکره کسب ایتدیکی احوال بیننده فرق عظیم موجود ایدوکی اشکاردر .

مثلا صنایع ایچون اختراع اولنان ماکنه‌لرك ظهورندن اول صنایع برر استادك تحت اداره‌سنده اولمق اوزره جریان ایده‌کلوب هرشاکرد اولا صنعة استادینك

معلم و مربی حال و صفتنده بولنمسی جهتیله حقنده لازمهٔ تعظیم و اجلالی ایفا وظیفه‌سیله کندوسنی مکلف عد ایتمکده و هر استاد دخی شاکردانی اولاد مقامنده طوته‌رق انلرك تربیه‌سنی درعهده ایتمکله برابر اعاشه‌لرینی التزام برله استاد و شاکرد بیننده نوعما ابوت و بنوت و هر حالده روابط ودّ و مخادنت و امنیت حاصل اولمقده ایدی ٠

وقتا که جسیم ماکنه‌لر و فابریقه‌لر احداث و کشاد اولندی استاد و شاکرد رابطه‌سی اورته‌دن قالقمق درجه‌سنه کلوب فابریقه‌لر بیننده حصوله کلان رقابتلر هر فابریقه‌جی‌یی ممکن اولدیغی قدر اوجوز معمولات صاتمغه و بوسببله مصارف اعمالیه‌یی ممکن اولدیغی قدر تقلیله مجبور ایتدیکندن و ال معمولاتندن صرف نظر قیلمق لازم کلدیکندن وقتیله شاکردلك ایدرك استادینك زیر جناح حمایه‌سنده یشامقله ائتلاف ایدن شاکرد فابریقه‌نك اشیای مادیه‌سی حکمنه کیروب کیده کیده فرضا بر تکرلکله برادمك صنایعجه فرقی اولمامق درجه‌لرینه وصول بولنمشدر ٠

اشته شو حال سرمایه ایله سعی و عمل بیننك کوندن کونه آیرلمسنی موجب اولمغله سرمایه داران ایله اصحاب

سعی و عمل بیننده اولری امتداد ایله شـا کرد بیننده کی مناسبات مودتکارانه یه بدل بر عداوت فوق العاده احداث ایتمش و حسن انقسام ثروت طرافدارلری اولان علمانك افکار و گفتاری سوء استعمال ایدیله‌رك اشتراك اموال کبی بعض ادعالر و حتی او ادعالرك نتیجه‌سی اولمق اوزره بر طاقم مجادله و غوغالر ظهور و ممالك متمدنه‌نك بر طاقنده اوقات و ازمنهٔ مختلفه‌ده معموره‌لره و بچنکی پارس اختلال عظیمی صره‌سنده معناً بتون عالم مدنیته ایراث شر و شور ایلمشدر .

شمدی ترقیات مدنیه‌نك طوتدیغی یول سرمایه ایله سعی و عمل بیننده استحصال حسن مناسباتنه متوجه اولوب بو ایسه اساساً پك بیوك ترقیات اجتماعیه‌یه متوقف اولمسیله ارباب صنایعك ترفیه احوالی چاره‌لرینه بر طرفدن اقدام و همت ایدلمکله برابر دیکر طرفدن تعمیم معارفله عمله صنفنك صرف ماکنه‌لق حالنده بولنمقدن قورتارلمسی و سعی و عمل ایله سرمایه‌نك همدست وفاق اوله‌رق کیده بیلمسنه واسطه بولنمق اوزره اجرتلی عمله‌نك شریك منفعت حالنده و تعبیر اخرله اجیر شریك منزله‌سنه کلمسنه موفق اولنمسی مسئله‌سنك حلیله اوغراشلمقده‌در .

اوروپاده حال حرب دائمیلکدن چیقمغه یوز طوتنجه زمامداران حکومتك احوالی تبدل ایدرك صنایع وحرفی دائماً مملکتده اقچه جلب وخارجه اقچه چیقمق امکانی ممکن اولدیغی قدر سلب ایده‌جك قواعد تضییقیه تحتنه القا التزام اولنمش وبو وجهله گاه داخل مملکتده نیچه فاملیالرك مدار تعیشی اولدیغی حالده خارجدن چوقچه اقچه جلبنی مستلزم بولنمیان محصولات وعملیات جبراً تعطیل وگاه منافع خصوصیه وعمومیه‌یه مغایر ومخالف اولدیغی حالده ممالك سائره‌دن اقچه جلبنه سبب اولمسی مأمول بولنان بعض قواعد صناعیه وتجاریه‌یی یورتمك ایچون اداره‌لر تأسیس وتشکیل اولنه‌رق مساعیٔ ناس صعوباته دوچار ایدلمشدر .

بومثللو شیلر اوروپاده کوندن کونه طرفدارلرینی ضایع ایتمکده ایسه‌ده ایکی سببه مبنی هنوز بتون اورته‌دن قالقه‌میور .

سبب اول اذهان ناسده جایگیر اولوب تجاربك نتایج حسنه‌سنی قبولده اظهار بطائت ایدن اعتقاد باطلدر .

سبب ثانی فجئة وبغتةً وقوعبولان تبدلات اساسیه اکثری ایقاع مصائب ایلدیکنی بالمطالعه اصلاحاتك

اهسته اهسته حصول بولمسنی التزام ایدن و الحالة هذه دول متمدنه رؤسای اموری بیننده حائز اکثریت اولان فکردر ٠

ویرکو

هر حکومت وظیفه سی داخلنده اولان خصوصات ایچون اقتضا ایدن اقچه یی بالطبع زیر تابعیتنده بولنان مملکتدن استیفا ایتمك لازم کلدیکندن هر هیئت اجتماعیه برحکومت نصل لازم ایسه هر حکومته دخی مملکتندن ویرکو المق او درجه ده لازم بولنمش وفقط ویرکونك صور و قواعد استیفاسی علم ثروت وسیاست اربابی بیننده اوته دنبرو مسائل مختلفه فیهادن بولنه رق بعض ذوات ویرکولرك مطلقا شخص ومعلوم عقارات و واردات اوزرندن النمسی ودیکر برطاقم ملاحظه اصحابی مستهلکات ومعاملات اوزرندن طرح ایدلمسی صورتلرینی تکلیف وتصویب ایده کلمشدر ٠

ویرکولرك معین اشخاص واموال اوزرندن استیفاسنی توصیه ایدنلر معاملات و مستهلکات اوزرینه تحمیل تکالیف اولندیغی حالده معاملات واستهلاکات دوچار

كلفت و مشقت اوله‌جغندن و تكلفات و مشقات مذكوره معاملات واستهلاكاتك تقلّلنی وخلقك صورت مضره‌ده تحریٔ اسباب تعیشنی مستوجب بولنه‌رق انواع مضرات ملكیه تولید ایتدكدن بشقه ویركونك یكون محتملندن دخی دون درجه‌ده قالمسنی ایجاب ایلیه‌جكندن مساعیٔ ناسی حریت اوزره براقه‌رق حكومت نه اله‌جق ایسه طوغریدن طوغریه خلقدن ایستملیدر دیرلر.

بو افكاره مخالف افكارده یعنی طوغریدن طوغری‌یه ویركو النمیوب معاملات ومستهلكات اوزرینه ویركو توزیعی تصویبنده بولنانلر بر طاقم سرمایه‌نك طوردیغی یرده اوزرندن استیفای تكالیف او سرمایه‌یی چورتمكی انتاج ایده‌جكی جهتله رسومی معاملات ومستهلكاتدن اله‌رق سرمایه‌نك یا ازدیاد قیمت ایتدیكی ویاخود صولك درجه‌ده مستفیدینك النده قالدیغی زمانده تكالیفه متصادف اولمسنه چالشمق لازم كله‌جكنی ومعاملات سائرهٔ ناسدن النان رسوم عامه‌جه قطعا حس ایدلمامسی سببیله طوغریدن طوغری‌یه النان ویركو قدر كمسه‌یه كران كلمیه‌جكنی ایراد ایدرلر.

بو ایكی فرقه‌نك هر برینك التزام ایتدیكی جهتده

قلیل و کثیر صواب و خطا موجود و بزم مملکتجه ایکی
جهتك دخی صور تطبیقیه‌سی معلوم اولوب خزینه‌مزك
واهالیمزك حالنه کوره ایشك جهات نظریه‌سیله اشتغالدن
ازید شمدی بزه لازم اولان شی ویرکولرمزك هیئت
مجموعه‌سنی قواعد علم ثروته اك متقرب وجهله تصل
تعدیل وتسویه ایتمك ممکن اوله‌جغنی وخزینه‌یی دفعة
صارصمامق چاره‌لری پیش نظرده طوتیله‌رق خزینه‌جه
بعض کونه فدا کارلق اختیاری طرفنه کیدیلوب کیدیله
میه‌جکنی والحاصل ترقیات امور مالیهٔ دولتی ویرکولرمزده
حسن نسبت بولنمسیله نه درلو تألیف ایتمك لازم کله‌جکنی
تحری و ملاحظه ایلمکدر.

رأی عاجزانه‌مزجه دولت نفوس باشنه مناسب بر
شخصی ویرکو تعیین ایدرك وبو ویرکویه میزان ایرادی
وایراده اك بیوك مقیاس عقاراتی اتخاذ ایلیه‌رك رسوم
موضوعهٔ موجوده‌نك چوغنی الغا ایلسه موافق منفعت
دولت و مملکت حرکت اولنمش اوله‌جغی درکار اولوب
ازجمله اوته‌دنبرو مضراتی متفق علیها بولنان داخلی
کمرکلرك الغاسی حالنده ممالك عثمانیه‌ده تجارت وصنایع
دفعة بشقه بر رنك ترقی اله‌جغی و مملکتمزك محصولاتندن

اولديغى حالده اليوم بزدن ازيداجانبك دست استفادەسنه
چكمكده اولان محصولاتمز خصوصنده اجانبله ميدان رقابته
چيقمق بزه ميسر اولەجغى اشكاردر
غرائب اعتقاداتمزدن بريده ويركو خصوصنده
اخلاق وامزجۀ اهاليمز ممالك متمدنەده جارى اولان
قواعدتكاليفه موافق اولمديغى وبناءعليه نظريات جديدەيه
توفيقا ويركولرمزى تعديل وتسويەده مملكتمزجه پك
چوق مشكلاته تصادف اولنەجغى ظنى اولوب بزەقالور
ايسه منفعت وحقانيتك حسن تلقيسنه اماده اولميان قوم
فرض ايتمكدن بيوك جهل اولمز .

منفعت اقدام وغيرت ومضرت تسيب وعدم همت

جناب خالق مطلقك اشرف مخلوقاتى اولان انسانه
احسان بيورديغى ارادۀ جزئيه صاحبنك صورت صرف
واستعمالنه كوره هم رهبر سمت نجاةو همده پيشرو جهت
خرابات اولان بر قوۀ غير مشهودەدركه بونك حسن
استعمالندەاقدام دنيلان خادم ايوان سعادت سؤاستعمالنده
تسيب اطلاق اولنان هادم بنيان معموريت ظاهراولور .

بونلردن برنجیسی نقدر مقبول ایسه ایکنجیسی اوتقدر منفوردر بالتجربه تسلیم اولنمشدرکه انسان اقدام ایله نائل مرام و تسیب ایله دوچار انهزام اوله یور ·

مثلا مجد و مقدم تجار اقدام ایله توسیع دائره تجارت ایدرك سعادتسرای ثروته قدم باصه یور ·

بالعکس مصطبه پیرای ثروت و سامان اولان اصحاب یسار تسیب ایله کوشه کیر فقر و احتیاج اولوب کیده یور ·

نیجه صاحب سرمایه کورلمشدرکه تسیب ایله بیوایه قالمشدر ·

نیجه بیوایه واردرکه اقدام ایله صاحب سرمایه اولمشدر ·

زورق سوار مهارت اولان برطاقم قپودانلر روزکار تسیبك اوکنه دوشوب قومه اوتوردیلر ·

کشتی زان بلاهت اولان برطاقم قپودانلر اقدام ایله ساحلرس سلامت اولدیلر ·

اقدام ایله انسان تحصیل معارف ایدوب میدانه بر اثر براقیورکه هم نفسنه وهمده ابنای جنسنه مدت حیاتنده بلکه اثنای مماتنده خدمت ایده یور ·

تسیب ایله انسان برجهل و نادانی ایچنده قاله یور که

سائقهٔ مسیئه‌سیله هم ذاتنی و همده توابعنی کرداب اضطرابه دوشیریور .

اقدام ایله ادم برهنزه مالك اولوب خلق کندوسنه محتاج وتسیب ایله برحاله کیروب کندوسی خلقه عرض احتیاج ایدییور .

اقدام ایله شوعالم امکانده هرعسیر یسیر وتسیب ایله پك چوق شیٔ یسیر عسیر اولدیغی مجربدر .

الحاصل اقدام برمحبوب دل آرام درکه کندوسنی دراغوش ایدنلری عمری اولدقجه لذت وصلتیله شیرینکام ایدر .

تسیب برعجوز بداندامدرکه کندوسیله همدم اولنلری الی اخر العمر مرارت الفتندن بیزار ایلر .

اقدامك حسناتی وتسیبك قبحیاتی شخص واحده منحصر اولمیوب بر هیئت مجتمعه‌جه‌ده پك مؤثردر .

چونکه بر هیئت نقدر ضعیف وبی قدرت اولسه امورینك حسن تمشیتیله اسباب ترقیاتی استحصاله اقدام ایلدیکی حالده صاحب‌قدرت وقوت اولور .

چونکه بر هیئت نه درجه‌ده قوتلی بولنسه امر

اداره‌جه جهت تسیبه میل ایله معامله‌ٔ بیقیدیده بولندیغی صورتده کسب ضعف ایدر .

مثلا آوازهٔ اشتهاری ایشیدلمیان بر کوچك دولت اقدام ایله اسباب مظفریتی حاصل ایدوب بر بیوك دولته غلبه ایدیور .

مثلا کورلدیسی عالمی ولوله‌یه ویرن برقوجه دولت تسیب ایله مالك اولدیغی قوهٔ غالبه‌یی محو ایدوب بر کوچك دولته مغلوب اولیور .

عرب دولتلری ابتدای تشکلارنده کوسترد کلری اقدام واهتمام ایله فرمانفرمای شرق وغرب وممالك ممالك عراق وعرب اولوب صیت وشهرتلری طنین انداز افاق اولدیغی حالده امر اداره‌ده کوسترد کلری تسیب رفته رفته امر اتحاده دخی سرایت ایدرك بینلرنه دوشن تفرقه بلیه‌سیله هر بریسی بر طرفده پریشان و بنیان رصین الارکان حکومتلری الك صکره صرصر انهدامه اوغرایوب ویران اولدی بونلرك هیئت مدنیه‌لری هیئت بدویه‌یه تحول ایدوب کتدی .

آفتاب دولت عثمانیه ایسه هلال کبی جانب شرقدن طالع ولامع اولدیغی زمان نه شمدیکی قدر قوهٔ ضیائیه‌یه

مالك و نه‌ده بوقدر شعشعه پاش ممالك ایكن اركان عظامنك اقدام و اهتمامیله درجه‌درجه برج كماله كله‌رك ملیونلرجه نفوسك عیون ظلمت مشحونی نور عثمانی ایله طولدی .

نیجه خرابه زار اولان بلاد ابادیء معماریهء عثمانیه ایله معمور و اباد اولدی .

پایمال خیول خرابی اولان بر طاقم یرلر مزروعات و مغروسات ایله تزیین اولنه‌رق باغ ارمه‌رشك آور اوله‌جق حالی بولدی .

ژاپونیا

چینك جهت شرقیه‌سنده ژاپونیا دكزی دیدكلری دكزده عرضا اوتوز التی درجه‌دن اللی درجه‌یه و طولا یوزیكرمی سكز درجه‌دن یوز قرق اللی درجه قدر ممتد و اینجه و اوزون وكبیر وصغیر اوله‌رق موجود برطاقم جزایرك هیئت مجموعه‌سنه ژاپونیا خطه‌سی دیرلر .

جزایر مزبوره‌نك موسم صیفلری فوق العاده حار و باران و بوره‌لری كثیر و شتالری بارد اولوب هواسی قرین لطافت و موافق صحتدر .

ارضی محصولدار و عدد نفوسی اوتوز ملیونی

متجاوزدر . جزیره‌لرك بری نیفون اسمیله مسمی اولوب بونك طولی ایکیوز اللی وعرضی اللی ساعتدر .

ژاپونیانك مقر حکومتی (یدو) شهری اولوب یدو شهری نیفون جزیره‌سنده‌در .

یدو شهرینك مقدار نفوس موجوده‌سی استانبولك نفوس موجوده‌سی مقدارینك عینی کبیدر .

ژاپونیا ایمپراطورلق اولوب شمدیکی ایمپراطورك اسمی موتس هیتودر .

مملکتك تنظیماتی اولدقجه مکمل اولوب شورای دولتی واك بیوك عقارات اصحابندن اوتوز اعضادن مرکب سناتوسی واردر .

یدو شهرنده حکمدارك یوز اوتوز سرایی موجوددر اهالی اصنام پرست اولوب ژاپونیاده مجموعا التی بیك اصنامخانه یاپلمشدر .

ژاپونیا سرایلری پك تکلفلی اولوب هر برنده التون یالدیزلی اژدرها رسملرینی حاوی صچاقلر والتون قاپلو قپولر وصرمه ایله طوقنمش حصیرلر کوریلور .

سرایلرك وخانه‌لرك اوطه‌لری ویده‌لو تخته‌لردن یاپلمش اولمغله ایستنلدیکی انده بوزولوب بشقه درلو یاپیلور .

ژاپونیا اصنام پرستانی اوچ صنفه منقسمدر .

(پاغوده) نامنده‌کی عبادت خانه‌ده اوچیوز بیك صنم موجود اولوب بونلرك بری اولقدر بیوکدرکه آوجینك ایچنه التی آدم فرح فرح صغیشه بیلور .

التون معدنلری ژاپونیاده اولقدر چوق وزنکیندرکه قیمت زر نقصان بولمسون دیو التون معدنی ایشلتمك اوزره کمسه‌یه رخصت ویرلمیوب حین اقتضاده معادن مزبوره‌دن برطاقنی حکومت ایشلدیر .

حکمدارك سرای وباغچه‌لری برسوریله محاط اولوب اوسورك اطراف خارجیه‌سنده وکلای دولت واصیلزادکان مملکت سرای وباغچه‌لری وانلرك اطرافنده‌کی سورك طیشاروسنده ارباب ثروت خانه وکاشانه‌لری وانلرك اطرافنده ایچی صو ایله مملو بیوك خندق واردر .

ژاپونیاده دولت مأمورلری قنغی صنفدن اولورلرایسه اولسونلر بللرینه قلیج طاقارلر .

مأمورین دولتدن اولدقدن بشقه اصالتی بولنانلر ایکی قلیج بردن قوشانورلر .

اوراده وطنه خیانت وسائر کونه اغرجه بر جنایت ایشلیانلر کندی بطنلرینی بچاقله یاروب کندولرینی اتلاف

ایدرایسه انلرك فامیلیالرینه برکونه ضرر اصابت ایتمامکده وفقط اتلاف نفس ایلیه‌رك جزای قانونیلرینی چکنلر فامیلیا۔ لری فیما بعد محقر وذلیل بولنمقده‌در ۰

یکرمی اوتوز سنه اقدم ژاپونیا لیمانلرینه سفن اجنبیه کیرمك ممنوع ایکن بر انکلیز سفینه‌سی زور ایله لیمانلرندن برینه کیروب اورانك محافظ ومدیری نقصان تدبیر ایله اتهام ایدلمکله کندولرینی اتلاف ایتمکه قرار ویرمشلر وبونی سفینه طائفه‌سی طوینجه لیماتی ترك ایله صاوشمشلردر ۰

ژاپونیا دولتنك قوهٔ عسکریه‌سی وقت حضرده اوتوز بش ووقت سفرده اللی بیك کشیدن وقوهٔ بحریه‌سی هر نوع اوزره اون التی اخشاب وبر زرهلی سفینه‌دن عبارتدر ۰

اکثر اصنام پرستان بیننده‌او لدیغی اوزره ژاپونیالولر ارەسنده دخی تجارتده حیل ودسایس غایتله بیوك کناه اولوب اخذ واعطاده یرلو واجنبی کسنه‌یی الداتمق تجویز اولنمز ۰

شمدی اوروپا تجاری ژاپونیایه کتان بزی وچوقه وسن فیل کوتورمکده وبونلره مقابل التون وسیم وباقر وپرنج وچای وفغفوری کاسه‌وکوپلر المقده‌در ۰

جواهر طاشلرينك ژاپونيـاده هر درلوسى موجود وهله بياض انجو ايله رواج واعتبارده برابر بر قرمزى انجو پك مشهوردر .

معارف خصوصنده ژاپونيا حكومتنك همتى چوقدر .
ژاپونيامكاتب ومدارسى كثرت اوزره اولوب بونلرده هردرلو علوم وفنوم درسلرى ويريلور .

ومطبعه‌لر دخى ژاپونياده اكسيك اولميوب انلرده دخى هر كونه كتب طبع اولنور .

بش اون غزته دخى چيقار .

(يدو) شـهرنده بريـولك چاى و بونك اوسـتنده پك مصنع واطرافى يالديزلى پارمقلقلى بركوپرى موجود وكوپرينك پارمقلق بابالرينك هر برى اوزرنده ژاپونيا الكاسى شهرلرندن برينك يدو شهرينه اولان بعدى محرر اولوب خلق دائما اوكوپرى اوزرينـه كيدرك تحقيق مسافات ايدر .

طرق ومعابرجه ژاپونيا هيج برمملكته حسد ايتمك احتياجنده اولميوب حتى ممالك متمدنهٔ سـائره‌ده يالكز ازقهٔ مداين صولانمق معتاد ايكن اوراده جسيم طرقك دخى ياز كونلرى صولانمسى قرى وقصبات اهاليسـنه تكليف حكومت اوله‌رق مفوضدر .

ژاپونیا فابریقالری دخی اولدقجه منتظمدر .

ژاپونیاده هرولایتدن بداً ایله قریه‌لرك محلاتنه وارنجه‌یه قدر یکدیکره تابع مأمورین وعساکر ضبطیه واردر .

ازقه‌نك برر قپوسی اولوب کیجه‌لری قپادیلور ومأمورین ضابطه قپوده بکلر .

بناء علیه زقاق خرسزی پك نادر اولوب اره‌صره ظهور ایتسه بیله سریعا طوتیلور .

لکن خانه خرسزلرنه هیچ بریرده چارهٔ مؤثر یوقدر :

اوراده زلزله کثرت اوزره اولدیغندن سرایلر وخانه‌لر الچق وپك محکم یاپیلور .

(ژه‌زویت) هیئت دینیه‌سنك (میسیونر) نامیله هر طرفه کیدن پاپاسلرندن برطاقی وفتیله اورایه کیدوب اهالی‌یی قتولك ایتمکه چالشمشلر وخیلیجه آدم قاندیرمشلر ایسه‌ده‌بوندن‌تقریباً یوز اللی سنه اقدم طرف حکمداریدن قتولکلر علیهنده قتل عام اعلان اولنمش و اوتوز بیك کشی قدر اعدام ایدلمشدر .

بونك اوزرنه قتولك کورلدیسی برمدت کسب

سكون ايتمش ايسه‌ده اره‌دن اوتوز قرق سنه كچر كچمز ينه (ميسيونر) يادكارلرى ايفاى وظيفه‌ده دامن درميان اوله‌رق اورايه كتمشلر وبرطاقم آدملرى ينه قتولك ايتمشلردر .

بناء عليه بوندن يتمش سنه اقدم برقتولك قتل عامى دها اعلان قلنه‌رق اون اون بش بيك كشى اتلاف اولنمشدر .

اندن صكره بردها قتولك متولك لقرديسى اوراده ايشيدلمامشدر .

الحاصل ژاپونيالولر تنظيمات و قوانين ونظاماته رعايتكار وصاحب معرفت برقومدر .

شمديكى حكمدار معارفپرور برذات اولوب اوراده پك چوق مدارس ياپديرديغى كبى كچن سنه برلين دارالعلومنه بش اون طلبه كوندرمشدر .

كوچك كوچك معلومات

دنياده اك بيوك واك مسطح قبه استانبولده اياصوفيه جامع شريفنك قبه‌سيدر .

بلاد بارده و معتدله اهالیسی ممالك حاره سكنه سندن چوق یشار ٠

—

اوروپاده امر نظافته الڭ چوق اعتنا اولنان محل فلمنك مملكتی اولوب فلمنك شهرلرنده ازقه‌ده كیدر ایكن یره توكورمك بیله تجویز اولنمامقده واوروپانك ازقه‌سی الڭ پیس محلی لهستان بولنمقده‌در ٠

—

اوروپا اقوامی ایچنده الڭ چوق ویركو ویرن قوم انكلیز قومی اولوب الڭ آز ویرن قوم دخی اسوچره قومیدر ٠

—

انكلتره دولتنك استقراضاتدن طولایی دیونی یوز یتمش بش ملیون كیسه اقچه اولوب بونك ایچون سنوی یدی ملیون بشیوز بیك كیسه فائض ویرمسی لازمكلیور ٠

—

دنیاده علوم وفنون وصنایع متنوعه والسنهٔ مختلفه اوزرینه الڭ چوق كتاب طبع وفروخت اولنان شهر المانیاده واقع لایپسك شهری اولوب محل مزبور كوچك

بر شهر ايكن اندەدر تيوز التمش صحاف مغازەسى موجود
وهرسنه بر كتاب پنايرى قورلمق معتاددر .

دنياده هر سنه قورلمقده اولان پنايرلرك الك بيوكى
روسيه ممالك شرقيەسنده و اوروپا ايله وآسيا ارەسنده
قوريله كلان (نوغورد) پنايرى اولوب اوراده هرسنه
بشيوز بيكى متجاوز ادم اجتماع ايدر .

ازمير وادرنه كبى يوز بيك ودها چوق نفوسى
مشتمل اولان شهرلر جغرافيونك معلومى بولنان ممالكده
يالكز اللى التى شهردن عبارتدر .

اوروپاده بولنان ابنيۀ نفيسۀ عتيقەنك الك مشهورى
والك تكلفلوسى اسپانياده غرناطه شهرندەواقع الحمراءسرايى
اولوب سراى مذكورى خلفاى بنى اميەدن برى انشا ايتمشدر

سكسان طوپ چكر برزرهلينك اتمام انشا آتى التمش
مرانقوزلك بربچق سنه ايشلمسنه محتاجدر .

اوروپانك نفوسجه الك كثرتلو محلى فلمنك مملكتى

اولوب بونك تربيعاً هر ساعتلك محلنده بيك سكز يوز يكرمى طقوز واكا نظراً درجهٔ ثانيه‌ده اولان لومبارديا اراضيسنك هر ساعتلك يرنده بيك يديوز اون بر واوچنجى درجه‌ده ورتمبرغ مملكتنده بيك بشيوز ايكى وانكلتره‌ده درتيوز اللى يدى نفوس موجود ونفوسجه الك تنها مملكت روسيه ممالكى بولنه‌رق مملكت مزبوره‌نك هر ساعتلك محلنده يوز سكسان نفوس واردر . مملكتمزك تربيعاً بر ساعتلك محلنده اوچيوز يكرمى بش نفوس موجوددر . ممالك عالمك كافه‌سنه نظراً اكثريت نفوس چينده اولوب اوراده تربيعاً برساعتلك محلده ايكى بيك بشيوزى متجاوز نفوس بولنور .

—

شمدى‌يه قدر وقوعى معلوم اولان حركت ارضلرك نفوسجه اتلافاتنه نظراً الك وخيمى ميلادك بشيوز يكرمى التنجى سالنده انطاكيه‌ده وقوعبولان حركت ارضدركه بونده اوچيوز بيك نفوس وفات ايتمشدر .

—

ثقلت اجسام هر طرفده براولميوب خط استواده اون بيك درهم ثقلتنده بولنان برجسم لوندره‌ده اون بيك اوتوز درهم ثقلتنده بولنمقده وبويله‌جه قطبينه تقرب

ایتدکجه تزیید ثقلت ایتمکده بولنمشدر . بونك سبب و حکمتی دور ایدن اجسامك اجزاسی (قوة عن المرکز) دنیلان برقوتله او جسمدن ایرلمق ایستدیکنه وجسم دوارك اورته‌لرنده دورك شدتی ملابسه‌سیله بوقوتك دخی تزاید ایتمسنه بناء خط استواده بولنان اجسامك هر یرده‌کی اجسامدن ازید کرهٔ ارضدن ایرلمق ایسته‌مسیدر .

حتی حساب اولنمشدرکه کرهٔ ارض شمدیکی شدت دورینك یدی قاتی شدتله دور ایده‌جك اولسه خط استوا اوزرنده بولنان اجسامك ثقلتی قالمامق و مثلا بر جسم الدن براغلدیغی حالده یره دوشمیوب نره‌ده براغلمش ایسه اوراده قالمق اقتضا ایدر . و بالفرض یدی قات شدتدن ازید شدتله دور ایلسه خط استواده بولنان اجسام ارضدن فرلار .

چینده اطبایه اجرت قدمیه ویرلمیوب قلیل و کثیر قدرتلو اولنلر معاش ویرمکده و معاش ویرنلردن برینك کندوسی و یاخود اقرباسندن بری خسته اولجه طبیبك حسن خدمت و چاره تدارکنه غیرت ایتمسیچون مدت

خستكيده معاشى كسلمكده ووفات وقوعنده بر سنه‌لك معاش استرداد قلنمقده‌در .

كهربا وقرمزى مهر مومنك بعض اشيايى چكملرى كندولرنده بولنان الكتريق قوتى آثارندندر . الكتريق شراره‌لرى حصوله كتورمك ايچون اك ساده طريق قره كولاق بر محلده برقره كدينك اوزرينى ال ايله چوجه صوامق وياخود ايكى پارچه كله شكرينى ينه قره كولاق بريرده يكديكره سورتمكدر .

مرجان بالغى دنيلان وحوضلر ايچنده مخصوصاً بسلنيلان كوچك بالقلر چين انهارنده كثرت اوزره بولنوب كرك استانبوله وكرك سائر يرلره اورادن كتورلمش وبعده تناسل وتكثر ايتمشدر .

وقتيله كرك اوروپاده وكرك استانبولده بونلر پك كران قيمت اولوب استانبولده غلطه سمتنده برجفت قرمزى بالق سكز يوز غروشه صاتلديغنى بيلن واردر .

حيواناتك كافه‌سندن چوق يشايان حيوان قپلوبغه اولوب بعضاً ايكيوز وبعضاً ايكيوز يكرمى ياشلرينه قدر

يشار . چڭلرده ويانه ده ايكيوز ياشنده بر قپلو نبغه اولمشدر .

انكلتره تلغراف اجرتلرى قرب وبعد محله تابع اولميوب مثلا يكرمى كلمه يى حاوى بر تلغرافنامه ايچون ايستر لوندره دن اون اديم اوزاق بر محلنه كوندرلسون وايستر لوندره دن دنياده اك اوزاق محله كوندرلسون بر شيلين يعنى التى غروش النور . فقط لوندره شهرى درونده وقوعبولان مخابراتك اجرتلرى برحال استثناده در .

شطرنج پك اسكى براويوندر . برطاقم كسنه لر چينده وبرطاقمى هندده اختراع اولنمشدر ديرلر .

فقط اسمنه نظراً هندده اختراع اولنمش اولمق احتمالنه چوقجه ذهاب ايدلمكده در . چونكه هند لساننده (شط درت و (رانغ) صف عسكر ديمك اولوب بوايكى كلمه دن بالتركيب لعب مزبور شطرانغ تسميه قلنمش و لفظ مذكور عرب وعجم لسانلرينه نقل ايله سطرنج دينلمشدر .

فرانسزلر سطرنج اويوننه حمار معناسنه اولان لفظك عينى تلفظ ايله (اشك) ديرلر . ومات ايتمكى (اشك ديمك) تسميه ايدرلر . اوروپاده صنعت طباعتك

ایجادنده الك اول باصیلان کتاب شطرنج اویونه دائر المانیاجه برکتابدر .

الك چابك لقردی سویلیانلر برساعتده نهایت یدی بیك بشیوز کلمه تلفظ ایده‌بیلوب علی العاده تکلم اولنور ایسه ایکی بیك لقردی سویلنیلور .

اسم جامد اوله‌رق لسان عربده یوز اون بیك والمان لساننده سکسان بیك وروجه‌ده اللی بیك وایتالیان لساننده قرق بشبیك وفرانسز لساننده اوتوز بیك وانکلیز لساننده یکرمی بشبیك واسپانیول لساننده یکرمی بیك کلمه واردر .

کرهٔ ارضده بولنان کافهٔ اقوام بیننده استعمال اولنان السنهٔ مختلفه‌نك مجموعی بشیوز سکسان یدی اولوب اشبو السنه‌نك محال وموقعه کوره اولان اختلافاتی دخی صاییله‌جق اولور ایسه اوچ بیکه بالغ اولور .

برنوع غازواردرکه برادم‌اندن برمقدار استعمال ایلدیکی حالده خواه و ناخواه برازوقت کولر . فقط اعضایه سوء

تأثيراتى اولديغندن مستعمل دكلدر . بزم زعفران اعتقادى ايسه معلومدر .

قدما عندنده موم مجهول اولوب استعمال اولنان وسائط تنويريه چناقلر ايچنده ياقلمقده بولنمش وموم سكز يوز سنه اقدم ظهور ايتمشدر .

برقيه معدن كورى طقسان قيه بوز اريدير .

انكلتره ده (دومفرلاين) نام ايپلك فابريقه سنده يدى بيك عمله و يكرمى بش واپور ماكنه سى اولوب بوندن چيقاريلان معمولات ال ايله ياپيله جق اولسه يوز طقسان بيك ادمه محتاج اولور. مذكور فابريقه نك صاحبى چكنلرده وفات ايدرك فامليا سنه اون ايكى مليون انكليز ليراسى ترك ايلمشدر .

انكلتره ده اليوم بخار قوتيله ايشليان هردرلو ماكنه لرك مجموع قواى محركه سى اوچيوز مليون باركير قوتنه مساوى اولديغندن مذكور ماكنه لر انسان قوتيله

اداره اولنه‌جق اولسه کرهٔ ارضده بولنان ابنای بشرك کافه‌سی انکلتره فابریقه‌لرنده چالشمق شرطیله مذکور فابریقه‌لرك نصفی تعطیل ایدلمك اقتضا ایدر ٠

—

بر قیه معدن کموری اون قیه صویی کاملا امحا ایدنجه‌یه قدر قینادیر ٠ واپورلرده بو حساب اوزره کمور صرف اولنور ٠

—

دنیاده تداول ایتمکده اولان مسکوکاتك مجموعی درت میلیون قیه التوندن عبارتدر ٠

اهل زراعته حسن استعمال شرطیله بر ملیون غروش ویرلسه دولتك بوندن ایده‌جکی استفاده‌نك عینی بولمق ایچون تجاره بش ملیون غروش ویرلمك لازم کلور ٠

انکلتره‌ده اهالیدن النان ویرکو یوز سنه اولکی مقدار ینك شمدی یتمش مثلنه وارمشدر ٠

انکلتره دولتی هرتك بارکیرلو عربه‌دن سنوی یدی بچق وچفت بارکیرلو عربه‌دن اون ایکی بچق لیرا ویرکو استیفا ایتمکده اولوب بچن سنه‌نك عربه ویرکوسی مناسبتیله انکلتره‌ده بیك بشیوزی متجاوز ادمده یکرمیدن ازید عربه

بولندیغی و برر عربه‌لی ادملر دخی یوز اللی بیکی متجاوز
مقدارده ایدوکی تبین ایلمشدر . بنك حیواناتی اوزرندن
برر لیرا انجقده اولوب بوویرکونك یکون حاصلاتی یچن
سنه التیوز بیك لیرایی یچمشدر .

اوشاق قوللانانلردن بر لیرا ویرکو النوب بردن
ازید اوشاق قوللانانلردن هر اوشاق ایچون النان لیرا
اونده بر ارتمق اوزره تزاید ایدر یعنی ایکیدن اونه قدر
خدمه استخدام ایدنلردن هر خدمتکار ایچون ایکی و اوندن
یکرمی‌یه قدر قوللانانلردن هر بر خدمتکار ایچون اوچ
و کذا لیرا اخذ ایدیلور . چوبان کوپکلرندن ماعدا
کوپك بسلیانلردن سنوی یاریم لیرا ویرکو النوب بو
ویرکودن اولان حاصلاتك یچن سنه ایکی یوز بیك لیرایه
بالغ اولمسنه نظراً چوبان کوپکلرندن بشقه درتیوز بیك
کوپك بسلندیکی اکلاشلمشدر . صیدو شکار ایچون
رخصت تذکره‌سی اعطا اولنور ایکن اوچربچق لیرا خرج
النور . هردسته اویون کاغد ایچون بر شیلین و هر
طویله‌زار ایچون بر لیرا استیفا ایدیلور . مسکرات رسومنك
یکون حاصلات سنویه‌سی درت ملیون طقوز یوز بیك
لیرا مرتبه‌سنده‌در .

انك جسيم تربه هندستانده واقع اكری شهرنده جهان شاهك حرمیچون یاپلمش اولان تربه‌در .

بوتربه بیاض وسیاه مرمردن مصنوع اولوب بونی انشا ایچون یکرمی ایکی بیك عمله چالشدیرلمش واون سکز سنه‌ده اتمامی ممکن اولمشدر .

طولو بره ایتر ایکن ثانیه‌ده یتمش قدم و یاغمور ثانیه‌ده اون قدمدن اوتوز قدم قدر مسافه قطع ایدر .

قره‌یه نسبتله صوده صدا پك اوزاق محلره قدر عکس ایدوب قره‌ده‌سی التیوز اللی ادیم محله قدر کیدن برچاکك سسی دکزایچنده قرق بش بیك ادیملق بعددن ایشیدیله‌بیلور صوغوق هواده سیجاق هوایه نسبة صدا چوق ایشیدیلوب سبریاده ایام شتاده ایکی کشی بر میلك محلدن لقردی ایده‌بیلورلر یوقارودن اشاغی‌یه صدانك عکسی چوق اولوب بزم منارەلرك سبب احداثی دخی بو کیفیتدر .

بوعکسك درجه‌سنی اکلامق ایچون بربالونه برکوپك وضع ایدوب هوایه صالیویرمشلر وبالونك زیرینه مربوط خیطك طولنی حساب ایله کوپکك صداسی بش میل ارتفاعه قدر ایشیدلدیکنه مطلع اولمشلردر .

طقوز قیه‌لك برتیمورکله قورشـندن یاپیله‌جق اولور ایسه اون‌بش قیه کلور یعنی تیمورایله قورشـون بیننده‌کی نسبت ثقلت بوقدردر .

—

بربارکیر یدیوز قیه اغرلغنده برعربه‌یی ساعتده ایکی بچق میل قطع ایتمك اوزره سکز ساعت چکر . برساعت ظرفنده قطع اولنه‌جق مسـافه تمدید اولنمق ایستنیلور ایسه عربه تخفیف ایدلمك لازمکلور .

—

اوروپاده مقدملری پنبق زرعی مجهـول اولوب بوندن ایکیوز التمش سنه مقدم پنبق تخمی لاجل الزرع ازمیر وقبریسدن جلب اولنمشدر .

—

التون صودن اون‌طقوزوجیوه اون‌اوچ وقورشون اون‌بر وکموش اون وباقر سکز وتیمور وقلای یدی وکمور ایکی قات اغردر .

—

چینلولر کیجه وکوندزی مجموعاً اون ایکی سـاعته تقسیم ایدوب کیجه یاریسندن برساعت اولی مبدأ ساعات اعتبار ایدرلر . بزلرده‌کی کبی ساعتلری اسامیٔ اعداد ایله

صايمیوب شهور كبی هرساعته بر اسم وضع ایتمشلردر .

—

ایتالیانك اكثر محالنده كیجه وكوندز اون ایكیشر ساعت اولمق اوزره ایكی یه تقسیم اولنمیوب ساعتلر بردن یكرمی درده قدر صاییلور .

—

چینده ایادیٔ ناسده تداول ایدن مسكوكات یالكز كموش وباقر اولوب التون اشكال مختلفه اوزره طارتی ایله اخذ واعطا اولنور . ومسكوكاتك اورته‌سی دلیك اولوب ایپلكه چوریله‌رك كزدیرلمسی عادتدر .

—

دنیاده‌هر بش ملیون كشیده اللی ملیون لیرا واردر . فقط بونك یكرمی ملیونی ایكیوز كشیده ویكرمی ملیونی دیكر درت یوز كشیده واون ملیونی باقی قلان ادملرده‌در .

—

انكلتره‌ده بر باركیرده بش ادم قوتی اولمق اوزره اعتبار اولنوب فرانسه‌ده التی ادم قوتی اعتبار ایدیلور .

ایراد ویرکوسی

انکلتره دولتنك مجموع واردات سنویه‌سی برملیار التیوز اللی ملیون فرانق اولوب دولت مشارالیهانك الدیغی رسوم فرانسه‌ده النان رسوم ایله میزان مقایسه‌یه اورلدیغی حالده انکلتره دولتنك بالنسبه نقدر خفیف تکالیف وضع ایلدیکی متبین اولور .

فرانسه‌ده طوغریدن طوغری‌یه النان ویرکولر حاصلاتی بشیوز سکسان ملیون فرانغه بالغ اولدیغی حالده انکلتره‌ده سکسان یدی ملیون فرانغه رسیده اولمقده وقیود وپول رسومی کبی عقاراته الدن اله کچملرنده تحمیل اولنان رسوم فرانسه‌ده درتیوز اللی سکز ملیون فرانق واردات حاصل ایلر ایکن انکلتره‌ده ایکیوز اوتوز ملیون فرانق حصوله کتورمکده‌در .

شو حالده انکلتره دولتنك ایراد ویرکوسنك مجموع حاصلاتی اولان ایکیوز ملیون فرانغی ضمیمهٔ عقاراته تحمیل ایلمسی شایان تعجب دکلسه‌ده هر حالده مغایر حقانیت وعدالت اولدیغنه دائر انکلتره اصحاب علم ثروتنك

اوته دنبرو درمیان ایده‌کلدکلری اعتراضات دخی بجا
کورینور ایکن عقاراتك نیچه بارکران تکالیف التنده
بولندیغی فرانسه‌ده بوتکلیفك بتون حقسز اوله‌جغی
بدیهیدر .

انکلتره‌ده ذکر اولنان ویرکونك شدتله رد اولنمقده
بولنمسی سطحیات امورایله اشتغال ایدنلرك بیله جالب
دقتی اولوب (بریرده‌که ایراد ویرکوسی صورت مکمله‌ده
اجرا اولنمش اولسون واوراده بونك علیهنده الك شدید
صورتله بولنلسون البته بونده برسبب وار) دینله کلمشدر .

ایراد ویرکوسی حقنده ایدیلان اعتراضاتك باشلوجه
سی بوویرکویی استیفا ایدن حکومتك اعطا ایله مکلف
اولنلرك مبالغ ایرادینی ومصارفنی ومسکننی والحاصل
هیچ برشیئنی نظر اعتنا واعتبارده طوتمیوب اقرار وبیان
اولنه‌جق ایرادینه حصر نظر ایتمکه مجبور اوللیدر .
مقدار ایرادك اقرار وبیانی خصوصنده برطاقم کمسنه‌لرك
ناموس وشانته متعلق اوله‌رق اتخاذ اولنان تدابیر
احتیاطیه وبرطاقنك کتم حقیقت ایده‌مامه‌لری ضمننده وضع
ایدیلان قواعد تحقیقیه وتفتیشیه ایله برابر پك چوق سؤ
حالات وقوعه کلمکده‌اولوب بوسببله انکلتره مشاهیر مهرهٔ

علم ثروتندن موسیو (ماق كولوق) «ایراد ویركوسی مقدار ایرادك اقرار وبیانی مسئله‌سنجه اخلاق عمومیه‌یه مضراولمش وپك چوق كسنه‌یی یلانجیلغه دعوت ایلمشدر» دیمشدر.

بومدعانك صحتی انكلتره‌ده (قبض واردات قومیسرلری) نامیله تعیین اولنه‌ كلان مأمورلرك ویردكلری راپورطولردن مستبان اولوب حتی بیك سكزیوز یتمش سنه میلادیه‌سنده نشر اولنان انكلتره اوراق رسمیه‌سی ایچده مأمورین مومی الیهم طرفندن ویریلان راپورطلردن موجود اولنلرك برقاچنده افادات واعلانات حیله‌كارانه‌دن شكایت اولنمشدر.

تحقیقات تحصیلیه‌دن اكلاشلدیغی وجهله دولت یاكلش اخبارات ایراددن طولایه یوزده قرق ایرادده یوزده یوز اوتوز درجه‌سنده الدانمشدر.

ذكر اولنان فنالقلردن بشقه ایراد ویركوسنك دیكر بر فنالغی دخی سرمایه‌لرك ایراد كتورمیه‌جك حالده بولندیغی وایراد كتورمكدن محروم ایدلدیكی احوالده اوزرلرندن استیفای رسوم اولنماسنی ایجاب ایلمسیدر.

فرانسه‌ده نفائس مفروشات وتصویر مجمعلری بالواسطه

رسوم تحتنده اولوب چونكه نفایس مفروشاته بر كوزل
خانه مقتضی ومجامع تصاویر مكلف ومزین ابنیه اولمق
طبیعیدر ·

انكلتره‌ده حال بویله اولمیوب نفایس مفروشات و
لوائح تصاویر تكالیفدن مبری وبوایسه نامحق بر استثنادر ·

كذلك بر ادمك سنوی بش بیك فرانق ایراد كتورر
بر چفتلكی اولوبده انك ایرادندن سنوی دولته بشیوز
فرانق ویركو ویرمسی لازم كلدیكی حالده انی بر قصر
صفایه تحویل ایلمسی تصور اولنسه ایش دهامیدانه چیقار ·
زیرا بو حال فرانسه‌ده وقوعبولسه درحال تكالیف
مأموری اوصاحب عقارك منقلب اولان عقارینی بالمعاینه
اراضی ویركوسنی ابقا وقصرك زینتی نسبتنده قپو و
پنجره‌لرندن رسوم استیفا ایلرلر ·

انكلتره‌ده ایسه اوصاحب عقار چفتلكنی قصر
صفایه تقلیب ایتمسندن ناشی فضله ویركویه دوچار
اولمق شویله طورسون چفتلكك كتوردیكی ایراددن
ویره‌جكی ویركویی ایفادن قورتیلور ·

رسوم مزبوره‌یه متعلق اعتراضات بونلردن عبارت
اولیوب فقط ظن عاجزانه‌مزجه خصوصات واعتراضات

مزبوره بو ویرکونك مضرت عدیده‌سنی میدانه قویمق ایچون مرتبهٔ کفایه‌ده‌در .

صدد بحث مذکور ویرکونك فلان ویا فلان مملکتده صورت تطبیقی اولمیوب حد ذاتنده محاکمه‌سندن عبارت بولنمش وشو نقطهٔ نظردن باقلدیغی حالده بو ویرکو ظاهرا پك مناسب وموافق عدالت کورنمکله برابر حقیقتده پك فنا ایدوکی متبین اولمشدر .

فرانسه‌ده ایراد ویرکوسی طرفدارلرندن بعض ذواتك کوسترمکده اولدقلری سعی وغیرتلر سزاوار استغراب اولوب فقط پولتقه اسبابی ملاحظه اولندیغی تقدیره محل استغراب قالمز .

بحث ومقالی تفصیل وتشریح ایده‌جك اولسه‌ق اکثر ممالك متمدنه‌ده عدم معقولیتنی ویرکولر علیهنده ایدیلان اعتراضاتك وخصوصیله فرانسه‌ده بو درجه‌ده‌کی واردات مجموعنك ایکی ثلثی اصحاب ثروتدن النان ویرکولر طولدیرمقده ایکن بونلر حقنده نشر اولنه کلان مقالاتك زنکینلردن کویا آز ویرکو النديغی ادعاسیله پك قولای اثبات ایدر ایدك .

تكثير محصولات

مساعئ محصله‌نك تزييدی اصلاحاتك نقطهٔ ابتداسی وغایت مطلوبه‌سی اولمق لازم کلور ۰ درجهٔ نامحدوده‌ده تکثیر ثروت ایتمك و اصحاب ثروتك ثروتلرندن (تمام استفاده‌سنی قوانین مکمله ایله تأمین ایلمك علم ثروت وامور حکومتله اوغراشانلرك نتیجهٔ امالی اولملیدر ۰

بعض افکار سطحیه اصحابی علم ثروت قواعد عمومیه‌سنك سائر محللرده ویرمش اولدیغی نتیجه‌یی ممالك عثمانیه‌ده دخی ویرمه‌سی امکاننی قبول ایتمك ایسته‌میورلر ۰

بویله‌لرك قولنجه طریق احتیاط وانحصاره کیدرك عادتا ممالك عثمانه‌ایچون صورت مخصوصه‌ده برعلم ثروت احداث ایلمك لازم ایمش

بوفکرلرك ثبات خطاسی اساندر ۰

او قواعد بالنفس اخلاق وطبایع انسانیه‌یه مستند بولنمسندن ناشی هر یرده اولور ایسه اولسون قابل تغیرو تبدیل اولدیغنی و ابنای بشرك قواعد سیاسیه و اجتماعیه‌سنه غیر تابع ایدوکنی بیان ایدرز ۰

موفقیت مالیه‌یی مأمورین دولت وخدمهٔ حکومتك

معاشلريني ودولتك سائر مصارفني تقليل وتكاليفي تزييد يولنده ارامق قاعده‌لرينه ايسه هيچ التفات اولنماملیدر .

واقعا بعض مصارف دولتك تقليلي توصيه‌سي موافق عقل وحكمت ايسه‌ده بعض مصارفك ازميتي و ترك اولنمغه عدم قابليتي جهتيله الغاسي بر دولتي تقويه شويله طورسون بالعكس تضعيف ايدر .

مأمورلره گلنجه ظن ايدرزكه انلرك معاشلرنجه قلت ارامقدن ايسه كندولرنده علوجه مهارت و ايشجه سعي وغيرت ودولته صداقت تحري ايتمك مناسبدر .

اما بعض تكاليفك و ازجمله ابتداى امرده دخان رژيسي تكليفنك مشروعيتي ناقابل انكاردر .

فقط تكاليف ماليهٔ موجوده حقنده افكارمز بونلرك تزييدي طرفني دوشنمكه بدل قواعد اساسيه واصول استيفاسني اصلاح جهتنه غيرت اولنمق صورتنه مائلدر . بوندن ماعدا صور مشروحه‌نك احوال حاضره حقنده چارهٔ مؤثر اولمسي ادعاسي هيچ اثبات اولنه‌مز .

كذلك بويله تكليفلر هيئت وكلايه شمديكي حالده احوال عموميه حقنده اوله‌جق وبهمه حال وهر نه‌فدا- كارلغي اقتضا ايدرسه ايتسون منتج موفقيت اولمسي

لازم كله جك تدابیر مقتضی ایکن سطحی و صوری و سائطی متضمن اولمق اوزره بعض مفردات دائره‌سنده دائر و مصلحت جسیمهٔ اصلاحیه‌نك برجهتنه منحصر بولنمق خطاسنی حائزدر ٠

بوبابده موفقیتك موقوف علیهی تکرارندن واز کچه‌میز که تعداد ایلیه‌جکمز صورتلرله تزیید مساعیٔ محصله‌در ٠

تزیید مساعیٔ محصله‌نك چاره‌لری یاقواعد طبیعیه ویا اصول اجتماعیه اوزرینه مؤسس بولنور ٠

بوبابده‌کی قواعد طبیعیه‌نك باشلوجه‌لری اولا ارضك کال قوهٔ انباتیه ومعادن واورمان کبی خزائن طبیعیه‌سی ثانیا وسائط محرکهٔ طبیعیه‌نك مساعیٔ بشریه‌یه اعانه‌سی ثالثا اهالیٔ مملکتك استعداد فطریسیدر ٠

مساعینك قوهٔ محصله‌سی حقنده قواعداجتماعیه‌یه مستند بولنه‌رق موثر اولان کیفیات اولا هیئت اجتماعیه‌نك افرادینه بخش ایتدیکی امنیت ثانیا محصولات و مبادلات ومستهلکات حقنده طوغریدن طوغری‌یه مؤثر اولان امور نافعه‌یه همت ثالثا سعی وعملده حریت و وانك نتیجه‌سی بولنان رقابت رابعا محصولاتی تزیید

وانقسام سعی وعمل قاعده‌سنی تطبیق ایچون اقتضا ایدن علم ومعرفت خامسا میلان اتحاد وشرکتدر .

بلیهٔ حریق یاخود سیغورطه

عالم مدنیتده رایکان اولان وسائط تعاونك الڭ ایو کارندن بریده حریق بلیه‌سیله مصاب اولنلرك مهما امكن تخفیف بارکران مصیبتلری مقصدیله وجوده کتوریلان مؤسساتدر .

بوبابده دائما تقیدات بلدیه یه ممالك متمدنه‌ده اعتنا اولنه کلدیکی کبی آفت وقوعنده آفتزدکانه اعانه ایدلمك ایچون سیغورطه شرکتلری واردر .

بزده حریق بلیه‌سی بلیات عمومیه ودائمه‌دن اولدیغی حالده سیغورطه‌لره قولاق اصان یوقدر .

سیغورطه شرکتلری استانبولده اجرای معاملات ایتمکده ایسه‌ده بونلر اجانبه مخصوص واجانبك استفاده‌سنه منحصر کبیدر .

عرض وبیاندن آزاده اولدیغی اوزره معاملات مدنیه‌نك کافه‌سی بر مملکتده حسن رواج بولمق ایچون او مملکتك اخلاق وعاداتنه توفیق اولنمق اقتضا ایدر .

شمدی استانبولمزده قنغی سیغورطه شرکتی واردرکه اخلاق وعادات مملکتمزه قابل توفیق اولسون ؟

مثلا بر سیغورطه قومپانیاسنه مراجعت اولنسه حریفلر صانکه لوندره ویا پارسده ایمشلرده اورانك نهنك سنکین نوعندن اولان ابنیه‌سی ایچنده بر متین بنانك سیغو- رطه‌سنی درعهده ایدییورلر ایمش کبی اسباب دقیقهٔ تأمینیه ارایوب اکا کوره تزیید اجرت ایلرلر .

بزه لازم اولان شرکت بتون استانبولك اخشاب ابنیه‌سنی سیغورط تحتنه اله بیلمکه مساعد شرائط تأمینیه وضع ایتمکه مقتدر بر شرکتدر .

ظن اولنمسونکه بویله بر شرکت تشکل ایده‌مز .

وطنمز اصحاب ثروت واقتداری برلشه‌لر پك مکمل برسیغورطه شرکتی تشکیل ایده‌بیلورلر .

وقتیله قونطوراتو نظامنامه‌سی منتشر اولدقده برطاقم دانشمند کچنان جهله‌مز قونطوراتو ماده‌سی ممالك متمدنه‌یه کوره یاپلمش برشی ایدوکنی وبزه هیچ اویمیه‌جغنی ادعا ایتدیلر .

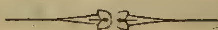
حالبوکه قونطوراتو قاعده‌سی بزده اولدقجه یرلشدی هرکس اولبابده تشکردن بشقه برشی دیمامکده‌در .

اشته سيغورطه‌يى دخى بزم اخلاق وعاداتمزه اويدرمق قونطوراتويى اتخاذدن اصعب دكلدر .

بالفرض بزه بر ادمك خانه‌سنى ايستديكى قدر قيمت وضع ايدرك ايستديكى صورتده برسيغورطه مقاوله نامه‌سى ياپديرمقده مختار اولمسى لزومسزدر .

اويولده مقاولاته هوس ايدنلر ايچون بك اوغلنده وغلطه‌ده موجود اولان سيغورطه قومپانيالرينه مراجعت لازم كلور . بزه اويله برشركت تشكيلى لازمدركه حريقلرمزده مصاب اولنلر بتون بتون اچيقده قالمسون .

بوكا ايسه اصحاب اقتدارمزك همتى كركدر .

غرائب عادات اقوام

دنياده بولنان اقوام مختلفه‌نك سزاور دقت وموجب عبرت نيچه نيچه عادات واطوار غريبه‌لرى اولوب اوائلده سكنهٔ زمين بيننده مخابرات ومخالطاتك دركار اولان مشكلاتى جهتيله اومقوله خصوصات انواع اكاذيب ارەسنده حكايه قبيلندن نقل ايديلور ايدى .

مؤخراً واپورلر وتيمور يوللر وتلغرافلر احداث اولنوب

ارتق کرهٔ زمین برملك صغیر حکمنه کیرمش و بووجهله نیجه خفایا میدانه چیقمشدر .

ارباب سیاحت اقوام متنوعه‌نك مساکن واطعمه والبسه ودیانت وخصوصات سائره‌جه مراسمنی متضمن نیجه کتابلر تدوین ایتمشلردر . ایشته کتب مزبوره‌دن بالاستخراج مطالعه ایدنلر ایچون هم سبب انبساط وهم باعث استفاده اولمق اوزره بعض معلومات بیان اولنور .

*

* *

انواع مساکن واولبابده‌کی عادات

ازمنهٔ سالفه‌ده افریقا اقوام زنجیه‌سنك برطاقی مغازه‌لرده مسکن اتخاذ ایلدکلری کبی الحالة هذه دخی مصرده قواص نام محلده بعض قبائل قدمای مصریین آثاری اوله‌رق مومیا تسمیه اولنان تربیه‌لی میت بدنلرینك مدفون بولندیغی زیر زمینده ساکن اولورلر . وبویله آثار قدیمه مراقلیسی اولان اوروپالولره میتلرینی فروخت ایلرلر .

سبریانك جهت شمالنده وروسیه‌نك جانب غربیسنده واقع لاپونیا مملکتی اهالیسی دخی اکثری زیر زمینده مقیمدرلر .

اول حوالیده واقع « سموید » الکاسنده اهالیسنه‌ده

یدی آی کافة حیوانلریله برابر یر التنده مخصوصا حفر ایلدکلری و اغزینی سد ایتدکلری مغازه‌لرده ساکندرلر .

بو مدت هفت ماهه ظرفنده ضیای شمسدن بالکلیه محروم قالوب بعضاً مغاره درونن‌ده دکز صغری یاغیله چراغ یاقارلر .

او مدتده مغاره‌نك اوستی ثلج ایله مستور اولمغله مغاره‌دن خروج ممکن اولمیوب قارلر اریدکدن صکره چیقارق کنجلر صید وشکار ایچون اطرافده کشت وکذار وپیرلر چالی چرپیدن یاپدقلری کلبه‌لرده قرار ایدرلر .

امریقانك جهت شمالنده کائن بعض ممالکك کشفی ضمننده ارسال ایدیلان انکلیز سفینه‌لریله کیدنلرك (بارین) بوغازی جوارنده واقع (اسقیمو) اهالیسنه مخصوص اوله‌رق مشاهده ایتدکلری مسکنلر بونلردن اغربدر . شویله‌که اهالیء مزبوره‌نك اولری قاردن معمول حجره‌لردن وخانه قپولری انسانك انجق یوز اوستنه سورینه‌رك کیره بیله‌جکی دلیکلردن عبارتدر .

حجره‌لر اری قوغانه مشابه واوچ کوچك اوطه‌دن مرکب اولوب هر اوطه‌ده بر فامیلیا ایام صیفده صید ایتدکاری بعض حیوانات یاغیله اعمال ایتدکاری موملرك نورندن

بشقه نور کورهمزلر . بتون شتایی ظلمت ایچنده امرار ایدن فامیلیالر دخی واردر .

پك چوق محللرده اهالی طاغ اتکلرینی اوپوب اویوقده ساکن اولدقلری کبی یومشاق قیالری اولان یرلرده اهالیٔ وحشیه اهل مدن کبی طاشلری کسوب مسکن بناسنه بدل قیالری دلك ودلیکلری مسکن اتخاذ قیلمق دأب سهلنی اختیار ایتمشلردر .

شمدی یه قدر عالم مدنیتك معلومی اولان اقوام ایچنده بحر محیط شرقیده واقع فلمنك جدید جزیره‌سی اهالیسندن بشقه مسکنسز یشایان ابنای بشر یوقدر .

اهالیٔ مذکوره انسانك غیری حیوانات کبی ایامده دفع غائلهٔ جوع وعطش ایچون صید وشکار ایتمك اوزره کزمکده ونره‌ده اخشام اولور ایسه (رزقه کافی اولورسه بر طامله . قنده اخشاملر ایسه‌ك اخشامله) مفادی اوزره اوراسنی مسکن اتخاذ و بو وجهله لیالی کاه دکز کنار- لرنده اوتلر اوزرنده و کاه اورمانلرده اغاجلر تپه‌سنده امرار ایتمکده درلر .

آمریقاده (اوزینوق) نهری بوغازنده‌کی جزایر سکنه‌سندن بعض اقوام لانه کبی اغاجلر اوزرنده مسکن

اتخاذ ایدرلر . بو كا سبب دخی بونلرك مملكتلرینی اكثری صو باصوب زمینك صویه مستغرق اولمقده بولنمسیدر .

چین و هند چینی و اول طرف اهالیسندن بعض اقوام كمی ایچنده تولد و كمی ایچنده تشیخ ایدرلر . مدت عمرلرنده بشقه مسكنه پاناهاده اولمقسزین اولورلر . بونلرك سفینه‌لری یارلمش و سپد كبی اورلمش و اوزری زفتلنمش قامشلردن عبارتدر . بو قامش كمیلرك اوزرنده تخته ایله یاپلمش اوطه‌لر اولوب فاملیالر عمرلرینی او اوطه‌لرك ایچنده و یا خارجنده و اوستنده بچوررلر .

ممالك حاره اهالیسنك البسه و اطعمه‌جه احتیاجلری ممالك بارده اهالیسنه نسبةً اهون بولندیغی كبی مسكنجه اولان احتیاجلری دخی اهون اوله‌رق مسكنلر محضا اموالك انظار باسدن مستور و خرسز و یا حیوانات مضره تسلطندن مصون اولمسی مقصدیله یاپیلور .

بلاد سوداندن (نوبه) اهالیسی خانه‌لر انشا ایتمكده اولوب فقط خانه‌لرك دیوار ی بر آدم بویی ارتفاعنی تجاوز ایلمز .

طوائف عرباندن بر طاقلرینك مسكنلری اولدرجه‌ده كوچك و تكلفسز دركه بر ایكی ساعتده یاپیلور .

(تاتارقالوق) تسمیه اولنان بر طائفه افرادی حیوانلرك پیا-

غیسندن اعمال ایتدکلری قالیچه چادرلرده اقامت ایدرلر. کرك بونلر و کرك عربان و خرخیر و یاقوت نامرنده‌کی طائفه کبی آسیا و آفریقاده بادیه‌نشین اولان بر چوق اقوام بر محلده تقرر ایتمامك اوزره متمادیا حیوانلریله برابر هوا و مرعاسی وقتنه کوره طبعلرینه و ایشلرینه موافق کلان محلره کوچرلر. بویله کوچبه طائفه‌لری یرلشمش اهالی قدر بالطبع معرفت و صناعتده کسب مهارت ایده‌میوب البسه و ادوات ضروریه‌دن بشقه برشیئه مالك دکلدرلر.

اسکیدن آوروپا قطعه‌سنك جانب شمالنده بولنان (هونا) طائفه‌سی احمال و اثقالیله دائما کردونه سوار اوله‌رق کشت وکذار ووقتنی بو وجهله امرار ایلدیکی تاریخجه مثبتدر.

روسیه الکاسنده اکثر قری اهالیسی بزم بعض مما لکمزده اولدیغی کبی خانه‌لرینی چیتدن بنا ایدوب صیوه برینه چامور ویا حیوان تزکی سوررلر. بویله ابنیه‌نك انشاسنده سهولت و ایام شتاده صیجاق اولمق جهتیله درونلرنده راحت اولمغله قری اهالیسنك بونلره رغبتی چوقدر.

اسويچره اهالىٔ قراسى خانه‌لرينى چام اغاجندن بنا
واكثرى فوق العاده تزيين ايدرلر .

بزم ممالكده‌كى قبطيلر جنسندن اولمق اوزره اوسترياده
بر طائفه موجود اولوب بونلر دائما مدائندن اوزاق
محللرده كشت وكذار ايدرلر . وبونلرك حراست وزراعتلرى
اولمديغى جهتله فقر وضرورتلرى احوال دائمه‌لرندندر .

قديماً فرانسه والمانيا وشمدى اوروپا ديديكمز سائر
محللر اهاليسنك ابنيهٔ منتظمه‌سى اولميوب سرايلر
وكليسالر وابنيهٔ عاليهٔ سائره هپ روماليلر ويونانليلردن
آلنمشدر .

ابنيهٔ عاليه ومصنع ديركلر روما دولتنك انقراضيله
برابر منسى ومتروك قالمش ومؤخراً تجديد اولنمشدر .

روماليلرك سرايلرنده برقبه‌لى حولى بولنوب بو
حولينك اطرافنده سراى صاحبنك كتبخانه وخانه‌سى
وارايدى . ديكر برقبه‌لى حولى اولوب انك اطرافنده
حمام وكيلار وانلرك وراسنده باغچه وباغچه‌نك اطرافنده
اسرانك اقامتكاهى ومطبخ واخور موجود ايدى .

اكابرك سرايلرى نه‌قدر واسع ايسه‌احاد ناسك بيوتى
شمديكى آثارنده اكلاشلديغى اوزره اولقدر كوچك

اولوب آثار عتيقه كشف ايتمكله اشتغال ايدنلر بوقدر كوچك خانه‌لرده فامليالر نصل اوطوره بيلدكلرينه تعجب ايديورلر . صيجاق يرلرده خلق خانه‌لردن زياده خارجده امرار وقت ايدر .

ايتاليانك جنوب طرفلرنده ارباب صنايعك پك چوغى خانه‌لرينك قپولرى اوكنده صنعتلرينى اجرا ايليوب يالكز ياتمق ايچون ايچرويه كيررلر . ناپولى شهرنده هيچ مسكنى اولمقسزين ازقه‌ده وقتلرينى يچورن فقرا پك چوقدر .

اسپانيانك جنوب طرفلرنده خانه‌لرك بيوك واغاچلرله مزين حوليلرى اولوب فامليالر خانه‌ده بولندقلرى زمان او اغاچلرك التنده اوطوررلر .

هندستانده وسائر برايكى مملكتلرده دخى خانه حوليلرنده اغاجلر يتشديرلمك واغاچلرك سرينلكى ايچرويه اورسون ديو پنجره‌لر حولى‌يه طوغرى اچلمق مقتضاى عادتدر .

ترك وعرب وعجم مملكتلرنده خانه‌لرك خارجه ناظر آز پنجره‌لرى اولور . محله‌لرى الك تنهاو زينتدن مبرا اقوام ترك وعرب وعجم اولوب چونكه بالنسبه صورت خصوصيه‌ده اختلاط بو قوملرده ناقص وفامليالر اكثريا خانه‌لرده ساكندر . (مابعدى وار)

برنجى جزؤك صوكى

دارالكتب

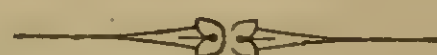
عدد ٢

آثار سعيد بك

صاحب كتبخانه : قره‌بت و قصبار

معارف نظارت جليله‌سنك رخصتيله طبع اولنمشدر .

استانبول

(قره‌بت و قصبار) مطبعه‌سى ــ باب عالى جاده‌سنده نومرو ٢٥

١٣٠٣

تجارت بحریه

بر مکمل هیئت سفن تجاریه مز اوله بیلورمی و اوله جقمی بولنده ایدیله جك سؤالك جوابنی اشراب صددنده ممالك عثمانیه نك تجارتیله یونانستانك تجارتنی و هر برینك سفائن تجاریه سی اعدادینی موازنه و مقایسه کفایت ایدر ۰

نتیجهٔ مطالعه اولمق اوزره یونانستان تجارتی ممالك عثمانیه تجارتنـه نسبةً دون درجه ده ایکن یونانسـتان سفائن تجاریه سنك سفائن تجاریهٔ عثمانیه یه نظراً کثرتلو اولمسندن بالاستدلال بر مملکتك وسعت تجارت بریه سیله سفائن تجاریه سـنك یکدیکره اهمیتجه تعلق ایدر یری اولمدیغنی بیان لازمدر ۰

کوچك مملکتلرك وازجمله یونانسـتانك تجارت بحریه سی محضا بیوك اقوامك تجارتنه وساطتدن طولایی کسب رفاهیت ایده بیلـوب سفائن تجاریه سـنك مدار امدوشدی بر مملکتدن دیکر مملکته نقل اشیادر ۰

مثلا استانبول او کـندن دائما روسـیه بغدایله یونان سفائن تجـاریه سی قره دکزدن طوغری کله رك بحر مکده و جوله لرینی طوغری یا مارسلیایه ویاخود جنوایه

نقل ايلمكده و تخليه اولندقدن صكره عودت ايتمكده در ٠

اكر يونانستان سفائن تجاريه سنك نقلياتى يونانستانك اخراجاتنه قالمش اولسه شمديكى يونان تجار بحريه سنك اونده برى بيله تجارت بحريه ايله چكينه ميه جك حاله كلمك اقتضا ايدوب چونكه يونانستانك اخراجاتى ذكر و بيانه بيله شايان دكلدر ٠

شو حال ايله برابر بزم سفائن تجاريه مزك شمديكى قلت وندرتنده و تجار بحريه مزك كائن لم يكن حكمنده بولنمسنه نه سبب ويرلمك لازم كلور ؟

نقصان حموله وكرا احترازى خاطرلرمزه بيله كله جك شيلردن اولميوب ظن ايدرزكه وسائط تحميل واستكرا خصوصنده سفائن تجاريه مزجه هردرلو فيض وتمتع حاضر وآماده در ٠

فرانسه يه وايتاليايه نقل ذخائر ماده سى بزم سفائن تجاريه ايچون دائمى صورتده حموله كافيه تأمين ايده جكى كبى عودتده دخى يونانستان وممالك عثمانيه اسكله لرينه اوغرايه جق سفائنك حموله سز قالمسى ممكن اولميوب بو ايكى مملكتك ادخالاتى اخراجاتنه دها نيچه سنه لر غالب بولنمق استعدادنده ايدوكندن اوجهتدن دخى جاى احتراز يوقدر ٠

اویله ایسه بزه کوره سفائن تجاریه‌مزی یعنی تجارت بحریه‌مزی تزیید ایچون چاره طوغریدن طوغری‌یه بحر سفید لیمانلرینده ایشلیان تجار سفائنیله مراقبه‌یه قالقشمقدر .

تجارت بحریه ممالك عثمانیه سکنه‌سنك استعدادینه غایتله موافق معاملات و عملیات ایچون مکتب فیض حالنده و علی الخصوص نفیس زرهلیلره مالك اولمقله برابر طائفه تدارکنده کرفتار صعوبت ایدوکی درکار اولان عثمانلو دونغاسنه بر مدرسهٔ اصول معاملات بحریه حکمنده بولنور .

چونکه تجارت بحریه ایچنده یتیشان ادملر سفر بحرینك رنج و محنتنی و اصول و معاملاتنی و اکثر سواحلك حال و هیئتنی و لیمانلری و الحاصل برکمی عسکرینه مهم و لازم اولان شیلری تجربةً اوکره‌نه‌جکلرندن دونغا ایچون تام عسکر نامنه کسب لیاقت وانجق بویله عسکره مالك اولان دونغالر احراز فیض و رفعت ایلرلر .

سواحلده بولنان ولایات و ایالرینه تجارت لیمانلری و تجارت بحریه شرکتلری تأسیسی و سیغورطه هیئتلری تشکیلی ضمننده افراده تشویقات لازمه‌ده قصور ایتمملری

ولدی الاقتضـا سرعت استیفاسی اسان وجهـله مال صندغندن اقچـه‌لر اقراضی خصوصنـه دخی مأذون بولندقلری تنبیه واخطار اولنمق دولتك بوبابده‌کی صور معاوناتنك الك مهملریدر ٠

بو بابده خرج ایدیله‌جك اقچه لیمان وریختم رسملری وتجار بحریه وکمیجی پاتنتالری کبی ویرکولر ایله مع زیادة قازانیلور ٠

ممالك متمدنه تجـار بحریه‌سی دخی بزم مؤسسات بحریه‌مزك ترقیاتندن مستفید اولوب فقط استفاده‌لری نسبتنده اوله‌رق لیمان وریختم ویرکولری وسائر تکالیف بحریه واسطه‌سیله بزم خرج ایده‌جکمز اقچه‌لرك قسم کلیسنی بزه رد واعطا واهالیمزك عیـون غیرت وهمتی تجارت بحریه‌نك ترقیاتیله متناسباً اچیلوب وطنداشانمز عالمه نمونهٔ مساعی ارائه ایدرلر ٠

ترقیٔ زراعت

عرض وبیاندن ازاده اولدیغی اوزره معارف حاضرهٔ بشریه احتیاجات ومعاملات بشریه‌یی احوال قدیمه‌سنك بتون بتون غیری بر حاله کتورمشدر ٠

بو سببه مبنی و قتیله زراعت بشقه وعلوم و معارف واقسام سائرهٔ معاملات بشقه عد وشمار ایدیله کلدیکی حالده شمدی بر مملکتك ترقیٔ معارفی هرشیئك و هر قسم علوم وفنون یکدیکرینك واسطهٔ ترقیسی صاییلیور .

بزم اراضیمزك قوهٔ انباتیه‌سی بر درجه‌ده درکه بتون اوروپا اراضیمزك فیض طبیعیسنه رشك ایدر .

اماشمدیله بو فیض طبیعیدن بزم درجهٔ استفاده‌مز ده‌در .

بزده اوروپالولر وامریقالولر کبی زراعتی ترقی ایتدیرسه‌ك اراضیمزك محصولات حاضره‌سنی اون مثلنه ویکرمی مثلنه‌و بلکه یوز مثلنه ابلاغ بزم ایچون اسان اولور .

حتی بالتجربه ثابت اولمشدرکه قوهٔ انباتیه‌جه درجهٔ وسطاده بولنان اون مترو مربعی وسعتنده اراضی فن زراعتك شمدیکی قواعدینه توفیقا زراعتده استعمال اولنمق فن مزبورك بوندن اللی سنه اولکی قواعدی اوزره اللی مترو مربعی وسعتنده‌و قوهٔ انباتیه‌جه برنجی درجه‌ده بولنان بر ترلایی زراعتده استعمالدن ازید برادمه منفعتبخش اولمقده‌در . ارتق بو تجربه‌یه قارشو نه دینله بیلور ؟

شمدیلك مراکز ولایاتده برر زراعت مکتبی تأسیس اولنمق بزه پك لازمدر .

بوخصوص ايچون خزينهٔ جليله‌جه بعض كونه فداكارلق اختيارينه لزوم كوريله‌جكى بديهى واشكار ايسه‌ده بوبابده ايديله‌جك مصارفك قريباً خزينه نيچه مثلنى قازانور. چونكه ترقئ زراعت مملكتمزى اوروپانك بوستان محصولاتى ايليه‌جكندن خزينهٔ جليله‌مزك الاجغى ايراده حد وپايان اوله‌مز .

عاجزانه تكليفنه جرأت ايلديكمز بويله برمكتب ايچون اعيان واشراف ولايات جانبندن دخى خزينهٔ جليله‌نك فداكارلغنه تشكرا اعانات كليه‌ده بولنيله‌جغى شبهه‌سزدر.

معارف

فرانسه‌ده معارف عموميه ناظرى اسبق موسيو (ژول سيمون) ك معارف ناظرلغى اثناسنده كندوسنه ويريلان برضيافت معلمينده مبادئ تحصيل حقنده مقدما تنظيم ومبعوثان مجلسندن تصديق ايتديرديكى نظامنامه حقنده بالمناسبه ايراد ايتديكى نطقك ترجمه‌سيدر :

«عاجزانه تنظيمنه ومبعوثان مجلس جليلنك حقنده استحصال تصديقنه موفق اولديغم نظامنامه اوزرينه اثناى مذاكره‌سنده بيله علائمنى مشاهده ايلديكم وجهله بك چوق تعرضاته دوچار اولدم .

مقصد عاجزانه‌م هر خصوصده اولدیغی کبی بونده دخی مملکته بر خدمت ایدی .

چه اولسون شمدی‌یه قدر بو نظامنامه حقنده هیچ بر طرفدن صورت معقوله‌ده منافع وطن وقوم خلافنده بولنمق یولنده اعتراضاته متصادف اولمدم .

فقط عندالعوام خیلیجه اعتبار قزانمش بعض اصحاب افکارك نظامنامهٔ مبحوث عنه حقنده رؤسای روحانیه‌دن امور معارفی تفریق اعتراضنه دوچار اولدم .

اوت ! بنده اعتراف ایدرم که نظامنامه‌نك تنظیمنه مأمور ایتدیکم قومسیونی معارفله مذهب ایشنی تفریق جهتنی صورت مخصوصه‌ده نظر اعتناده طوتمق وظیفه‌سیله تکلیف ایتمش ایدم .

قومسیون دخی مساعدهٔ امکان درجه‌سنده بو وظیفه‌یی ایفایه موفق اولدی .

مبعوثان مجلسنده نظامنامهٔ مبحوث عنهك لایحه‌سی مطالعه اولنور ایکن پاپاسلق جهتنه میلان قدیملرینی بیلدیکم پك چوق ذوات اساسنه اعتراض ایتمکدن اضاعهٔ شهرت قورقوسیله مجانبت ویالکز صور وعبارات اوزرینه تأسیس مبنای اعتراضنه مبادرت ایلمشلردر .

هر نه ایسه بن وظیفهٔ معارفپروری‌یی اکلادیغم یولده ایفا ایلدم ظننده بولنمغله متسلی‌یم . امید ایدرم که انلرده قومك مبعوثی صفتنه اقتضا ایدن وظیفه‌یی ایفا مقصدندن بشقه برمقصد ونیتله سخن ران مقال اولمامشلردر .

نظامنامه بنم سعیمله وجوده کلمش اولدیغندن اواسامندن آیریله‌مز .

اوت! زمان معارفی هرنه‌درلو موانعدن اولور ایسه اولسون تخلیص ایتمك امرینی شدتله ویرمکده وترقیات عصریه معارفك اسباب ووسائلنی مادی ومعنوی هر درلو فداکارلقلر ایله استحصالی ایجاب ایلمکده‌در .

فرانسزلر شمدی بلکه عالم مدنیتك هر قومندن ازید معارفك موانعنی اورته‌دن قالدیرمق مأموریتنده کبیدرلر . پولتیقه مباحثنه کیرشمك ایسته‌مم . لکن شونی بیاندن کیرو طورمم که المانیادن الك بیوك درسی معارف جهتنجه المقلغمز لازم کلور .

ایشته المانیانك معارفیدرکه بزی برعصردنبرو قازانمش اولدیغمز علویتی فدا ایتمکه مجبور والمانیا ایله هردرلو نقصانمزی اعتراف ایدرجه‌سنه برعهدنامه تنظیمنه مضطرب ایلدی .

المانیانك معارفیدر که اخلاق عمومیه‌مزك مساویسنی المانیایه نمونهٔ عبرت ایتدی .

بو افادات عاجزانه‌م المانیا حقنده بر کونه افکار سیاسیه بیانی معناسنه حمل بیورلمیه‌جغنه ضیافتده حاضر اولان ذوات کرامك مسلّم اولان فطانتی جهتیله اعتمادم بر کمالدر .

معارفك فرانسه پاپاسلری النده بولنمسی قدر قومزك تربیهٔ عمومیه‌سنه خلل ویره‌جك شیٔ یوقدر .

چونکه هرکس عندنده مرتبهٔ یقینه وارمق لازمدر که زمان تربیهٔ وجدانیه ایله تربیهٔ فکریه بیننده اسکی اعصارده‌کی اعتقادات باطله‌یی ازاله ایلمکده‌در .

تربیهٔ وجدانیه تربیهٔ فکریه‌نك تابع غیر منفکی عد اولنمق شمدی متفق علیه اکابر ارباب حکمتدر .

نیجه انکار اولنه‌بیلور که وقتیله تربیهٔ وجدانیه‌یه خدمت افکاریله تربیهٔ فکریه دوچار موانع ومشکلات اولمش و نیجه اقوام وجدان و ایمانك هیچ بر زمانده قبول ایتمامسی لازم کله‌جك حرکات وحشیانه‌یه جهل وغفلتك بقاسیله سوق اولنه‌رق بو یوزدن یعنی تربیهٔ وجدانك تقدمی یوزندن هزاران احوال شناعت اشتمال ظهوره کلمشدر .

مجلس حاضرده افادات بندکانه‌م لطفاً و تنزلاً سنجیدهٔ

ميزان تدقيق وملاحظه يوريلور ايسه ظن ايدرم كه اقوال عاجزانه‌م كاملاً تصديق يوريلور.

هر طرفك حقوقنى مصون براقق عندمده الڭ ملتزم شيلردن اولديغندن معارفه مداخله‌لرينى منع ايتمك ايسته‌مكله مؤسسات روحانيه‌نك حقوقنه تعرضى اصلا وقطعا قصد ايتمامشم. وايتم.

مؤسسات روحانيه‌نك حقوقى سائر مؤسسات اشخاصك حقوقى كبى مقدسدر.

لكن تربيهٔ عامه قضيه‌سنده هركس وظيفه شناسانه معاونت ايلمك اقتضا ايدر.

مؤسسات روحانيه طرفندن تربيهٔ عامه‌مزه دست مداخله‌يه النور ايسه استقامت اصليه‌سندن چيقارلمش اولور.

استقامت اصليهٔ تربيهٔ عامه هيچ برطرفه تعلق ومناسبتدن ازاده اوله‌رق خود بخود ايلرولمكدر.

مبادئ تحصيل كه ركن معارفدر قومك قواى حياتيه‌سنى حكمنده اولغله اوقوتى هرطرف خللدن مصون براقدقدن صكره كندوسنه لازم اولان فوائدى استحصال ايلمكه چاليشه بيلور.

برپاپاس مؤسسات روحانيه‌نك حقيقى طرفدارذى

عرفانی ایسه مبادئ تحصیلك مداخله‌دن مصون اولمسی و روحانی اولسون بشقه صورتله اولسون برکونه تأثیر خارجی تحتنده‌اولمقسزین ایلرولمسی ارزو ایتملی . و معارف عمومیه‌نك تعمیمیله صفت روحانیه‌ده بولنمغه اهل و مستعد ارباب شباب یتشمسنی تمنی ایلیدر .

ایشته شو سوزلرم که ابتدا مقصودم اولان اختصار دائره‌سندن چیقمشدر . افکار عاجزانه‌م مجرد مبادئ تحصیلك مصون التأثیرات اولمسندن عبارت ایدوکنی و مؤسسات روحانیه‌یه عداوت و بشقه برمناسبت عاجزانه‌م کبی شیلر معارف نظامنامه‌سی لایحهٔ ابتدائیه‌سنك حین تنظیمنده خاطرلره مؤثر اولمدیغنی اثبات ایچون کافی و وافیدر ظن ایلرم .

اوروپاده معارف عمومیه‌نك امریقاده‌کی درجه‌یه وصول بولمامسنه سبب ظن اولنمسونکه بشقه‌شیدر . مجرد معارف حقنده اوروپا قطعه‌سنده رؤسای روحانیه و مؤسسات مذهبیه‌یه‌نك تأثیری اولمقدر .

معارفك تعمیمی خصوصنه مبادئ تحصیلك جبری اولمسی دخی نظامنامه لایحه‌سنه اساس اتخاذ قلنمشدر .

بنده‌کز پك بوجبر طرفنده دکلسه‌مده لایحه‌یی تنظیم

ایدن ذوات کرامك احتیاجات عاجلهٔ حاضره یه استناداً
ایراد بیوردقلری اسباب و ملاحظات قارشوسنده شمدیلك
فلسفه حالنده کورینه جك مطالعاتده بولنمغی و خصوصیله
مجرداته مستند مطالعات ایله محتاج الیه عاجل اولان
برنظامنامه یی تطبیقدن موقت اولسون و یادائمی اولسون
الیقویمغی موافق شرائط وظیفه شناسی کورمدم .

ای رفقا! ارتق جمله خیرخواهان وطنك حسن موفق
مطالب اولمسی تمنیسیله برر باده نوش ایدهلم !

غرائب عادات و اقوام

ممالك غربیه ده یاغمورلرك کثرتی مناسبتیله خانه طاملری
بزم استانبول طاملری کبی ایکی طرفه مائل اوله رق یاپلمقده
و ممالك شرقیه ده یاغشلر اوقدر چوق اولمدیغندن طاملر
دوز انشا ایدلمکده در .

ممالك شرقیه اهالیسی بویله مسطح اولان طاملری
اوزرنده ایام حاره ده و خصوصیله اقشام اوستلری اقامت
و کیجه لری دخی اکثری جبینلك کبی برشیٔ قوروب اوراده
آرام وراحت ایتمکده درلر . وخانه لر دکزه ناظر اولدیغی
حالده طاملر اوزرنده اوطوروب دریا و سمایه عطف انظار

تنزه ممالك مزبوره‌نك پك چوغنده بيوك بر اكلنجه‌در .

چينده و چاپونياده خانه‌لر پك نارين و بر قات اوله‌رق اخشابدن ياپيلور . چينده كرا خانه‌لر ايكى قات اوله‌رق ياپيلوب صاحب خانه مستأجر ايله برلكده بر خانه‌ده اوطوره‌جق اولور ايسه خانه‌سنك الت قاتنى مستأجره ويرمك مقتضى بولنمش و عكس حال مغاير انسانيت صاييله كلمشدر .

چاپونياده حركت ارضك كثرتى جهتيله خانه‌لرك الچاقلغى بالطبع لازمدر .

(پرو) نام امريقا مملكتنده دخى زلزله‌دن ناشى خانه‌لر بر قات ياپيلور .

چاپونياده اوطه‌لر متصلا انشا اولنميوب ارالرنده فاصله براقق معتاددر . چاپونيا اوطه‌لرنده اعلا قاليچه‌لر دوشه‌لى و ديوارلرنده نقوش و تصاوير كونا كون موجوددر . كذلك چاپونيا اغنياسنك صيفيه‌لرنده دخى نظافت و زينت بركمال اولوب چيچكلر و كاسه درونلرنده ديرى بالقلر و اكثرى اويونجق نوعندن ظريف مصنوعات واردر . بونلرك باغچه‌لرنده كوپريلر و جبللر و قيالقلر بولنور .

انواع مأكولات

هر طائفه دسترس اولدیغی اطعمه‌یی تناول ایدر ایسه‌ده بعض اقوام اطعمه‌ده مبالاتسزلق و دیكر بعض اقوامده فرط دقت التزام ایدییور .

امریقاده واقع (اورینوق) نهرینك منبعی طرفلرنده كوجبه (اوتمان) نام طائفه افرادی نهر مزبورك اثنای فیضانده مأكولاته متعلق برشیٔ بوله‌میوب خارجدن دخی جلبه مقتدر اوله‌مدقلرندن چامورى اتمك لقمه‌لری كبی یوارلق یاپه‌رق اكل ایدرلر . طائفهٔ مزبوره افرادی بوچامور اكلندن ناشی ضعیف البنیه وخسته مزاجدرلر .

(سودان) ده بعض جزائر اهالیسی دخی چامور اكلیله مألوف اولوب فقط بونلرك بركونه مجبوریتی و چامورك ایسه اصلا لذتی اولمدیغندن بواشتها برخسته‌لك صایله بیلور .

(سبریا) نك شمالنده ساكن (سمويد) طائفه‌سی وآمریقا طوائفندن (اسقمو) طائفه‌سی یونس بالغی یاغنی شرب ایله متلذذو متعیش اولورلر . وحشی اقوامك پك چوغی چیك بالق وآولادقلری حیواناتك باغرصاقلرینی اكل ایدرلر .

روسیا ممالکینك جانب شمالیسنده واقع (قامچاتقا) اهالیسی بالغی برمحله براغوب تعفن ایتدیردکدن صکره تناول ایدرلر .

شامده بعض عربان چکرکه‌لری طبخ واکل ایتمکه مألوفدرلر .

شرع اسلامده جراد مباح اولدیغنه نظراً بوعادت پك قدیم ایدوکی واکل جرادده برکونه کراهت بولنمدیغی اکلاشیلور .

اقوام وحشیه‌دن برطاقی فاره وبرطاقی کدی وبرطاقی کلب وبرطاقی آیو وبرطاقی یراسه یمکه الشیقدرلر .
تاتار (قالموق) طائفه‌سی بو حیوانلرك کافه‌سندن اکل ایدر .

تاتار اجناسنك قدمای طوائفندن (حیصا) و (هونا) نامنده‌کی طائفه‌لرك افرادی اکل ایده‌جکلری لحومی بارکیرلك بلی اوستنه‌قویوب واوزرینه‌اکر قپاتوب بارکیری برمدت شدتله قوشدیره‌رق لحمی بووجهله کویا طبخ ایلدکدن صکره یرلر . بوعادت تاتار نسلندن دها برقاچ طائفه عندنده هنوز بردوامدر .

(اخطوفاجه) نامنده برقوم قديم (طعام بالقدر) معناسنى مفيد اولان اشبو لفظ يونانيدندخى منفهم اوله جغى وجهله بالقدن بشقه برشى اكل ايتمز ايمش ٠

بعض ممالك شماليه اهاليسى سنه ده برايكى ماه بالقدن بشقه برشى يمدكارى كبى نوروچياده بالق قوريسى اتمك مقامنده اوله رق اطعمهٔ سائره يى اكلده واسطه اتخاذ قلنور ٠ ممالك مزبوره ده حبوباتك ندرتى جهتيله حبوباتى طحن ايدر ايكن اغاچ قبوغى ويوصون كبى شيلرله قارشديروب حاصل اولان قبا دقيقدن غايت لذتسز بر نان اعمال ايدرلر ٠ بو اتمكارى اكل ايدنلر ريح وقولنج كبى علتلره كرفتار اولمقده اولوب بونلره برابر ناچار اكله رغبت كوستريلور ٠

افريقانك شمالنده « لوتوقاچ » نامنده بر طائفه واردركه عناب نوعندن اولوب اليج تسميه اولنان ميوه دن بشقه برشى اكل ايتمز ٠

اراضيسى منبت ومحصولدار اولان ممالكك اهاليسى دفع جوع ايچون بويله شيلره تنزل احتياجندن وارسته درلر ٠ خصوصيله ممالك سائره دن نقل اشيايه كيف مايشا موفق اولان اقوام طبعه خوش كله جك مأكولات ومشروبات استحضار ايتمكده درلر ٠

پرنجك اك چوق اكل اولندیغی محللر هند وچین وآسیا قطعه‌سنك جهات جنوبیه‌سی اولوب اوراده پرنج وجوده اك نافع مأكولاتدندر .

عجمستان وتاتارستان وطاغستان اهالیسنك دخی برنج پلاوی اقدم مأكولاتیدر .

ترك وعربلر دخی پرنج پلاوینه راغبدرلر . عربان بادیه نشین برنجی كوفته حالنده اكل ایتمكی پلاو حالنده اكل ایتمكدن مرجح طوتارلر .

طعامی ال ایله تناول ایتمك فطرت اصلیهٔ انسانیه مقتضیاتندن ایسه‌ده شربا كبی اطعمهٔ مایعه‌نك دخی ال ایله اكل ایدلمسی عربلر بیننده بدایع حسنه‌دندر .

ایكیوز سنه اولنه‌كلنجه‌یه قدر اوروپاده‌دخی هركس ال ایله طعام ایتمكده ایكن مؤخراً هركسك یكدیكرندن استكراهنه وبعض علل ساریه‌دن احترازینه مبنی ال دكدیرمیه‌رك طعامی هركس كندی طباغنه الوب چتال وبچاق ایله اكل ایتمك قاعده‌سی اتخاذ وتعمیم وسائر بعض اقوام طرفندن محاسن مزبوره‌یه بناءً اوروپالولرك عادت مزبوره‌سی تقلید ایدلمشدر .

تركلرده ال ایله طعام ایدلدیكی حالده هركس برصحندن

وفقط كندى اوكندى طعام ايلمك معتاد اولوب عرب وعجملرده خانه صاحبنك ات لقمه‌لرى قوپاره‌رق مسافرك اوكنه قويمسى لوازم اكرامدن معدود وحتى بونلرك بعض اسافلى بيننده بش اون كشيلك سفره‌ده برقاشق ايله طعام ايدلمسى وخانه صاحبنك برقاشق خوشابك نصفنى كنديسى چاشنى كيرانه ايچدكدنصكره نصف ديكرينى مسافره ايچرمسى عادتى موجوددر .

افريقانك بعض محالنده مصر بغدايى وخرما پك چوق فامليالرك يكانه مابه‌التعيشى اولوب خرمادن راقى وشراب دخى اعمال اولنور .

جنوبى امريقاده بعض اقوام يالكز طارى ايله يشارلر .

بحرمحيط جنوبيده واقع جزائرك سكنه‌سى هندستان جوزيله تعيش ايدوب بو جوزك سودينى طبخ ايتدكلرى كبى بعضاً بو سوددن مشروبات دخى اعمال ايلمكده‌درلر .

لاپونيا ممالكنده اينك وكيك سودلرى طوكديريلوب لازم اولديغى وقت استعمال اولنمق اوزره ادخار ايديلور .

آيران دخى الك چوق تاتارلر ميانده ايچيلور .

چركسلر آيران ايچنده لحم پيشيروب يرلر .

مشهور جاوه جزيره‌سى اهاليسى سوددن غايتله استكراه ايدرلر .

مسكرات

مسكرات مدنی و وحشی همان کافهٔ اقوام ارهسنده مستعملدر .

سبریاده کتان تخمندن بر نوع شراب یاپلقده اولوب تاتار قوملرینك پكچوغی سود شرابی یاپمقدهدرلر .

هندستان جوزیله مألوف اولان اقوام بو جوزدن غایت کسکین بر نوع شراب چیقارمقدهو هندستان جوزینك کثرت استعمالی کسکین مشروباته اشتها ویرمکدهدر .

درخوشلغك الڭ چوق اولدیغی بر مکسیقا اولوب اوراده جانب ادارهٔ ضابطهدن کیجهلری مخصوصا عربهلر چیقاریلهرق زقاقلرده ایاقلر التنده قالان اسرای پیمانه طوپلادیلور .

امریقا جزیرهلرنده راقی شکر قامشی شیرهسندن و مجارستان ایله خرواتستانده ایسه مردم اریکندن چیقاریلور

شریعت مطهرهٔ اسلامك جلائل احکام منیفهسندن بریده استعمال مسکراتی تحریمده التزام بیوردیغی شدت ایکن اهالیٔ اسلام بیننده مسکراتك مؤخراً تعمیم اولنمسی شایان تأسف موادندر .

هله اسرار وآفیون مثللو قوای مادیه ومعنویه‌یی کلیاً قاطع اولان شیلرك چارهٔ تدنیٔ رواجنی دوشونمك جمله‌مزه فرض مقامنده‌در .

اوروپانك ممالك جنوبیه‌سنده وخصوصیله فرانسه‌نك جهت جنوبیه‌سنده چیقان اوزوملردن غایتله مقبول باده اعمال اولنمقده واوزوملرك باغ موقعلرینك اسملریله (بوردو) و (شامپانیا) وسائره تسمیه قلنمقده‌در .

اسکی یونانیلر عشرته منهمك اولوب آثار شعرای یونانیه بزم اشعارکبی رندی وعشقبازی اوزرینه‌در . مشهور اسکندر رومینك عشرتله سرکرم اولمدیغی بر ساعت یوق ایمش .

عجمستان واناطولینك اوزملری لطافت طعمدن ازید قوتی حاوی اولوب اورالرك شرابنده لذته بدل قوت واردر

رومالولر دخی سفره‌لرنده نفایس اطعمه واشربه بولندیرمقده و روما کبراسنك ضیافتلرنده بش اون درلو شراب استحضار ایدلمکده ایدی . نوادر اطعمه بولندیرمق عادتنی ایلرویه کوتورن قیاصره‌دن برینك ضیافتلرنده طاوس دیلی ودیشی خنزیر ممه‌سی باشی وآفریقا سواحلنده بولنان برنوع بالق وصدفلر ایچنده برطاقم مخلوقات بحریه بولنور ایدی .

روما سفهاسی اکثری سفره باشندن قالقمغه محتاج اولمقسزین پسترده بولنمق ایچون اسکمله‌لرینی بالسهوله بتاق حالنه کله‌جك صورتده تنظیم وغایت نرم اوله‌رق تفریش ایتدیرمکده و بروجهله سفره باشنده حرکته مجاللری قالمیه‌جق درجه‌ده نوش می ایتدکدن صکره سرداده بالین خواب اولمقده ایدیلر ٠

روماليلرك كبرا سفره‌لری انواع ازهارایله مزین اولوب کبرا طالقاوقلری خدمت مسخره کوییی ایفا ضره‌سنده باشلرینه چیچکلر طاقارلر ایدی ٠

شمالی آمریقا اهالیٔ وحشیه‌سی دکز کنارلرنده واورمانلرده عقد مجالس عیش وعشرت ایدرلر ٠ اوروپالیلر بوقوملره مسکرات ویروب مقابلنده حیوانات وحشیه دریلری المقده‌درلر ٠ بوتجارت حال سادکیده یشایان ووجود وشعورجه هنوز علل واسقام مدنیه کرفتار بولنمیان برطاقم آدملری حسن تربیه‌یه بدل برقاتدها انسانیتدن عاری حاله قویمق دیمك اولدیغندن اوروپاجه مغایر ناموس عد ایدیله کلمشدر ٠ برودت اقلیمك سرعت هضمه عظیم مداری بولندیغی درکار اولدیغندن اقالیم بارده اهالیسی بلاد حاره سکنه‌سندن زیاده طعامده

محتاجدرلر . عرب و عجم و هند مملکتلرنده پرنج و خرما ایله اکتفا ممکن اولوب ممالك شمالیه‌ده لحم اکلی مقتضی ومسکرات شربی عادتی همان عمومی صورتده جاریدر .

انکلترده پك یاغلی لحم یرلر . طباق ایچنده چتالی ایله کسیلیر ایکن قانلری آقان اتلر عندلرنده جنت طعامی حکمنده معتبردر .

لاپونیا وسبریاده مأکولات همان کاملاً صید وشکار اولنان حیوانات لحومنه منحصر اوله‌رق اهالی اتلرك یاغلی اکل اولنمسنه قناعت ایتمیوب ات یاغنی آیروجه ایچمکله متلذذ اولورلر .

فرانسزلر انکلیزلر قدر ات یمزلر . فرانسز اشجیلری اوروپاجه اك معتبر اشجیلر اولوب هرسرایك وهمان هروکلا واغنیا قوناقلرینك آشجیلری علی السویه هپ فرانسزدرلر .

المانیا ایمپراطوری و المانیا ایمپراطورلغنی تشکیل ایدن قراللق ودوقه‌لقلرك حکمدار و پرنسلری خدمت مخصوصه‌لری ایچون دائما فرانسز اشجیلری بولندیرمقده اولوب المانیا ایله فرانسه بیننده ظهور ایدن محاربه‌نك ابتداسندن سلاح التنه چاغیریلان عساکر اسنانده بولنان اشجیلر

بالطبع خدمتلرینی ترك ایله وطنلرینه کیتمش ومسن اولانلر قالمش ایکن (سدان) ده ناپولیونك طوتلمسی اوزرینه فرانسه‌ده اعلان جمهوریت اولنجه ومحاربه‌یه دوام اولنه‌جغی فرانسه طرفندن اعلان ایدیلنجه اشجیلرك کافه‌سی ترك خدمتله توانا اولنلرك کوکللو اولمق ومسن بولنانلرك طوغریدن طوغری‌یه قوملری علیهنده محاربه‌یه بدأ ایدن حکمدارلره خدمت عیبنی ارتکاب ایتمامك ایچون فرانسه‌یه کیتمکله ذوات مشارالیهم اشجیسز قالمشلر ایدی . بونلر ناچار کندی وطنداشلری اولان اشجیلرك بکلمدکلری یکلرینی اکل ایلیوب لکن المانیا ایمپراطوری پك مسن بولندیغندن و مشاق و مصائب حربیه ایله بر قاندها علیل البدن اولدیغندن مشارالیهك مألوف اولدیغی اطعمه‌یی بردن بره تبدیل مجبوریتنده بولنمسی وجودنجه تهلکه‌لی اولمق احترازیله بر مسن و علیل فرانسز اشجیسی اوچیوز فرانسز لیراسی معاش ایله سریعاً جلب اولنمش وفقط دیکر اشجیلرك کوستردکلری شو غیرت و طنیه قارشوسنده بر یکنك شو خدمتی قبول ایتمسی حقنده وطنداشلرینك طعن وتشنیعی دعوت ایلمك لازم کلمککله مارسلیاده بولنان همشیره‌سیله همشیره‌زاده‌سی

ترك وطنه مجبور اولمشدر . مومی‌الیهك ختام حربده صحتیچون اسكندریه‌یه كیتمك عزمنده بولنمسی سببیله همشیره‌سی درحال اسكندریه‌یه متوجهاً مارسلیادن چیقوب اقتضا ایدن خرجراه اسكندریه‌یه وصوللرندن كندولرینه تضمیناً اعطا اولنمق اوزره اسكندریه‌ده واقع روسیه بانقه‌سنه المانیا ایمپراطورینك خزینه‌دار مخصوصی جانبندن باتلغراف اشعار قلنمش والمانیا ایمپراطورینك (ورسایل)ده بولندیغی اثناده پارسه جلب اولنوب قهرمانانه محاربه‌لری مشهور افاق اولان كی عسكرلرندن مجروحاً اسیر بولنان دوران نامنده ویكرمی ایكی یاشنده برجوان مشارالیه ایمپراطوره شویله برعرضحال ویرمشدر :

المانیا ایمپراطوری حضرتلری !

سكز كوندن برو بوراده مجروحاً یاتماقده اولدیغم حالده مهرهٔ جراحانك همم واقداملریله یاره‌لرم كسب خفت و بخش امید سلامت ایلیور . بو اثناده وطنداشانم اولان خستگان حقنده ابراز بیوردقلری التفات كرانبها ومداوا‌تجه التزام ایلدكلری اعتناقلبمی حق حكمداریلرنده بردرجه محب ایلدی كه تعریف ایده‌مم . بو همت وعاطفت تاجداریلرینه عاجزانه مقابله ایتمك نیتیله واشبو برجه زحمت ومشقتده

بولندقلری مسموع عاجزانه م اولمغله بو بابده ذات حکمدار یلرینه مخصوص اولمق اوزره عرض خدمت ایدرم . پدرم استا-
نبوله و اسکندریه یه ایشلمکده اولان واپورلرده اون سنه دنبرو اشجیلك ایتمکده در . اون ایکی یاشمدنبرو پدرم ایله برابر اشجیلك ایتمکده اولدیغم حالده اون سکز یاشمده مارسلیاده تجارت بحریه مکتبنه و یکرمی یاشمده کی عسکری سلکنه کیردم . و ایکی سنه دنبرو کی عسکری ایچنده یم . اشجیلکده اولان مهارتم کافهٔ رفقامك معلومیدر . باقی ! امضا

(اسپرانس) سفینهٔ حربیه‌سی نفراتندن یوز التمش ایکی نومرولی پارس محافظه بلوکندن نفر (دوران) صول دیرسکنده قورشون و صول معه‌سی اوزنده سونکی یاره‌سیله (ورسایل) خسته‌خانه‌سنده‌کی عسکری قغوشنده .

ایمپراطورك امریله سرای مارشالی دومی الیه جواب آتی‌یی یازمشدر :

موسیو دورانه

اوغلم ! افادات شکر انتمای دلاورانه‌کزدن ایمپراطور حضرتلری صورت مخصوصه‌ده ممنون اولدیلر . و سزه بیان محظوظیت اولنمق اوزره بو پدریکزه امر ویردیلر .

عرض ایتدیکز خدمت بحثنه کلنجه مجروح و غیر مجروح اسرانك خدماتده و علی الخصوص خدمت مخصو-

صره ده استخداملری مخالف نظام اولدیغندن مع التأسف بوبابده‌کی تکلیفکزی قبول ایتمامك مجبوریتنده بولندقلرینی تبلیغه مأمورم . انشاالله یاره‌لریکزك کاملاً التیامیله برابر جمله‌مز قریباً لذت مائدهٔ صلح و صلاح ایله متلذذ اولورز . باقی دعا امضا

حشمتلو آلمانیا ایمپراطوری حضرتلرینك
سرای حکمداریلری مارشالی
ریختر

(فران تیرور) یعنی باشی بوزوق اوله‌رق طوتیلان اشخاص حقنده مساعدات عسکریه وقوعبوله‌جغی آلمانیا ایمپراطوری طرفندن اعلان ایدیلوب بو حکمه توفیقاً طوتیلان بر (فران تیرور) قورشونه دیزلمك ایستنلدکده مومی الیه اول امرده پرنس (فره‌دریق شارل) ایله ملاقات ایتمك ایسته‌مش و بروجه استدعا پرنسك حضورینه چیقدقده ایکی سنه‌دنبرو مشار الیهك نزدنده اشجیلك ایده‌رك مأذوناً فرانسه‌یه عزیمت و کندیسی اوراده ایکن اعلان حرب وقوعیله مملکتنده اقامت و دها صکره (فران تیرور) لکی اختیار ایدن بر پیر پنجاه ساله اولدیغنی طانتمش ایسه‌ده پرنس بیچاره‌یه اظهار کمال مرحمتله برابر شفاعتکارلق ایلامشدر .

ایشته شو واقعه‌لر دخی غرائب عادات اقوام جمله‌سندن صایلمغه لایق شیلردن اولدیغندن بونلرك صدد مقاله‌ده استطراداً ایرادندن کیرو طوریله‌مامشدر .

فرانسه‌ده اعمال اولنان اطعمه‌نك اسملری اوروپانك هر طرفنده و امریقاده فرانسزجه اوله‌رق قالمشدر .

ممالك متمدنه‌ده طباخت فنون معتبره‌دن معدود اولوب بونك ایچون مخصوص تعلیم خانه‌لر واردر .

فنون طباخت اربابی ایچنده شعرا دخی موجود اولوب مطبخ محصولی اولان اشعارده پك چوقدر . بزده متشاعر دیو مستعمل اولان کلمهٔ تحقیریه مقامنده تزییفه شایان شعرایه فرنکلر اشجی باشی دیرلر . پارسده طباخت ایچون مکمل بر سالنامه چیقمقده اولوب بوندن هر سنه اختراع ویا اصلاح اولنان اطعمه‌نك فوائد و محسناتنك تعریفی واردر . ینه طباخته متعلق و فقط لطائفله قاریشق بر ایکی مجموعه دخی چیقار .

(لاتابل) یعنی سفره نامنده چیقمقده اولان مجموعهٔ لطائف خوشه کیده‌جك سفره منقبه‌لرینی و اکل و شرب اوزرینه سویلنیلان لطیفه‌لری حاویدر . مجموعهٔ مذکوره‌نك بر نسخه‌سنده مندرج بر ایکی ابیات پك خوش اولوب

وبونلردن بری شو وجهله ترجمه ایدلمشدر:

« ارزو ایلرایدم بیك جان ایله »
« سفره‌ده اکلنمه‌کی نسوان ایله »

« ایشته بولدق برایکی اویناق قزی »
« بعدما ذوق ایلرز یاران ایله »

« بز طوقه ایتدکجه جام باده‌یی »
« سن حسود اقهوه ایچ فنجان ایله »

اوچ آیده بر نشر ایتمك و درونده بالقلرك انواع واحوال طبخیه‌سندن بحث ایلمك اوزره (مارتین) نامنده بر اشجی باشی (غورمان اماتور دوپواسون) یعنی (بالق دشمنی پیس بوغاز) عنوانلی بر رساله چیقارمقده اولوب بونلرك دخی شو آتیده‌کی بر بیتی ترجمه اولندی:

« نه امان باده کتور ای غارسون »
« باده سز کیتمیور اصلا پواسون. »

(فلورده دینه) یعنی ضیافتلر چیچکی نامنده دیکر بر مجموعهٔ طباختك آداب وارکان ضیافت حقنده نشر ایتدیکی منظومه‌نك آتیده‌کی بیتی دخی پك خوش اولدیغندن ترجمه ایدلدی:

« اولی اولسون دقت ایت دعوتلولردن یاریسی »
« تاکه برلکده بولنسون یا قزی یا قاریسی. »

(بونلردن برده شو آتیده‌کی قطعه يك لطيفدر :)

« كوزلر سينه چاك اولدقجه زينتلى اوجاقلرده »
« صيقشديرسن آچيق كردنلى نسوانى بوجاقلرده »
« زنانى سفره‌ده راحت براقـه باده وير دائم »
« خصوريى بولسون انلر سفره‌دن صكره قوجاقلرده »

طـاتلوجى دكانجيلرينك ايشى كوجى طـاتلوجيلق اولمقله بشقه اطعمه ايله دخى اشتغاله مجبور اولان لوقنطه وخانه اشجيلرينك بالطبع بو دكانجيلر قدر طـاتلو ياپمقده مهارتلرى بولنمديغندن حسدلرينه مبنى طاتلوجيلر حقنده كين وعداوتلرى بركمال و بناء عليه مطبوخاته متعلق آثارك برقسمى طاتلوجيلر عليهنده مقالات ايله مالامالدر .

شكرك ديشلره اولان مضرت معلومه‌سى و حتى شكرلى برشيئك آتش اوزرنده قاينامه‌سى اثناسنده چيقان دومانك دخى ديشلره پك چوق سوء تأثيرى بولنمسى جهتلريله طـاتلوجيلرك ديشلرى همان كاملاً چوروك اولوب بو كيفيت دخى عليهلرنده ديش بيله‌مكده بولنان اشجيلره مكمل برمدار تزييف اوليور .

بالاده ذكر اولنان (فلورده دينه) مجموعه‌سنده بونلره دائر مندرج قطعه‌لر ايچنده شو آتیده‌کی قطعه‌ده پك لطيفدر :

« وارمایك طاتلوجی‌یه ای قزلر »
« کیجه کوندز دیشی زیرا صزلر »
« بوس لب ایلیه‌مز آدمجه »
« باغلامشدر لبنی ساقزلر »

ایشته بروجه تفصیل بیان اولندیغی اوزره فرانسزلر طباختده اقوام سائره‌یی کچمشلر و بوبابده افتخار ایده کلمشلردر . شویله که ساده درتیوز درلو یمورطه یمکی یاپارلر . و لوقنطه‌لری فرانسه تجارتخانه‌لرینك اعاظمندن بریدر . مشهور پای تختلرك هیچ برنده پارس قدر یرلو اهالیدن لوقنطه‌ده طعام ایدنلرك کثرتی یوقدر .

فرانسزلرك شو مهارتلریله برابر اکثری قوش و بالقلرك باشلرینی و پنچه‌لرینی دخی قوپارمقسزین و قنادلرینی یولمقسزین و علی الخصوص بطنلرینی تطهیر ایتمکسزین طبخ ایتملری و طاوشانلری و قره‌جه‌لری و دها سائر بر طاقم صید وشکار حیوانلرینی بش اون کون اباقلرندن اصوب و یابر محلده براغوب قوقتدقدن صکره پشورملری اوروپا طعاملری حقنده اهالیٔ شرقیه‌نك نفرتنی دعوت ایلمکده‌در .

چین اهالیسی چین الکاسنه نسبةً کثرتلی اولدقلرندن اقوات یومیه تدارکندن اکثری عاجز قالمقده و بوسببله

اللرینه نه حیوان یچرایسه اکل ایتمکده درلر .

چین بازارلرنده کدی وفاره وقرتال وقارغه وبونلره مماثل حیوانلر و قوشلر هپ قفسلر ایچنده محصول صید وشکار مقامنده اوله رق اشترالرینه اغنیانك اقتداری انجق یتیشه بیله جك مرتبه ده فیئات ایله صاتیلور .

چینلولرك الك کران قیمت طعاملری قرلنغچ یواسی اولوب اغنیادن بشقه کمسه یه بونی اکل ایتمك میسر دکلدر .

ممالك شمالیه یه مخصوص بر نوع آیونك اتی و الی و بودی آوروپاده کبرا سفره لرنده قیمتلو اطعمه صره سنده اولوب ضیافتلرده بونی بولندیرمق صاحب ضیافتجه شایان اعتنا لوازم اکرامیه دن صایلور .

قوربغه و قپلومبغه یی دخی اوروپالولر اکل ایتمکده اولوب خصوصیله دکز قپلومبغه سی شورباسی ضیافتلرك مفاتیح مقبوله سندندر . ضیافتلر سفاهتلرندن فارغ اولمق توصیه سنی متضمن اوله رق اشجی باشیلردن بری شو آتیده کی بیتی سویلمشدر :

« دب ابیض اتی اکل ایتمك ایچون * سفهاجه کونی قاره لمه »
« قوربغه عشق ایله کوز سوزه رك * مایهٔ ثروتکی پاره لمه »

آوروپا ضیافتلرینه متعلق لطائفدندر که اوچنجی

ناپولیونك بر ضیافتده یك نازلی چچینان و بونکله برابر کبرا ضیافتلرینه کیتمکده دامن درمیان اولان برماداه‌یه «قوربغه ایله مادامه‌لر بیننده‌کی جهت مشابهت نه‌در ؟» دیو سؤال و مادامه‌نك «بیلمیورم» دیمسی اوزرینه مشارالیه «ایکیسیده ضیافتلره دعوت اولنجه کوز سوزر» دیمسندن مادامه‌نك جانی صیقیلوب محزون طورمسنی صاحبهٔ ذکا بولنان دیگر بر قز بالمشاهده ناپولیونك یاننده اوتوران سناتو رئیسی موسیو (روهر) ه خطاباً «موسیو روهر! بیلیرمیسکز قوربغه‌لرله دیپلومات بعض حکمداران بیننده جهت مشابهت نه‌در ؟» دیو صورمش . مومی الیه‌ده ترس بر جواب کله‌جکنی اکلامغله قزه خفیاً سکوت اشارتی ایدرك جهراً دخی «ایشی اکلنجه‌یه دوکدیکز . »یوللو سوزلرده ایکن ناپولیون «صیقلمیکز . رجا ایدرم . سویلیکز . » دیو ابرام ایدنجه قز « ایکیسنکده موقعلرنده آوازه‌لریله خلقی ازعاج ایتدکاری قدر ضیافتلری لطافتلری یوقدر . » دیمسیله مشارالیهی محجوب ایلمشدر .

« سودان »ده « نوبار » دنیلان محل وسائر برایکی محلار اهالیسی غنم چکی لحومنی و باغر صاقلرینی بلا طبخ پاره‌لیوب اوزرینه حیوانك اودینی دوکدن صکره اکل ایدرلر .

هندستانده مجوسیلرك اکثری عندنده اکل لحوم
حرام اولوب بونلر عمرلرینی یالکز سبزه و حبوبات ایله
کچوریرلر . چین و هندچین و هندستان و افغانستان و ایران
و تاتارستان و روسیه و انکلتره و المانیا ممالکی اهالیسی یعنی
دنیاده ساکن و موجود اهالینك اوچ ربعی قدری چای
ایچرلر . بعض ممالکده چاینك صحتجه پك منفعتی اولدیغی
ادعا ایدلمکده و حتی عموم سکنهٔ کرهٔ ارض اعتباریله عمر
وسطئ بشری مقدملری اوتوز درت ایکن چاینك تعمیم
استعمالندن صکره اوتوز التی‌یه چیقمش اولمق روایتنه قدر
ایلرو کیدلمکده ایسه‌ده مسئله اشتباه و سطحی حساباتدن
قورتیله‌مامشدر .

اوروپا و امریقانك (سواره) کبی کیجه دعوتلرنده
چای ایچلمك معتاد اولوب صاحب خانه ایله مدعولر
بیننده رابطهٔ الفت بر درجه‌یه قدر تکلفسز بولنان
انجمنلرده صاحب و یا صاحبهٔ خانه حضور مسافرینده
چایی بالذات پیشیریر و هرکسك قدحنه قویوب تقدیم
ایدر . چای انجمن محبتلرینه دائر لطائف پك چوقدر .
انکلتره امور خارجیه‌سی ناظری لورد غرانویل
فرانسز لسانی غایت کوزل بیلوب لسان مذکورك

كتابتنده دخی ماهر و مهارتنـه اعتنا ايله معروف بولنمش
و ايتاليانك انكلتره‌ده‌كی سفيری دخی فرانسزجـه حسن
كتابت و اوده موسـيو غرانويل كبی فوق العاده ادعای
مهارتله مشهور اولوب بر كيجه لونده‌ده مشاراليه ايتاليا
سفيرينك خانه‌سنده بويله تكلفسز بر (سواره) ويريله‌رك
لورد غرانويل ايله وكلا و سفرا و سـائر معتبراندن بعض
ذوات و برچوق ده‌مادامه حاضر بولندقلری حالده بر ماصه
باشنده چای توزيعی ايله اكلنيلير ايكن ماصه‌نك بر طرفنده
لورد غرانويل ايله ايتاليـا سفيرينك فرانسزجـه ساليقهٔ
كتابتندن بحث جريانی و ديكر طرفده چای ابريغنك غليانی
اثناسـنده چايی قونياق ايله مزج ايتمك اعتيادنده اولان
ايكی ذاتك قونياقسز اولمق اوزره اوكلرنده طوران ايكی
قدح چايه طوغری اطالهٔ دست ايله شكر قنغيسنده چوق
ديو بری برينه صورملريله برابر اوته‌دن روسيه سفارتنك
باش كاتبی : « لورد غرانويلك كتابتنده‌می شيوه چوقدر
ايتاليا سفيری حضرتلرينككنده‌می ؟ » سؤالنی ايتديكندن
روسيه سفيرينك مادامه‌سی شكر سؤالنه جواباً بلند آواز
ايله « نه آنده نه اوته‌كنده » ديمسـيله ايكيسنك كتابتنی
استهزا ايلمش و صكره قونياقلی قدحلره ال اوزاتان ايكی

ذاتك « بوقدحلرده‌كی چایلر ایی كوریلیور دیملری اثناده روسیه سفیریله مادامه‌سی بر مادامه‌یه آیرو آیرو چایلر عرضیله هربری كندی ویردیكی قدحنده‌كی چایی ثنا ایلمكده اولوب مادامه « سفیر حضرتلرینك سوزلریمی طوغری یوقسه مادامه‌لرینك سوزلریمی ؟ » دیو اظهار حیرت ایلر ایكن لورد غرانویل قدحلره ال اوزاتانلره خطاباً بلند آواز ایله : « ایكیسنده‌ده قونیاقك براز مدخلی وار » دیمسیله ضمناً روسیه سفیری ایله حرمنك سرخوش بولندقلرینی ایما واشراب ایلمشدر .

اعلا چای یالكز چینده وچین حوالیسنده حاصل اولمقده وبشقه طرفلرده حسن زراعت ایدیله‌مامكده اولوب بونجه ممالكده استعمال واستهلاك اولنان چایك الك ایسی ینه چیندن كلیر .

خوش طبع ونازك مشرب بعض ذواتدن واز جمله

حاجی عزت الدی بالا سایهٔ شاهانه‌ده

ویردی احبابه اداء شكر ایچون عنبرلی چای

تاریخنده مشار الیه اولان عطوفتلو عزت افندی حضرتلریله بعض احبای علیه‌لرندن ماعدا بزده چایه صورت مخصوصه‌ده مبتلا اولنلر بوقدر دنیله‌بیلور .

اوروپانك هر طرفنده وممالك عثمانیه‌ده آسیا وافریقا قطعه‌لرینك بعض محللرنده قهوه ایچیلوب بزلرده محضا هضم طعام ویامسافرلره اکرام ایچون معلوم اولدیغی اوزره کوچك فنجانلرله مستعمل بولندیغی حالده ممالك متمدنه‌ده قهوه طعام مقامنده اوله‌رق غنی وفقیر هر کس حالنه کوره علی الصباح سودلی قهوه ایچر . سودلی قهوه ایچمك اوزره صباحلین کمسه کمسه‌یی اوروپاده دعوت ایتمز .

سودلی قهوه فاملیالرك کندیلرینه مخصوص طعاملری دیمکدر . سودلی قهوه ایله برابر تره‌یاغنی اتمکه سوره‌رك اکل ایتمك فرنکلرك عاداتندندر .

چوقالاته دنیلان شی دخی صباحلری پیشیریلوب قهوه مقامنده ایچلمك عادتی ده ممالك متمدنه‌نك همان کافه‌سنده جاری ایسه‌ده بوچوقالاته‌یی اکثری نازلی کبرا ایچر .

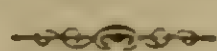
چوقالاته‌یی سود ایله پیشیرمك عادتی دخی جاری اولوب حساب اولندیغنه کوره لوندره‌ده یومی سکسان بیك کیلو غرام چوقالاته استهلاك ایدیلور .

ایتالیا عصر حاضرك الك بیوك پیشروان حریتندن اولان ودها یقین وقتلرده وفات ایتمش بولنان مشهور

(ماچینی) دائما چوقالاته ایچدیکندن ایتالیانلرك جمهوریت وحریت طرفدارانی بوننده چوقولاته یه (نوسترا لیبرتا) یعنی بزم حریتمز نامی ویرلمشدر .

المانیالیلرده سودلی قهوه مراقی همان سائر یرلرك کافه‌سندن زیاده صایله‌بیلور . باویراده سودلی قهوه ایله برابر بیرا ایچلمك معتاد اولوب باویرا بیرالرینك مشهور اولان نفاستنه وتازه حالنده فرط لذتنه مبنی بورایه کیدن اجانب دخی او عادته چابك آلیشور .

سودلی قهوه وچوقولاته ایچمك حقنده بیان اولنان شو خصوصات ساده حالده تعیش ایدنلره مخصوص اولوب سفها و اصحاب هوا سودلی قهوه ایچرکن مسکراتك انواعنی نوش واکانجه‌لرك جمله‌سنی اجرا ایدرلر .

البسه وتزیینات

اقوام وحشیه انجق صغوقدن محافظه ایچون کینوب ویا صاریلوب ستر عورت اعتناسنده بولنمزلر . سودانده وآمریقانك بعض محالنده وبحر جنوب جزائرینك چوغنده اقوام وحشیه چبلاق کزمکده ویالکز میانلرینه بزدن ویاخود دریدن صاچاقلر باغلامقده‌درلر .

اسکی زمانلرده اوروپا اهالیسی دخی شمدیکی وحشیلر کبی کزمکده و صیحاقلرده بتون چپلاق یشامقده ایدیلر . حتی روما لیلر فرانسه و انکلتره و المانیایی ضبط ایتدکلرنده ممالک مزبوره اهالیسنك چوغنی اویله بولمشلردر .

امریقانك شمال طرفلرنده کائن (اسقیمو) و (کیرونلاند) اهالیسی دکز صغیری و (سمدید) اهالیسی آیوو (لابونیا) لولر کیك دریسندن اثواب کیمکده درلر .

بحر منجمد شمالیده کائن (لاهود) جزیره سی اهالیسنك نفقه سی منحصراً بالق اولوب اثوابلری کویك بالغی دریسندن بولندیغی کبی صندالری دخی مذکور بالغك دریسیله قاپلیدر .

یوقاروده بالمناسبه ذکر اولنان (کفریه) اهالیٔ وحشیه سنك البسه لری بیابان اوکوزی دریسندن اولوب اوکوزك قویروغی دخی وسائط تزیینیه دن اوله رق البسه نك اوستنده طورر اهالیٔ مزبوره نك ایاق قابلری ده ظرفا وفیل دریسندن یاپیلور .

اعرابی ومغربی طوائفی البسه جه التزام اختصار وسادکی ایتمکده ایسه ده اهل مدائن اولان عربان تزییناته غایت مائلدر .

انسانك زينته اولان ميلانى خلقى وجبلى بر كيفيت اولور چريل چپلاق كزن بعض طوائفده بيله تزيينات عادتى واردر . بحر محيط اكبر جزائرى سكنه‌سى باشلرينى قوش توكلريله وكردن وقولاقلرينى بونجق وصدف ومعدنى حلقه‌لرله تزيين ايدرلر . وبعضاً قولاق ودوداق وبورونلرينى دله‌رك خرما ياپراغى وبيابان قازى توكى ويا اغاجدن حلقه ايله زينتلنديررلر .

وبعضاً الت دوداقلرينى آغير حلقه ايله صارقيديرلر . برەزيلياناك بر طاقم اهاليسى دوداقلرينى دلوب دليكلرينه قالين اغاج پارچه‌لرى صوقارلر . ينه مملكت مزبوره‌نك برقسمى دوداقلرينى ساقزلر ايله تزيين ايدرلر وبهايم كبى بعض اقوام قولاقلرينى چكه‌رك اوموزلرينه ربط ايتمكده وبونيده تزييناتدن عد ايلمكده‌درلر .

آمريقا وحشيلرينك چوغى قولاقلرنده صارى تلدن معمول حلقه‌لر طاشيرلر .

سودانده (موزامبيق) طائفه‌سى زينت ايچون ديشلرينى درپى ايله درپيلرلر .

بونلرك قاريلرى ممه‌لرينى ممكن اولديغى قدر اشاغى صارقتمق خصوصنه اعتنا ايدوب بونى حسن وجمال اقتضاسندن صايارلر .

(سدویش) اطه‌سی سكنه‌سنك برطاقی چوجقلرینك كوزلرینی طیشارویه طوغری چیقارمق ایچون یوزلرینی یاصیلدیرلر.

رومالولرك فرانسه وانكلتره والمانیا ممالكی اهالیسنی چبلاق بولمش اولملری تاریخلرده محرر اولدیغی كبی اكلنجه‌یه متعلق بعض آثارده دخی واسطهٔ لطائف اتخاذ قلنمشدر. مثلا دها یقین وقتلرده برشاری واری غزه‌ته‌سنده شو آتیده‌كی قطعه یازلمشدر.

«رومالولر بزی بولمش چبلاق»
«كیمشز صكره لباس وقالپاق»
«ینه اولمازمی صوینسه‌ق عجبا»
«فضله قالوزایدی یورغانله یتاق».

المانیاده اصحاب ثروتدن وفقط سرمایهٔ عقلجه مفلس طاقمندن برذات مقدملری جرمانیانك هواسی انسانك چیرل چبلاق‌ق كزمسنه مساعد ایكن موخراً بوزلمش اولوب شمدی ینه قابل اصلاح اولدیغنه مبنی امسانلرك بوبابده سعی وغیرتلریله هوایی بالاصلاح پیایی البسه‌یی خفیلتمك ودها صكره بتون اورته‌دن قالدیرمق تشبسنده بولنملری اقتضا ایده‌جكی وتقلیل احتیاجات خصوصنده

بوندن اعلا تدبير اوله‌میه‌جغی جهتله بو یولده شمندوفرلرك
و واپورلرك دومانلری هوانك اصلاحنه احداث ممانعت
ایلر ایلر ایسه انلرك بتون قالدیلمسی و بیالك فابریقه‌لرك
قپادلمسی درجه‌لرینه قدر کیدیله بیله‌جکی ادعاسنده بولنمش
و بو ادعا اعورنده نشر و تألیف ایتمش اولدیغی کتاب و
رساله‌لره اون اون بش بیك لیرا صرف ایتمشدر .

البسه و تزییناتجه تکلفسزلك التزامیله بو بابده تعمیم
قواعد ایچون المانیاده واقع مونیخ شهرنده وقتیله برشرکت
تشکیل ایتمش و یدی سکز سنه قدر مقصودینه چالشوب
غالبا بوندن خیرلو بر مقصد بولنه بیله‌جکنی ادراك ایله
انفساخ ایلمشدر .

انکلتره‌ده البسه اوزرینه لطائف منشوره پك چوقدر
بونلردن بری اره‌صره نشر اولنور بر رساله‌در که آدینه
(موده علیهنده موده غزته‌سی) دیرلر .

بو غزته‌نك عنوانك عینی عنوانده اوله‌رق المانیاده
دخی (استه تن) شهرنده اره‌صره غزته قیلقلو بر مجموعهٔ
لطائف چیقار .

وقتیله انکلتره‌ده واقع اسقوچیا اهالیسندن (بیکت)
طائفه‌سی بدنلرینی انواع نقوش ایله تزیین ایدوب بو عادت

حالا بعض اقوام وحشیه بیننده جاریدر .

آمریقانك شمال طرفلرنده بولنان وحشیلرك ذكوری یوزلرینی سیاه وقرمزی ایله بویارلر . آفریقانك ممالك جنوبیه‌سنده ساكن بعض اقوام وحشیه بدنلرینی ایچ یاغی وبرنوع الچی ایله تدهین ایدرلر .

آمریقانك ممالك جنوبیه‌سندن (قولومبیا) اهالیسی بزم حنانیه مماثل برطاقم شیلرله بدنلرینی تزیین ایتمكده وفقط بوتزیینات اغنیا طاقمنه منحصر قالمقده‌در .

مملكت مزبوره‌ده یرلودن بری وطنداشندن برینك خانه‌سنه مسافرةً كیتدیكی حالده خانه صاحبنك حرمی اكراماً مسافرك اوستنده‌كی بویایی یقامق ویرینه مجدداً بویا سورمك لوازم خانه‌دانیدن اولوب فقط اجانبه بویله معامله‌ٔ اكرامیه ایدلمز .

جزائر بحر محیط جنوبی اهالیسنك اكثری الی‌الآن چیرل چبلاق كزمكده‌درلر .

هندستانده دخی هوانك حرارتی حسبیله یالكز اینجه بزله صارینوب كزمكده اولان طائفه‌لر واردر . بویله بزله صاریلوب كزمك ذكوره مخصوص كبیدر . قادینلر البسه كیمكده واغنیا قادینلری تزیینات دخی التزام ایلمكده

ایسه‌ده فقیرلر ازکلرک بزلرینه یاقین البسه ایله اکتفا وقناعت ایدرلر .

سبریانک جهت جنوبیه‌سنده برودتک شدتی مناسبتیله البسه‌سز کزملک ممکن اولمیوب اهالی حیوانات دریسندن البسه کیرلر .

فضائل اخلاقیه وکمالات علمیه‌ده افادۀ مخصوصه عنوانیله محرر برنددر .

عالمده فضائل اخلاقیه‌یه مقارن اولمیان کمالات علمیه‌نک مضراتی فائده‌سنه غالب اولدیغی مدققین حکما نزدنده متفق علیهدر .

شاهد نازنده خرام معارف فضائل اخلاقیه تجملاتیله مزین اولمدقجه شایان نگاه اعتبار اوله‌مز . اشته بوحقیقته اوروپاجه وقتیله احالهٔ نظر دقت وبناءعلیه ترقیات علمیه ایله برابر تهذیب اخلاق خصوصنه همت اولمدیغندن پک بیوک نتایج مضره مشهود اولمسیله نیجه حکما وعلما بو حاللردن طولایی اظهار اسف ایلمشلر وحتی برطاقم ذوات بونسا یجدن متأثراً علوم وفنونک بالکلیه علیهنده بولنمق درجه‌لرینه قدر کیتمشلردر .

ازان جمله مشاهيردن (ژان ژاق روسو) (اقادمی) تسمیه اولنان انجمن معارف طرفندن ترقیات علمیه فضائل اخلاقیه‌جه دخی ترقیاتی موجب اولوب اولمدیغی سؤالی ارباب اقتداره ایراد اولندقده معارف فضائل اخلاقیه‌یی ازاله ایلدیکی ادعاسنی اعلان واول ره‌نار فقره‌ده توسن خامه‌سنه غایتله ماهرانه ارخای عنان ایلمشدر .

انجمن معارفك مومی الیهك ادعاسنی اساساً تصدیق ایده‌مامکله برابر یازمش اولدیغی مقاله‌نك قیمت ادبیه‌سنی ناچار تحسین وتسلیم وبرنجی جائزهٔ تقدیر ایله مقالهٔ مزبوره‌یی وسائر ارباب اقتدار جانبندن اومبحثه دائر یازیلان مقالاته ترجیح وتقدیم ایتمشدر .

سایهٔ معارفك وایهٔ خلافت سنیه‌ده وطنمزده دخی کوندن کونه لله‌الحمد ترقی ایتمکده اولان معارفك فضائل اخلاقیه ایله برابر ایلرولمسی وتعبیر دیکرله ترقیات علمیه‌یه ایدلمکده اولان همت نسبتنده تهذیب اخلاق کیفیت جلیله‌سنه دخی غیرت اولنمسی وعلی الخصوص حامع جمیع فضائل اخلاقیه وداریننده سرمایهٔ سعادت بشریه اولان مادهٔ مقدسهٔ دیانته هر حال وکارده غایتله اعتنا قلنمسی خلاصهٔ رای ومسلك کمترانه‌م وزبدهٔ آمال عاجزانه‌م

اولوب من غیر حد خدمت تدریساتنده بولنمقله بهره مند شرف و مفخرت اولدیغم مکاتب عالیه ده وظیفهٔ تدریسی بو اساسه توفیقا ایفا ایتمکی اوته دنبرو التزام ایتدیکم کبی شمدی نظارت جلیلهٔ معارف طرفندن مقصود قاصرانه م اولان اساس تحت نظر اعتنایه النديغنی کمال ممنونیتله مشاهده ایلدیکمدن بو خصوصه دائر ایتدیکم نصایح و اخطاراتك حلقهٔ تدریس حقیرانه مده بولنان شاکردانه انحصارینی لایق کورمیوب فضائل اخلاقیه ایله کمالات علمیه حقنده کی افکار ناجزانه مك عموم ابنای وطنه عرضنی تنسیب و بالاده کی عنوان ایله بر رساله تحریرینی تصمیم ایلدم و (ژان ژاق روسو) نك مقالهٔ مزبوره سنی محاکمه و مؤاخذه ایلمکی موضوع رساله اتخاذ ایتدم . بو سببله اول امرده مقالهٔ مذکوره یی عینا ترجمه و بر وجه زیر نقل ایتمکی مناسب کوردم . هر شیده و علی الخصوص فضائل اخلاقیه ایله کمالات علمیه یی موازنه و محاکمه کبی مهم بر صدد اوزرینه خامه ران بحث مقال اولمق ایچون لازم کلان علوم و فنونده بضاعه مك فقدانی و فرانسزجه دن استفاده و ترکجه افادهٔ مرامده استطاعه مك نقصانی البته کرك ترجمه ده و کرك محاکمات و مؤاخذاتده پك چوق خطالر

وقوعنه سبب اولمش واوله جقدر . بو خطالردن طولايى اعتذار واستعفا ايتمكى بيله كنديمه وجود ويرمك عد ايدرم . بو مقاله نك شرف ادبيسى كاملاً (ژان ژاق روسو) يه ومقصود عاجزانه مك نتيجهٔ خيريه سى وطنه عائددر . (ژان ژاق روسو) نك مهارت ادبيه سنى تقدير وملاحظه ووطنك منافعنى سنجيدهٔ ميزان معاينه ايتمك ارهسنده بو عاجزك ترجمه وتحريرجه اقتدارينى مؤاخذه ايده جك برآدم بولنور ايسه اويله برآدمك حالنه آجيرم . زيرا حاصلى تحصيل ومعلوماتى اعلام ايله مشتغل اولنلر وبركاستانده ديكنلرى صايمغه وقت بچورنلر شايان مرحمت خسته لردر .

اخلاق ايله در كمال آدم
اخلاق ايله در نظام عالم
اخلاقه نظر ايدلميجه
سمت ادبه كيدلميجه
عالمده نيجه معارف اهلى
ترجيح ايديلور علومه جهلى

آتیده‌کی مقاله (ژان ژاق روسونك) مقالهٔ مترجمه‌سی
وسائره حقنده درمیان اولنان مؤاخذات متصلفانه‌یه
جواب اوله‌رق بنه رسالهٔ مترجمهٔ مذکوره‌یه
بالمناسبه درج ایدلمشدر

بعض ذوات ترجمه‌نك دها آچیق عباره‌لی اولمسنی
توصیه بیوریورلر ٠
بویله آثار آچیق عباره ایله ناقابل ترجمه اولدیغنی
شیوهٔ لسانمزه واقف اولنلر تسلیم ایدرلر ٠
حتی خیلی زماندنبرو سهل وساده عباره ایله افادهٔ
مرام مسلك ادبیسنی التزام بیورمش اولان دولتلو منیف
پاشا حضرتلری (سرعت عمر) و (مسافرخانه) نامیله
بنام وعند کمترانه‌مده مشارالیه حضرتلرینك سرنامهٔ آثار
ادبیه‌لری عنوانه سزاوار اولان مقالهٔ مترجمه‌لرینی
اولدرجه‌ده مغلق یازمشلردرکه انلرك یاننده ترجمهٔ
عاجزانه‌م مکاتب صبیانده اوقوتدیریله‌جق درجه‌ده ساده
قالور ٠
قسطمونی متصرفی ایکن وفات ایدن وغیوبتی خزینهٔ

معارف ادبیه‌مز ایچون بر بیوك ضرر وزیان اولان پرتو
پاشا مرحومك الك مغلق اثری ینه (ژان‌ژاق‌روسو) دن
ترجمه ایتمش اولدیغی ایکی مکتوب بلاغت‌اسلوبدر کله‌لم
بشقه بر اعتراضه:

قواعد عربیه‌یی لسانمزك ترکیباتنده بهمه حال اتخاذه
مجبورز ذهابنده بولنان بعض ذوات دخی اثر عاجزانه‌مك
اسمنه اعتراض ایله عربیده جمعلر منسوب صیغه‌سیله
کتورلمدیکی وبناءً علیه (فضائل اخلاقیه) ترکیبی صحیح
اولمدیغی مطالعه‌سنده بولنیورلر .

بزده‌کی لسان مباحثنی اخلاق‌بوزوقلغندن منبعث‌عد
ایتدیکم جهتله‌ایلروده (ژان‌ژاق‌روسو) نك اثرینی محاکمه
ومؤاخذه ایدر ایکن او مباحثه کیریشه‌جکم (بلاغت
عثمانیه) مبحثنه دائرافکار عاجزانه‌می دخی بیان‌ایده‌جکم
شمدیلك اسلاف واخلافمزك قوللاندقلری جمعلی اسم
منسوبلری ذکرایله اکتفا ایلیم .

اسلافدن

اشراف انصاریه . عوالم ارواحیه

اخلافدن

امور دولیه . محاورات حکمیه . قواعدحقوقیه .

دوائر رسومیه ٠ معاملات قیودیه ٠ مراسم تشریفاتیه ٠
حسابات اعشاریه بو ترکیباتك جمله‌سی لسانمزك شیوه‌سی
مقتضیاتندن اولوب دکل یالکز شیوهٔ لسان عربه حتی
السنهٔ عموم عالمیانك طوغریدن طوغری‌یه قواعدینه مخالف
اولسه بزینه انلری بویله استعمال ایدرز ٠

عربجه ایستیان عربانه کتسون
عجمجه ایستیان ایرانه کتسون
فرنکیلر فرنکستانه کتسون

بونی فهم ایتمیان جاهل دیمکدر
که بز ترکز بزه ترکی کرکدر

ملاحظات

(ژان ژاق روسو) نك مقالهٔ معلومه‌سی نهایتنه
یازلمشدر :

اشته دنیاده الك زیاده شهرت قزانمش برمقاله‌یی انظار
ابنای وطنه عرض ایتمش اولمقله کسب مفخرت ایدرم بو
مقاله‌یی یازان (ژان ژاق روسو) معارف هر شیئه اساس
اولدیغنی و معارفسز هیچ برشی حاصل اولمیه‌جغنی
بیله‌جك بر ذات اولمدیغندن بو مقاله‌یی مجرد عمومه مخا .

لفتـله مهارت قلميه كوسترمك مقصدينـه بناءً معـارفك عليهنده كي يازمش وكتورديكي امثلهٔ تاريخيه‌دن دخي اكلاشيله‌جغي اوزره (هرنره‌ده كه فضائل اخلاقيه‌يه رعايت اولنمامشـدر اوراده‌كي هيئت مجتمعه مضمحل اولمشـدر) حقيقتني ميدانه قويمق كنديسيچون منوىٔ ضمير بولنمشدر (ژان ژاق روسو) اونسـكزنجي عصر ميلاديده انوار فكريه‌لريله عالمه ارائهٔ حقـايق ايتمش اولان اوچ ذاتدن بريدر كه ديكرلرى (وولتر) و (مونتسكيو) در . بو اوچ ذات ميانده (ژان ژاق روسو) محاسن اخلاق خصوصنه الك زياده اعتنا ايدندر نا اهل اوله‌رق نائل اقبـال و اقتدار اولان بعض اشخاصدن كورديكي حقسزلقلر مؤسسات وموضوعات موجودهٔ بشريه‌نك محاسن اخلاق اسـاسى اوزرينه اصلاحي لزومنى قلبنده رصانتكير تأييد وابنـاى بشرك سـعادت حالنه خدمت ايچـون موضوع قواعد واصولى منفعت شخصيـه‌لرى اغورنده استعمال ايدنلرك آمال حريصانه‌سنه سد ممانعت چكلمكسزين تعميم سعادت اولنـه بيلمسى احتمالنـدن كنديسنى بتون بتون نا اميـد ايلمشدر .

(ژان ژاق روسـو) نك قوننجه هيئات اجتماعيه‌ده

ظاهری بر انتظام بولنمق ایچـون خیر حقیق فدا اولینور
معارف موجوده دخی بو انتظام ظاهری یه خدمتدن بشـقه
بر شیئه یارامیور بو ملاحظه نقدر اطرافیله تدقیق اولنور
ایسـه اولقدر ظاهر اولورکه روسـونك معارف تعبیرینی
قوللاندیغی هر فقره ده (فضائل اخلاقیه یه مقارن اولمیان
معـارف) دیمك لازمکاور فضـائل اخلاقیه ایله معارفك
اجتماعی ممکن اوله میه جغی ادعاسنی ایسه روسو بیله لایقیله
میدانه قویامیوب او بحثده صور اثبـاتیه واقناعیـه یه
کیریشه مامشدر (روسو) معیتنده مستخدم اولدیغی بر سفیردن
کوردیکی حقسزلغی کبرا سـلکنه منسـوبه بر
قادینه اعلام واشـعار وحقنده صحابت کوسترمسنی نیاز
ورجا ایتـدکده قادین بر عادی کاتبـك حقلی و بر بیـوك
سفیرك حقسز بولنمسنی حوصلهٔ اصالتنه صیغدیره مدیغندن
صحابت مأموله جلوه نمای مرایای حصول اولمیجه (روسو)
مشار الیهایه شو تذکره یی کوندرمشـدر (مادام . سزك
حقانیتکزه اعتماد ایتمشـیدم اول باول اصالتکز اولدیغی
واصالت نقطـهٔ نظرندن محاکمهٔ احوال ایده جککزی
دوشونه مامشم خطا ایتمشم تجبیزمی عفو ایدیکز) اشبو
تذکره دن اکلاشیله جغی اوزره (روسو) اصالتك بیوك

مانع حقانیتلردن عدایدییور او حالده اصالت کبی امتیازات
غیر مشروعه‌یی تملندن ویران وعموم ابنای بشری حقوق
شخصیه‌جه یکسان ایده‌جك شی محضا معارفك کافهٔ طبقات
ناس بیننه منتشر اولمسی وهرکسك حق نه‌در وظیفه نه‌در
بیلمسی ماده‌سی ایدوکی نصل خاطردن چیقاریله‌بیلور ؟ برده
هرکسك اخلاقی افکارینه مؤثر اولمق قاعدهٔ حکمیه‌سی
حکمنجـه (روسو) نك حالنده‌کی سادکی وکندیسـنده
وحدت وعدم اختلاط ایله امرار وقت ایتمکه اولان میل
طبیعی هردرلو آثارنده مدنیت عالمنده یشـامقدن تباعد
ودشت وبیابانده سرسری کشت وکذار جهتنـه میلان
توصیه ایتمکه یقین توصیه‌لر بولنمسنه سبب اولمشدر حتی
موضوع بحثمز اولان مقاله‌ده (اوائل ازمنه محضادست
قدرتله مزین سواحل لطافتبخشایه بکزرکه انسان دائما
انلره احالهٔ انظار ایتمکدن کندوسـنی الهمیوب انلردن
تباعدینی کوردکجه دوچار حزن والم اولور) دیور بوفقره‌یه
باقیلنجه انسـانلرك اجتماع حالنده بولنمیوب کوه و بیابانده
حال وحشت‌اوزره کزملری وقتلری وارایمش ظن اولنور
حالبوکه بویله بر وقت یوغیدی تباعدی باحث تأسف
اوله‌جق اوائل ازمنه یوقدر اجتماع حالنده بولنمق انسانك

مقتضای خلقت وطبیعتی اولوب انسان موجود اولدقجه
هیئت اجتماعیـه موجود اولمش وهیئت اجتماعیه ایسـه
هیچ بروقتده شمدیکی انتظام اجتماعی یه داعیٔ غبطه اوله جق
حالده بولنمامشدر (روسو) نك (احوال طبیعیه) نامیله
انسانی عادتا وحشی حیوانلر کبی صحرانورد جهل ونادانی
اولمغه نوعما دعوت ایتمسی (وولتر) ك کندوسنه شویله
برتذکره کوندرمسنه سبب ویرمشدر (اثریکزی مطالعه
ایلدکجه انسانه درت اياقله يورنمك هوسی کلیور لکن
نه چاره که التمش سنه یی متجاوز زماندنبرو اوا عتیادی ضایع
ایتمش اولدیغمدن اعادهٔ اعتیاد ممکن اوله میه جغنی مع التأسف
فهم ودرك واوروش طبیعی یی سزدن وبندن زیاده اکا
شایسته اولنلره ترك ایلیورم) روسویی وحشیلك التزامنه
قدر سوق ایدن شیلرك الك برنجیسی ازادکی وحریت جهتنه
کمال انهماکیدر حتی اثارینی ایلك دفعه مطالعـه ایتدیکم
وقت حقنـده برنجی ملاحظـهٔ عاجزانهم اولمق اوزره
(ارزوی کمال حریت—روسویی ایتدی مائل وحشت) بیتنی
انشاد ایلمشیدم لکن (روسو) ایشك شو جهتنی کتم
ایدیورکه انسان ایچون الك بیوك زنجیر اسارت کندی
شهوات وسوء انهماکاتی اولوب انتظام اجتماعی ایله هرکسك

افعال و حركاتى تحديد و تقييد اولنمسه انسان دنيلان جانور حريت دكل حيات ابناى نوعنى امحايه قدر كيدر انتظام اجتماعى اغير بر زنجير اولسه بيله شهوات و سؤ انهماكات زنجيرينك باريني براز تخفيف ايتديكى يعنى او زنجيرك بزه ويره بيله جكى ثقلتى ويرديرمديكى جهتله بزه كران كلمامليدر

مقاله نك الك برنجى فقره سى اولان شو (نه عالى و نفيس تماشادر كه انسان مساعىٔ مخصوصه سيله نوعما ساحهٔ عدمدن قدمنه موقع تميز و بروز اولوب طبيعتك كنديسنى محاط ايلديكى ظلمات غفلتى امحا و كنديسنى كندى ماهيتى فوقنه ايصال و اعلا و سلم فكريله عوالم علويه يه عروج و ارتقا ايتدكدن و شمس منير كبى فيفاى و اسع الانحاى كائناتده ديو همتانه رهپيما اولدقدن بشقه دها عالى بر همت و دها مشكل بر مصلحت اولمق اوزره كندى باطننه دخى دخول ايله انسانك طبيعت اصليه و وظائف بشريه سنى تدقيق و انجام و عاقبتنى تحرى و تعيين ايتمكه اعتنا ايدر)

فقره سنى كوز اوكنه آلان برعاقل ينه مقاله نك (علم هيأت تعصب محصوليدر علم بلاغت كين و غرض تعصب و مداهنه كذب و دروغ ثمره سيدر علم هندسه خست اثريدر حكمت طبيعيه بر وسوسهٔ بيهوده دن حاصل اولمشدر الحاصل

جمله‌سی حتی علم اخلاق ایله کبر و عظمت انساندن متولددر)
فقره‌سنی مجرد لطیفهٔ قلمیه اوله‌رق یازلمش بر سفسطهٔ
رنکین اولمق اوزره تلقی‌یه مجبور اولور علوم و فنون
بر طاقم مساویٔ اخلاقك نتیجه‌سی و محصولی اولمیوب
جمله‌سی انسانك مستعد اولدیغی ترقیات معنویه و مادیه‌یی
استحصال ایچون ایدیلان مساعیٔ افرادك و مساعدهٔ امكان
مرتبه‌سنده كافهٔ طبقات ناسه تعمیم سعادت مقصدینه متوجه
و مصروف اوله كلان مساعیٔ هیئات اجتماعیه‌نك نتیجه‌سی
و محصولیدر مساعیٔ منفرده و مجتمعه‌نك سوء استعمال
اولنمسی محضا فضائل اخلاقیه‌یه عدم اعتنادن منبعث
اولوب اساس اصلاح احوال شخص و هیئت فضائل
اخلاقیه‌یه خدمتدر كه‌لم بزم حالمره : (روسو) نك
مقاله‌سنی چشم عبرت و دقتله اوقومق بزم ایچون
بالخاصه مهم و مقتضی اولوب زیرا فضائل اخلاقیه‌یه
خدمت ماده‌سی بزده كوندن كونه تناقص و فساد اخلاقز
یوماً فیوما تزاید ایلدیكی كوریلور بزده و ممالك ایرانیه‌ده
دوچار انواع سؤ استعمالات اولان دین مبین اسلامك
احكام منیفه‌سی كافهٔ فضائل اخلاقیه‌یی جامع و حبل متین
شریعت غرا ایله شیرازه‌بند مجلهٔ حكومت اولان هیئات

اسلامیه‌نك فضـائل اخلاقیه ایله واصل ترقیـات مادیه
ومعنویه اولملری بو بابده دلیـل قاطع اولوب حیف صد
حیفکه متقابلاً یکدیکره سبب ومسبب اولان دینسزلکله
معارفسزلك هیئت اجتماعیه‌مزی پریشان ایلمش وفضائل
اخلاقیه‌یه جداً خدمت اولنمدیغی حالده بزم ایچـون پك
وخیم مستقبل حاضرلنمشدر (روسو) نك رومالو مشهور
(فابریسیوس)ی دنیایه کتوربده رومانك احوال حاضره‌
سی اوزرینه اكا اظهار حیرت وتعجب ایتدیرمسی قبیلندن
اوله‌رق بنده دیرم که اجدادمز مزاردن چیقوبده شمدیکی
حالمزی کورسه‌لر انلرده فابریسیوس کبی (یامستعان وقتیله
اعتدال وفضائل اخلاقه مسکن اولان اوسقف کیاه بسته
وکاشانهٔ ساده‌لر نره‌یه کیتدی؟ هیئت اسلامیه‌نك سادکیٔ
احوالی یرینه قائم اولان بوزینت منحوسه ندر؟ بو شیوهٔ
غرابتنمای لسان ندر؟ بو اطوار نساپسندانه ندر؟ ای
مسلمانلر سزکه فرمان فرمای اقوام ایدیکز دست غالبیتکزده
مغلوب اولان اشخاص خفت اتصافك شمدی ربقهٔ اسارتنه
کنـدیکزی قویمشسکز بو حالده کملك ایچونمی وقتیـله
افریقایی اسیایی اوروپایی خونکزله اسقا ایلدیکز) دیه‌
جکلری بی‌کماندر غیرت دینیه کمسه‌ده اولمدیغی حالده ایکیده

بزده (تعصب) اظهار اولنمق موده اولدیغندن وجودینه
اشد احتیاج ایله محتاج اولدیغمز شریعت وقانون و نظام
مملکت تعصبلری هباء منثور وکرك شریعته وکرك قانونو
نظام مملکته طبان طبانه مخالف احوال وافعال جمله مز
طرفندن نظر بیقیدی ایله منظورو (تعصب) مجرد بعض اشخا-
صه پردهٔ فسق وفجوردر هر مملکتده فساد اخلاقه چاره
ساز اولمق ایچون همت ایتك اهل معارفه وبتخصیص اهل
قلمه عائد بر وظیفه در بو وظیفه‌یی ایفا ایده‌جك بزده اهل قلم
موجود اولمق شویله طورسون بر (لسان) یوقدر دیسه‌م
جائزدر اثر عاجزانه‌مك قسم ثانیسنه مقدمه مقامنده یازمش
اولدیغم افادهٔ مخصوصه‌ده بیان ایلدیکم وجهله لسان مبا-
حثی بزده اخلاق فسادی جمله‌سندن عدایلیورم مطبوعات
واسطه‌سیله وقوعبولان لسان مباحثاته دقت اولنسون.
عجبا قنغیسندن کرچکدن لسانمزك اصلاحنه دکل احیاسنه
اولان شدت لزوم حس اولنوبده او یولده اوغراشمق
ایستنلدیکی منفهم اوله‌بیلور؟ قنغی لسان مباحثه‌سی کو-
رلمشدرکه ذاتیاته منجر اولمسون؟ ذاتیاتده نه‌کبی ذاتیات؟
مخاطبك افکار مخصوصهٔ علمیه وحکمیه وسیاسیه‌سنه متعلق
ذاتیاتمی؟ استغفرالله! مخاطبك شخصیاته متعلق انهماکاتی!

سوابق سيئاتی ! علی الخصوص الڭ بيوك سلاح غلبه اولمق
اوزره ديانجه خطيئاتی ! اشته ذاتياتمزده بونلردن عبارتدر
بوبابده كوچك برمثال بولنمق ايستنيلور ايسه الڭ يكی لسان
بحثی اولان (بلاغت عثمانيه) مباحثه سنه عطف نظر
اولنسون بالاده بيان ايلديكم وجهله لسانمز هنوز موجود
صايله ميه جغندن الڭ ساده عباره ده بيله تماماً تركجه نك
قواعدينی تطبيق ايچون مقياس اوله بيله جك نظريات
موضوعه مز يوق ايكن بلاغت وفصاحت اوزره افادهٔ
مرام اصول وقواعديله اوغراشلمسی ترك لسانه متعلق
اشتغالاتدن صايله مز بناء عليه (بلاغت عثمانيه) ديديكمز
شی عربی اصول بلاغتندن عبارتدر بو اصولی تركجه يه
نقل ايتمك وعربی اصول بلاغتيله الفتمزی تسهيل ايلمك
وايلروده اصل تركجه لسانيله اشتغال ايده جك اهل همته
دخی برزمين استحضار قيلمق وظيفهٔ جليله سنی كمال اهليت
ووقوف ايله درعهده بيورمش اولان وكندولرينه انتساب
مخصوصم اولمقدن قطع نظرله عند عاجزانه مده معارف
متنوعه ده كی وقوف عاليلری جهتيله وجود دولتلری
بر كنجينهٔ معارفز حكمنده بولنان دولتلو جودت پاشا
حضرتلرينك اثر والالرينه اعتراضاً عبد الرحمن افنديك

(تعليقات) ناميله بالطه اصارجه سنه نشرياتده بولنمسی
باعث تأسف عاجزانه‌م اولمش وعبد الرحمن افندينك نيچه
سنه‌دن برو دوست ومحبم اولمسی وحميت دينيه وغيرت
وطنيه‌سنی تقدير ايتديكم بر ذات بولنمسی بوتأسفی رهين
ازدياد ايتمشيدی صكره ابراهيم افندی نامنده بر ذات چيقوب
(تمييز) ناميله بر رساله يازدی عبد الرحمن افندينك
اعتراضاتی بصريونه كوره شويله ايسه‌ده كوفيونه كوره
شويله‌در قبيلندن اولمسيله لسانمزه متعلق شيلردن دكل ايدی
ابراهيم افندينك (تمييز) نامنده‌كی اثری دائرهٔ معقوليتده
محاكمهٔ كيفيتی متضمن اوله‌رق اكا نسبتهً بر درجه‌يه قدر
شايان قبول ايدی صكره كرك غزته‌لر وكرك رسائل واسطه-
سيله مباحثات اوليه وادئ غرض وتزييفلره كيرديكه اكر
براجنبی بكا كلوبده بو بحث نه بحثيدر ديو سؤال ايتمش اولسه
ايدی بو بحث لسانمزه متعلق بر بحثدر ومباحثلر بزم معارف
مندانمزدرلر ديمكدن والله استحيا ايدر ايدم بر طرفدن ابراهيم
افندی (اكتب مق) ديو باغرمق درجه‌لرنده صاچه‌لدی
اوته طرفدن جنسيت قوميت ديانت ناميله صدددن چيقلدقجه
چيقلدی نهاية الامر اداب نسوانك قوهٔ ضابطه ايله
محافظه‌سنه قالقيشلمق قبيلندن اوله‌رق ادبيات لسانك

قوهٔ حكومتله وقايه سنه تشبث اولنوب معارف نظارت جليله‌ـ
سى او بحثه متعلق رساله‌لره رخصت ويرمامكه قرار ويردى
اشته اخلاقمزى اصلاح ايده‌جك اهل قلم بونلره مى ديه‌جكز؟
(ترك لسانى) ديو برلسـان ميدانه قويمق و اولسان ايله
آثار مفيده نشر ايدوب فسـاد اخلاقمزى ازاله وفضائل
اخلاقى بزه تعليم و ارائه بويله لكه‌مى اوله‌جق؟ صدد
مقاله بو مباحثه‌نك اساسنه دائر مطالعهٔ عاجزانه‌مى درميان
ايتمكى پكده اقتضـا ايتمديكى كبى زيرده بيـان ايده‌جكم
انجمن معارف تشكل ايتدكجه نه درلو رأى بيان ايدلسـه
برفائده‌يى مفيد اوله‌مز شمديلك شو قدر بيان ايده‌يم كه بو
مباحثه‌ده اساساً (فقط يالكز اساساً) مدحت افندى ايله
هم افكارم اساساً تعبيرينى معرض تقييدده ازبار واصرار
ايديشم تقييد مطلق دكلدر بعض متفرعاتده دخى مدحت
افنديتك افكارينى مصيب كوريرم لكن او (يازى ما كنه‌ـ
سى) نك يازديغى بيكارجه سطورك مسئوليتده كنديسيله
مشاركت ايده‌مم هرنه ايسه كله‌لم صدده اصول وغرابت
مباحثاتمزه شايان اسف برمثال دها ايراد ايده‌يم: انكلتره‌ده
تاريخ طبيعى علمنك درجات عالياتنه واصل اولمش موسيو
(دارون) نامنده بريسى جنس حيوان برنسـلدن كاوب

اخیراً تنوع ایتدیکی یولنده بر ادعا درمیان ایدرك معارف طبیعیه ایله اشتغال ایدنلرجه بر بیوك وادیٔ مناظره اچمش واو ادعا حکمنجه انسانلرله میمونلر بر شعبهٔ نسلیه یه منسوب اعتبار ایدلمشیدی بو ادعادن متولد مباحثات منتشر افاق و بو بابده کی تتبعات هرطرفده طبیعیونه باشلوجه بر مراق اولمش و هله بش اون سنه‌دنبرو کرك بزده و کرك سائر ممالکده نقدر تاریخ طبیعی درسی ویریلور ایسه جمله‌سنده بو ادعا حکایةً ویا جرحاً وابطالاً بهمه حال درمیان قلنه کلمش ایکن احمد مدحت افندینك (بویله بر ادعا وار) قبیلندن اوله‌رق بو خصوصدن بحث ایتمسی اوزرینه کویا مدحت افندی کندیلکندن بویله بر ادعا میدانه قویمش و انسان نسناسدن ازمه‌در دیمش کبی بیچاره آدم مملکتمزك (دارون) ی و (دینسز) تعبیری حقنده‌کی تعبیراتك اهونی عد اولنمشیدی . ارتق بویله مباحثات ایله اخلاقمزه نصل خدمت ایده‌بیله‌جکمز ملاحظه اولنسون ! بری بریمزه دینسز ایمانسز ادبسز دیمکله‌می دین و ایمان و تربیهٔ وطنداشانه خدمت ایده‌جکز ؟ بری بریمزی تجهیل ایله‌می معارفی ایلرویه کوتوره‌جکز ؟ صدر اسلامده ظهور ایدن علما و ادبا و اصحاب فضل ونها یکدیکری تکفیر و

ترذيل ايله‌مى توسيع دائرهٔ اسلام ايتديلر؟ اصلا وقطعا! بو حاللرك نتيجه‌سى انقراضدر .

(بو حالك چاره‌سى)

هيچ بر خيره تشبث زمانى كچمش عد اولنه‌مز بناء عليه فساد اخلاقمزك بزى سوق ايده‌جكى مقرر اولان كرداب انقراضدن استخلاص چاره‌سى يوق دكلدر .

اولا بر انجمن معارف تشكيل اولنمليدر بو انجمن معارف رتبه ومأموريت كبى رسمى عوارضدن قطع نظرله كرچكدن ترقئ معارف طرافدارلرندن مركب بولنمليدر .

ثانياً انجمن ليلى مكاتب ابتدائيه تأسيسنى اقدم وظائف بيلوب مكاتب مزبوره‌ده فضائل اخلاقيه ايله كمالات علميه‌نك برلكده حاصل اولمسنه فعلاً چالشمليدر .

ثالثاً مكاتب ابتدائيه‌يه مسلم و غير مسلم اطفال النوب مطلقا عموم اطفال وطنك بر قالب تربيه‌دن چيقمسنه اعتنا قلنمليدر [*]

[*] افكار مجه سلامت وطنيه‌مز عموم تبعهٔ عثمانيه‌نك حقوق و وظائفجه جداً و صحيحاً مساوى اولمسنده‌در دين مبين اسلام بو مساواته يالكز مساعد دكل بو مساواتى بالخاصه مقتضى اولديغى و دنياده مساوات عموميه قاعدهٔ جليله‌سنك واضعى دين مبين اسلام ايدوكنى انشاالله اشبو سنهٔ تدريسيه ابتداسندن اعتباراً مكتب

رابعاً قواعدیله و لغت کتابیله برابر بر (ترك لسانی) میدانه قونیلوب او لسان اوزره نشریات تسهیل ایدلملیدر .
خامساً هر سنه فضائل اخلاقیه اثری اوله‌رق شایان دقت بر خیر ایشله‌مش آدمه مناسب مقدار مکافاة ویرلملیدر .
سادساً انجمن کتابلری قبل الطبع معاینه کبی یا کاش بر قاعده‌یی فسخ ایدوب فقط نشر اولنان کتابلری تدقیق ایله شایان تقدیر اولنلرینك مؤلفلرینی کندیلرینك مراجعتلرینه هیچ حاجت قالمقسزین مظهر مکافاة ایتملی و مخل اداب واسایش نشریاته وظائف ضابطه دائره‌سنده ایفای نظارت ضابطه‌یه عائد برایش اولوب انجمن افکار و حسیات یوزندن اخلاقه مضر اولان نشریات حقنده جرح و ابطال و تقبیح یولنده نشر مطالعات ایتملیدر .
اشته بو صورتلرله اخلاق و معارفز استقامت لازمه‌سنی الوب اندن صکره اخلاق جهتنه ایدیله‌جك همتلرك توسیعیله مستقبلمزی تهلکه‌دن تخلیص ایده‌بیلورز ظن ایدرم همان جناب حق جمله‌مزی خیره سوق ایلیه .

حقوقده تدریسی عهدهٔ عاجزانه‌مه احاله اولنان droit administratif یعنی (حقوق ادارهٔ ملکیه) ده بر تفصیل اثبات ایده‌جکم .

ترقئ زراعت

زراعت مباحثنده عقاراتك حريت تصرفاتی لزومنی درمیان ایتمكدن واز كچمككمز ممكن اولمیوب چونكه بو حريت زراعتك روحی مثابه‌سنده بولنمش وممالك متمدنه‌ده جاری قواعد عمومیه‌یه توفیقا عقاراتك حريت تصرفاتی كرچكدن مكمل اولمدقجه اصحاب وقوف زراعتمزك جدا ترقی ایتمسی احتمالنی تسلیم ایده‌میه‌جكندن حريت تصرفات عقارات خصوصنی مكملا وجوده كتورمك اقتضا ایده كلمشدر .

سرسری كزن برطاقم اوروپا اقوامی تصرف اراضی ایله اكتساب مدنیته باشلادقلری كبی اراضی بالعكس الآن اله كزمكده‌كی سرعت ممكنه‌سی نسبتنده باعث ترقئ مدنیت وبخشنده‌ٔ فیض وبركت اولمش واعتبار خصوصی وعمومی اراضینك وسائر عقاراتك سرعت انتقالات وارتهاناتنه تابع بولنوب بو سرعت انتقالات وارتهانات كیفیتی اعتبار عمومی وخصوصی‌یی حاصل ایتمك صفتیله مبدأ ثروت صایلسه سزاوار وسرمایه‌نك حسن انقسامنده وسعادت حالك بین الخلق مهما امكن تعمیم قلنمسنده بو سرعت

انتقال و ارتهانك سببیتی درکار بولنمشدر .

اوروپانك بو انتقالات و ارتهانات عقارات ایله تزیید سرمایه‌یه بدأ ایتدیکی تاریخدن اعتبارا ثروتی واعتبار عمومی وخصوصیسی افزایش بولوب فرضا اوراده دخی وقتیله اصحاب اراضینك تصرفات ارضیه‌سی بر طاقم قیود وشروط موضوعه آلتنده بولندیغی حالده مؤخرا بو قیود وشروط ایله زراعت وسامان وثروتجه ایلرویه کیدلمك ممکن اوله‌میه‌جغی اکلاشلدیغندن شروط وقیوددن ازاده اوله‌رق حریت تصرفات قواعدی وضع ایدلمش ووقتیله عقارات اوزرینه استقراضات مشکل اولدیغی حالده مؤخرا بانقه‌لرك تأسسی ایشی یك تسهیل ایتمشدر

فرضا اوللری ممالك متمدنه‌ده عقارات اوزرینه اقچه اقراض ایدن بر ادم اقراض ایتدیکی کونك ایرتسی کونی سرمایه‌سنه دها فائده‌لی بر محل استفاده بولسه اندن مستفید اوله‌مز و مستقرض دها اهون شرائطله اقچه تکلیف ایدیلیانه راست کلسه تکلیفی قبول ایده‌مز ایدی. لکن شمدی مؤسسات مالیه وصرافیه‌نك همم واقداماتیله هر صاحب سرمایه سرمایه‌سنی ایستدیکی کون ایستدیکی صورتده استعماله

مقتدر و مستقرض شرائط استقراضنى ديله ديكى يوله قويه
جق حاله واصل اولمشدر .

قواعد مدنيۀ جديده بر سيلايه شبيه اولوب هر مملكت
انك حسن جريانه ميدان ويره رك اندن ممكن اولديغى قدر
استفاده يه چالشملى والا او سيلابك اوكنه طورمغه چباليوب
بيهوده يورلماملى و صكره بشقه لرك استفاده سندن برقاتدها
متضرر اولماملدر .

استاتستق

چوق كمسنه ايستاتستق لفظنك معناسى نه اولديغنى
بيلمامكده وامور اداره جه ايستاتستق ايله نه استفاده
ايديله جكنى دوشنمامكده در .

ايستاتستق علمى احوال طبيعيه واجتماعيه وسياسيه يى
ارقام ايله افاده ايتمك علميدر .

بو علمك موضوعى هيئت اجتماعيه نك طبيعتنه واجزاى
مركبه سنه واحوال و حركاتنه تعميقا اطلاعدر .

ايستاتستق علمى مبدأ خلقت انساندن برو موجود
اولمق لازمكلور ايسه ده هنوز ازمنۀ جديده ده براسم

خاصه مالك اولمش و اهميت حاضره سنى دها يكى كسب ايتمشدر .

دنياده برمقدار اراضى يه و او اراضيده زراعت ايتمك ايچون برچفت اوكوزه مالك اولان هر آدم (اكراموريني حسن تسويه التزام ايدرايسه) ذخايرينك و مقبوضات و مدفوعاتنك دفترينى طوتمق مجبوريتنده بولنور .

بويله بر دفتر طوتمقسزين اراضيسنه نه قدر اقچه صرف ايتمسى لازمكله جكنى وشيخوختى وياخود فامليا سنك مستقبلده راحتى ايچون نقدر اقچه ادخار ايليه بيله جكنى هيچ برادم بيله مز .

اشته دولتك حالى برفامليانك حالنه بوخصوصده تماما مشابهدر .

مثلا برحكومت تبعه سنك مقادير مساعيسنى و افرادينك ثروتنى تخريب ايتمكسزين حكومته ويره بيله جكى ويركوبى بيلميجه ترقى ايده ميه جكى كبى اكثرى تبعه سنك ثروتنى تخريب ايدر .

منابع حاصلاتنك احوالنى بيلمدكجه بر مصارف بودجه سى يابمق برحكومته كوره نصل ممكن اوله بيلور ؟

جمع ارقام كافئ حصول مرام اولميوب ارقامك صحت

وحقیقتـه مبنی بولنمسی اهم والزمـدر .

هر علمده کسب مهـارت ایتمکده تجویز تراخی ایتمیان عربلر ایستاتستیق دخی اهمال ایلمامشلردر .

دنیانك الك بیوك خرستیان حکمداری (شـارلمانی) اوقیوب یازمق بیلمز ایکن اندلسده عربلر اندلس خطه‌سنك شهرلرینی ونهرلرینی وسـکنه‌سنی ومنابع ایرادینی مفصلا ضبط وتحریر ایله خلیفه‌یه تسبیر ایتمشلردر .

اندلسـده تألیف اولنـان کتب عربیـه‌نك ویردیکی معلوماتدن منفهم اولدیغنه نظراً عربلر اندلسـده هرمدینه‌نك مقدار نفوسنی وهردرلو فابریقه‌لرك مقدار عمله‌سـنی وعمله‌نك اجرتلرینی والحاصل بزجه خیـال وخاطره کلمیه‌جك دهـا پك چوق خصوصاتی ضبط و قید ایلمشلردر .

هردولت ادمنه وهردرلو نشریات ایله اوغراشانلره وعلم ثروتله اشتغال ایدنلره واهل تاریخه ایسـتاتستیق علمنه آشنا اولمق لازم ایدوکی بوکونکی کونده مرتبهٔ ثبوت وتحققه وارمشدر . چونکه :

اولا برمملکتك منبع قوت وثروت وشـان وشرفی اولان اهالینك احوالی ایستاتستیق ایله بیلنور .

ثانیا برمملکتك قوهٔ انباتیه‌سی وطرق مواردانی و

مواقع مدافعاتی و مدینه و صحرا و جبللرینك احوال صحیه‌سی ایستاتستیق ایله بیلنور .

ثالثا قواعد صحیحه یه مبتنی اولمق اوزره حقوق مدنیه و اهلیهٔ تبعه‌نك صور تنسیقاتی ایستاتستیق ایله بیلنور .

رابعا اهالی نقدر عسکر ویره بیله‌جکی استاتستیق ایله بیلنور .

خامسا اهالینك نقدر تکالیف مالیه یه تحملی اولدیغی و بونلرك صور محققه اوزره چارهٔ توزیعی ایستاتستیق ایله بیلنور .

سادسا محصولات زرعیه و صناعیه‌نك مقادیر و قیمی ایستاتستیق ایله بیلنور .

سابعا مملکتك احوال تجاریه‌سی و ترقیات تجارت مادهٔ مشکله‌سنك وسائطی ایستاتستیق ایله بیلنور .

ثامنا امور ضابطه‌نك روابط و ضوابط تنسیقیه و اصلاحیه‌سی ایستاتستیق ایله بیلنور .

تاسعا معارف عمومیه‌نك اصول تعمیم و توسیعی ایستاتستیق ایله بیلنور .

عاشرا مؤسسات خیریه‌نك اسباب انتظام اداره‌سی

وچارهٔ تعمیم فوائدی ایستاتستیق ایله بیلنور .

والحاصل نیچه مواد معتنابهانك محتاج الیهی ایستاتستیقدر .

تجارت

ملکمزده توسع ایتمسی ارزو اولندیغی درجه‌ده توسع ایتمیان وینه او درجه‌ده قابل توسع اولان ماده تجارتدر .

ملکمز اوروپانك اك چوق مستعد عمران وسعادت اولان سواحلنی محتوی اولدیغی حالده تجارت بزده برنجی درجه‌لرده بولنمق لازم کلمزمی ؟

بر ملکك ترقیات تجارتنده معارفك ترقیسی شرط اعظم وسائر خصوصاتده اولدیغی کبی تجارت ملکیه‌مز خصوصنده دخی ارزوی ترقیات ارزوی ترقیٔ معارفله توأم ایسه‌ده حالمزجه تجارتمزك ایده‌بیله‌جکی ترقیات دخی حاصل اوله‌مدیغنده مبنی بو بابده اقتضا ایدن همتك نقصانی ظاهردر .

حکومت سنیه‌مزك هر خصوصده ترفیه سعادت حال ملك ایچون معلوم اولان اقداماتی اثارندن اولمق اوزره تجارتمزك ترقیسی ضمننده صرف بیوریله‌کلان مساعیٔ جمیله جمله‌سندن اوله‌رق داخلی کمرکلرك الغاسی

تجارت عمومیه‌مزك پك بيوك ترقیاته مظهریتنی انتاج ايده‌بيلور .

شمدی بزه اقتضا ايدن شی تجارتمزك ترقیسی ضمننده شركتلر تأسیس وتشكیل ايتمك ومحصولاتمزك ممالك اجنبيه‌دن بزه مقتضی اولان اشيانك جلبی حقنده صور تسهیلیه بولمقدر .

اصحاب ثروتمز سرمایه‌لرینی بو يولده استعمال ايتسه‌لر هم كندولری متمتع وهم سرمایه‌لرندن ملت ودولت مستفید اولور .

هم سرمایه‌یی منفعت‌بخش اوله‌جق صورتده استعمال وهم غیرت وطنیه مقتضیاتنی ايفا نه كوزل موفقیتدر

تجار اجنبيه‌نك ملكمزده توسیع دائرهٔ تجارت ايتملرینك عليهنده بولنانلردن دكلز .

فقط وطنداشلرمزك ميدان رقابتده مسابقه‌لرینی ازجان ودل ارزو وتمنی ايدنلردن اولديغمزدن بعض جهلهٔ غیرتكشان كبی اجانبك ملكمزه كلوب تجارت واستفاده ايتملرندن طولایی دكل محضا اهاليمزك انلرك اثرینه اتباع ايتمامكده بولنمسندن طولایی حقیقة تأسف ايليورز .

بر ملكك اصحاب اقتداری او ملكك توسع تجارتنی

ارزو ایتمز واو یولده چالشمز ایسه حکومتك اجرا آتی وترقیٔ تجارت وصنعت حقنده‌کی تشویقاتی ثمره‌سز قالمق اقتضا ایدر .

ممالك متمدنه‌ده اهالینك ترقیات تجاریه‌سنی حکومتلرك اجرا آت ونظاماتی تعقیب ایتمکده ایکن بزده حکومت سنیه‌نك اقدامات وتمنیاتی غیرت اهالینك ایلروسنده بولنمقده وبو حال ایله برابر اهالیده حکومت سنیه‌مزك تشویقاتنه اتباع ایلمك ارزوسی پك آز کورلمکده‌در . خصوصات محرره‌نك عرض وبیانی محضا وطنپرلکمزدن ناشیدر .

مصادمات بحریه وخلیج قسطنطینیه

براز وقتدن برودر مصادمهٔ سفاین ماده‌سی خارجا وداخلا دهشت نمای ظهور اوله‌رق کمیسنده موجود اولان مشتریلر یالکز برتلاش وخلجان ایله رهایاب بلا و کمیسنده غوطه‌خور اجل قضا اولوب کتدیلر .

بو مصادمه ایکی کمینك اثنای حرکتده یکدیکرینه قارشو کلسندن ویاخود بریسی دیکرینك اوکنه چیقمقدن ایلروکلوب بو حالده اولنه‌جق قوماندہ‌ده قپودانلرك قواعد بحریه‌یه موافق

وايجاب حال وموقعه مطابق حركت ايتمسی لازمکلور و بوتدبیرایله وقوع مصادمه‌یه میدان ویرلمامك ممكن اولور ایكن نصلسه یاردن بره شاشیروب قالمقدن ناشی درحال ایدیلان قوماندەده قصور وخطا كبی برسبب مجبره تصادف اولنه‌یور و یاخود جهل و عناد كبی برذمیمه‌نك شرینه اوغرانیلور .

شمدی‌یه قدر خریطهٔ عالمك نیجه نقاط بحریه‌سنده مصادمات وقوعی سكان ربع مسكونك مسموعی اولمش ایسه‌ده اكثریا فورطنه وسیس وقپودانلرك سرخوشلغی وعدم مهارتی كبی برطاقم اسباب مجبره‌دن نشأت ایدرك هر برینك قواعد بحریه‌یه توفیقاً حركات واقعه‌سی تدقیق وتحقیق ایله خلاف قواعد بحریه حال وحركتده بولنمش ووقوع قضایه سبب ویرمش اولنلرك مجازات لازمه‌سی اجرا قلنه‌رق امثالنه عبرت كوسترلمشدر .

بوقبیلدن اوله‌رق چنلرده غریق لجهٔ قضا اولان طونه وقارص واپورلرینك وسرای برونینك یاننده اسكدار واپوریله یان یانه چارپیشوب سقطلنان قاضی كوبی واپورینك قپودانلریله سائر ایجاب ایدنلر تحت محاكمه‌یه النه‌رق یولسز حركتده ویاخود قصدا وسهوا

قصور وخطاده بولنانلرك جزای سزالری اجرا اولنه‌ـ
جغنده شبهه اولمدیغی کبی نتیجهٔ محاکمات وصورت مجازاتك
اشاعه‌سیله امثالنه عبرت واهالی‌یه‌ده امنیت کوستر-
یله‌جکی درکار اولمغله بو بابده تشکر وانتظاردن بشقه
دیه‌جك ویاپه‌جق یوقدر .

فن بحری‌یه تمامیله معلومانمز اولمدیغی جهتله بومصادمات
بحثنده پك چوق سوز سویلیه‌مز ایسه‌کده درون خلیجده
وقوعبولان مصادمه‌لره برازده کمیلرك مناسبتسزلکی
ویولسز یاتوب طورملری ماده‌سی سبب اولیور کبی
کوریورز .

هله قایق چیکنه‌مه ومعونه‌یه چاتمه وصندال باترمه
والحاصل دکزده هر درلو جان یاقه‌کبی وقوعاتك مقدملری
ظهوری هرنقدر بوغاز ایچنه وسائر محلره ایشلیان
قپودانلرك عدم ممارسه‌سندن نشأت ایده‌بور ایدیسه‌ده
شمدی اکثری کمیلرك قارمه قاریشق برحالده لنکر اندازاولمسندن
و واپورقپودانلرینك قایق وامثالی شیلری درحال کورمامل-
ندن وقایقلرکده انلری کوروب قاچه‌مامسندن ویاخود کرك
واپورلرك وکرك قایقلرك قاچه‌جق یر بوله‌مامسندن ایلرو
کلمکده‌در .

هرنقدر اولکی حالنه نسبتله شمدی لیمانك درونی اهون شرحکمنده کورینیور ایسه‌ده بو لیمانك بتون تحت انتظامه النمسنك حقیقة جالب محسنات عظیمه اوله‌جغی بی اشتباهدر .

روایت واقعه‌یه کوره کچن کون اقشام اوستی قاضی کوی واپوریله اسکدار واپورینك مصادمهٔ واقعه‌سنه سببدن قاضی کوی واپورینك برطرفی سرای بورنی ریختمی اولوب اورایه قاچه‌مامسندن ودیکر طرفه میل ایده‌جك اولسه اسکدار واپورینك تا اوکنه دوشوب معاذاه پك بیوك برقضانك وقوعنی دعوت ایتمش اوله‌جغی جهتله اوطرفه‌ده میل ایده‌مامسندن ایلرو کلمشدر .

فقط لیمانك ایچروسنده‌کی کیلر صره‌سیله دیزلمش وکوپریدن قالقوب خارجه چیقاجق واپورلر ایچون بشقه وخارجدن ایچرویه کیره‌جك واپورلر ایچون بشقه یوللر تخصیص وتعیین ایدلمش وبویوللر اویله سوزله ویاخود کاغدو خریطه‌اوزرنده قلمله کوسترلیوب اشارت مخصوصه وضعیله تفریق اولنمش اولسه هرقپودان کیده‌جکی وکله‌جکی یوللری اوکرنمش اولورده یولسزلغك اوکی النور و بو تدبیر ایله قضانك وقوعنه سببیت ویرلمامش اولورظن ایدرز .

بونکله برابر طرق معینه‌دن خارجه چیقانلر هیچ بر کونه بهانه‌سی قبول اولنمیوب جزا ایدلسه امید ایدرز که لیماتك انتظامی بوزلمامش وهر واپور سلامتله وهر یولجی اطمئنان قلب وامنیتله کیدوب کلورده خلجاندن قورتلمش اولور ·

برکره خریطهٔ عالمه نظر دقتله باقلسون و ارانسون طرانسون بو استانبول لیمانی کبی بر کوزل لیمان دها بولنه بیلورمی ؟

واقعا دها واسع ودها محفوظ لیمانلر واردر ·

لکن استانبول کبی بر پایتخت شهیرده بویله بر لیمان وارمیدر ؟

جمله‌نك مصدقیدر که خلیج درسعادتك بو عالمده اشی یوقدر ·

حال بویله اولنجه لایقمیدر که بو لیمان کلوب کچن واپور وقایقلرك وسائر مراکب بحریه‌نك طریق سلامته باعث صعوبت و مخاطره اوله‌جق بر حالده قاریشقلغه بوغلسون ؟

روامیدر که کلوب کچنلری مستغرق امواج خلجان ایده‌جك برحالده بولنسون ؟

البته دكلدر !!!!

اويله ايسه بو ليمانك تنظيمنه همتله خلقك تسهيل وتامين اياب و ذهابى ماده‌سنه عنايت بيورمق ليمان اداره‌سنك وانك مرجعى اولان بحريه نظارت جليله‌سنك جمله‌ٔ وظائفندن معدود اولور .

كمال ممنونيتله چنده ايشتديكمزه كوره ليمانده تملى ياته‌جق و بر قاچ كون كلوب كيده‌جك واپور و يلكن سفائننك تيمور آته‌جق يرلرى تعيين قلنمق ودها بشقه بولده تنظيماتى اجرا اولنمق اوزره ايمش .

بو تشبثاتك درجهٔ اهميت ومحسناتنى يوقرودهكى تفصيلات ميدانه قويه‌جغى جهتله بو بابده تكراره حاجت كورەميز .

دارالكتب

عدد ۳

آثار سعيد بك

صاحب كتبخانه : قره بت و قصبار

معارف نظارت جليله سنك رخصتيله طبع اولنمشدر .

استانبول

(قره بت و قصبار) مطبعه سی ــ باب عالی جاده سنده نومرو ۲۵

۱۳۰۳

تجارت بریه وبحریه

ممالك عثمانیه‌نك تجارت بریه وبحریه‌سی حقنده شو سؤاللر وارد خاطر اولمق کرکدرکه: ممالك عثمانیه‌نك بر مکمل هیئت سفن تجاریه‌سی بولنه‌بیلورمی و یاخود بولنه‌مزمی ویا بولنه‌جقمی؟

وهلهٔ اولیده بوسؤاللر بارد ویامناسبتسز کورینور ایسه‌ده لایقیله دوشنیلنجه بونلر جای مطالعه وملاحظه اولدیغی واثبات ونفی طریقلرینك ایکیسیله‌دخی بوسؤالله جواب تدارکنده مشکلاته تصادف اولنه‌جغی میدانه چیقار.

شمدی تجارت بحریه‌نك حالنی تصویر ایتمکلکمز اقتضا ایدر.

تجارت بحریه اوچ قسم اوزره اولوب قسم اول تجارت عظیمهٔ بحریه یعنی ممالك بیننده امتعه نقلنه مخصوص تجارت وقسم ثانی تجارت بحریهٔ داخلیه یعنی مملکتك بر محلندن دیکر محلنه امتعه نقلی تجارت بحریه‌سی و قسم ثالث صید ماهی تجارتیدر.

الحالة هذه ممالك عثمانیه‌نك تجارت بحریهٔ عظیمه‌سی

همان فقدان منزله‌سنده‌در دينلسه مبالغه‌ايدلمامش اولور .

تجارت بحريه حقنده نشر اولنان مطبوعات معتبره‌يه كوره بيك سكز يوز يتمش اوچ سنهٔ ميلاديه‌سنده عثمانلو واپور سفائننك مقدارى طقوز سفينه‌دن و بونلرك طونيلاتولرى مجموعى اوچ بيك قرق طقوز طونيلاتودن عبارت بولنمشدر .

يونانستانك واپور سفائنى سكز سفينه‌دن عبارت اولوب فقط بونلرك طونيلاتولرى دولت عثمانيه واپور سفائننك طونيلاتولرندن اوچيوز قرق بر طونيلاتو ازيددر .

تجارت عثمانيه واپور سفائننك مقدارى ايستاتستق اوراق رسميه‌سنده صولك درجه‌ده محرر اولوب يلكن سفائن تجاريه‌سى حقنده دخى حال بويله‌در .

سفائن تجاريهٔ عثمانيه ايكييوز يكرمى درت سفينه‌ن وبونلرك طونيلاتولرى مقدارى اوتوز درت بيك ايكييوز اون بردن عبارتدر .

يونان يلكن سفائن تجاريه‌سى بيك طقوز يوز اللى بش سفينه و بونلرك طونيلاتولرى مجموعى اوچيوز طقسان ايكى بيك سكز يوز طقسان درت اولوب بومقدار ايسه سفائن عثمانيه طونيلاتولرى مجموعنك اون قاتندن افزوندر

ایستاتستیق جدوللرنده یونان تجارت بحریه‌سی یدنجی مرتبه‌ده واقع اولوب اسوج وفلمنك وروسیه تجارت بحریه‌لری انك مادوننده وفلمنك وروسیه‌ده تجارت بحریه عموما تدنیده‌در .

مملکت عثمانیه‌نك تجارت بحریه‌سنی مقدار صحیح اوزره تعیین پك مشکل اولوب چونکه تجارت بحریهٔ عثمانیه حقنده صورت مکمله‌ده ایستاتستیق جدوللری ناموجود ویاپیلان جدوللرده هزاران نقایص وخطایا معلوم بولنمغله تدارك مأخذ غایتله عسیردر .

بیك سکز یوز التمش برسنهٔ میلادیه‌سندن التمش بش سنه‌سنه قدر اولان مدت ظرفنده ادخالات واخراجات حقنده نشر اولنان جداول رسمیه‌ده بونلرده ترقیات مهمه وقوعبولدیغی محرراولوب ادخالات واخراجات بیننده‌کی فرق دخی تکثر حالنده کوسترلمشدر .

دولتلرك کمرککری احوالنی تحریر ایدن موسیو هویشلنغ اولبابده‌کی رساله‌سنده ممالك سائره‌نك ممالك عثمانیه ایله اولان تجارتنی دخی صحیفهٔ مقایسه اوزرینه المش وعمومی الیهك کوستردیکی مقادیر ادخالات واخراجات اره‌سنده فرق کلی کوراشدر .

موسيو (هوشلنغ) ك رساله سنده احوال تجارت بحريهٔ عثمانيه بيك سكز يوز التمش بش سنه ميلاديه سنده نشر اولنان جدول رسميدن منفهم حالدن اهون صورتده تصوير اولنمش اولوب صور حسابيه و تخمينيه يه نظراً رسالهٔ مذكوره جدول رسميدن ازيد شايان اعتباردر .

جدول رسميده محرر مقاديرك اون سنه اولكى مقدارلره نسبةً ارائه ايديلان تنزللرى جداول مزبوره نك عدم صحتنى تأييد ايدر .

چونكه تجارت عثمانيه نك ترقياتى پك آهسته وقوعبولمقله برابر هيچ ظن اولنه مزكه بتون بتون ترقيدن محروم بولندقدن بشقه اون سنه ظرفنده (جد اولك يكديكر ايله موازنهٔ مقادير مندرجه سنه نظراً منفهم اولديغى وجهله) يوزده يكرمى بش نسبتنده اولمق اوزره تنزل وتدنى ايتمش اولمسى تبين ايلسون . موسيو (هوشلنغ) ك رساله سنده مندرج مقدارلر اساس طوتلديغى يعنى بيك سكز يوز اللى التى سنهٔ ميلاديه سنده رساله نك كوستر ديكى مقادير بيك سكز يوز التمش درت سنه سنه نقل ايدلديكى حالده دولت عثمانيه تجارت بحريه سى يونان تجارت بحريه سندن سكز بچق قات اهم اولديغى متبين اولوب

یونان سفائن تجاریهٔ بحریه‌سی طونیلاطولری ایسه دولت عثمانیه سفائن تجاریه‌سی طونیلاتولرینه نسبةً نقدر ازید ایدوکی بالاده ارائه اولنمش ایدی .

اشته افادات عاجزانه‌مزدن اکلاشیله‌جغی وجهله برمملکتك تجارتیله سفائن تجاریه‌سنك متناسباً ترقیسی لازم کلیوب مشاهیر مهرهٔ علم ثروتدن بری (برحکومت تجارتی دوچار موانع ایتدکله برابر سفائن تجاریه‌سنی تزییده موفق اولورایسه تاریخلرده یازلمغه شایان برمهارت کوسترمش اولور .) دیمش ایسه‌ده بوقول شو ذکر ایتدیکمز مملکتلر ایچون تمامیله مطابق اولمیور .

یابو قول مقارن صحت اولمدیغی ویاخود یونان حکومتی بومهارتی کوسترمش اولدیغی ظاهر وحکومت عثمانیه سفائن بحریه‌سنی تزییده موفق اولمق ایچون تجارتنی درجات عالیاته ایصال ایتمش بولنمق مجبوریتنده اولمیه‌جغی باهردر

وجودینه محتاج اولدیغمز برهیئت

امور ادارهٔ حکومتجه محتاج اولدیغمز مؤسساتی ومؤسسات موجوده ایچنده محتاج اصلاح اولنلری

واولبابده‌کی صور اصلاحاتی هربار اخطاردن خالی اولمدیغمز کبی بوکون وجودینه محتاج اولدیغمز بر هیئتك لزوم تأسیسنی عرض وبیان و بووجهله بر خدمت وطنپرورانه‌ده بولنمش اولمق امیدنده اولدیغمزی و قصور و نقصانمزك هربار نزد اصحاب مطالعه‌ده قرین عفو وعاطفت اولمسنه نظراً بر خطامز وارایسه بونده دخی عفو بیوریله‌جغی امینتنده ایدوکمزی ذکر و اتیان ایدرز .

مقصودمز برعمومی ایستاتستق هیئتی تأسیس اولنمسی لزومنی اخطار اولوب بو بابده شمدی‌یه قدر اخطاراتدن وارائهٔ امثله‌دن واز چمدیکمز اصحاب مطالعه‌نك معلومی ایدوکنه مبنی اخطاراتمزك تأثیرسز قالمقده اولمسنه مبنی تشدید ادعاده‌کی حقمز نزد اصحاب فطانتده مسلم اوله‌جغی امید قویسنده بولنور وایستاتستق نامیله بعض دوائرك ترتیب ایلیه‌ کلدیکی جد اولی عمومی ایستاتستق صایه‌میه‌جغمزی وبونلردن چوقلق فائده اومادیغمزی سویلرز .

چونکه شمدی‌یه قدر بویولده ایدیلان تشبثات دوائر یاوقایع واحوال جهتیله محروم فائده بخشی اولمش ویاخود حسن اکمالنه وقت وفرصت بولنه‌مدیغندن نتیجه‌سز

براغلش اولوب مثلا وقتیله تجارت نظارت جلیله سنده
تشکیل اولنان ایستاتستق هیئتی تبدلات نظار سببیله نتیجه
بخش موفقیت اولمامش وحتی الآن صکره ویانه سفیری دولتلو
سعدالله پاشا حضرتلرینک معارف نظارتنده اچدق ایستدکاری
ایستاتستق قلمی کندولرینک اورادن انفکاکلرندن طولایی
ابتدای امرده سهواً احاله بیوردقلری ادمڵر النده قالمشدر .

ظن عاجزانه مزه کوره حکومت سنیه ایستاتستق
ایچون هنوز بر هیئت مخصوصهٔ عمومیه تأسیس ایلیه ماـ
مسندن طولایی پك بیوك اسفلراتلی ورقلره مستند اجوبه دن
اعلی معترضلره جواب اوله مدیغندن بدکو یانه قارشو بو نوع
مدافعه دن محروم بولندیغنه اچیلیدر .

دولتك بوتجه اراضیسی محضا حدودینی معین
ایستاتستق جدوللری بولنمامقدن ناشی ایادیٔ ارتکاب
افرادده قالدیغی کبی کرك ممالك متمدنه سرمایه دارانـك
وکرك ثروتداران وطنك استفاده کاه عامه یه وضع ایلك
املنده بولندقلری پك چوق منابع ثروت مملکت ایستاتقمز .
لکدن طولایی محروم دست تشبث اوله کلش ومثلا معدن
واورمانلرمزك حدودینی ودرجات ثروتنی بیلدیریجی
ایستاتستق جدوللرمزك فقدانی وهر معدن واورمانمزك

جوارنده‌كی محالك مقادیر نفوسنی واحوال سائره‌سنی معرف ایستاتستیقمزك نقصانی جهتیله معلوممز اولان منابع ثروتمزدن استفاده دخی مشكل بولنمشدر .

ممالك عثمانیه‌نك طریق اصلاحاته حقیقةً كیرمش اولمسنی كوستره‌جك وتعبیر دیكرله ازمنهٔ قدیمه‌مزله ازمنهٔ جدیده‌مز بیننده حد فاصل اوله‌جق شیلرك برنجیلرندن بری ایستاتستیق معلوماتنه مستند اجرا آتده بولنمقلغمز اولوب بویله اجرا آتده بولنمز ایسه‌ك اجرا آتمز قواعد جدیدهٔ مدنیه‌یه مطابق اجراآت اولدیغنی بیلملی وترقیاتی شعشعه انداز عیون حیرتمز اولان ممالك متمدنه‌ده جاری اصول وقواعد سعادت اشتمالی تقلید التزامنده بولنور ایسه‌ك ایستاتستیق ایله ایشه بدأ ومباشرت ایتملیز .

معدنلرمز

منابع عظیمهٔ ثروتمزك اك بیوكلرندن بریده معدنلرمزدر . اصحاب وقوفك تخمیناتنه كوره بزم اللرمزده بولنان معدنلرك بزم كبی برقاچ مملكت اهالیسنی واصل درجات عالیات سعادت ایده‌جك مرتبه‌ده ثروتی واردر .

شو حال ایله برابر معدنلرمزدن لایقیله استفاده ایده‌میورز .

بوقلت استفاده‌یه برقاچ سبب درکار ایسه‌ده الڭ بیوك سبب اهالیمزده افکار تشبثکارینڭ فقدانیدر .

معدنلرمزڭ ایشلمسی حکومت سنیه‌جه فوق العاده التزام بیورلمقدن ناشی تنظیم اولنان معدن نظامنامه‌سنده معدنلری ایشلدنلردن النه‌جق رسوم اعظم مقداری یوزده بش اولمق درجه‌لرینه قدر تنزیل و معدن تحری ایتمك ایستیانلرڭ وعلی العموم معدن ایشلتمك تشبثنده بولنانلرڭ نظامات عتیقه‌ده مندرج بعض قیود و شروطڭ الغاسیله معاملاتی کلیاً تسهیل اولنمشدر .

معدنلرمزڭ حسن صورتله ایشلدلمسنه برطاقم علوم و فنون دخی لازمدرکه انلر بزده موجود دکل .

واقعا بوماده یك چوق دفعه اعالی و ادانیڭ زبانکذار فتوری اولیور ایسه‌ده بزه قالور ایسه بومطالعه‌یی پایدند غیرت و همت اتمامیدر .

ممالك متمدنه‌ده نیچه اصحاب علم وفن واردرکه یك خفیف شرائطله مملکتمزه کلمکه حاضردر . انلردن نقدر ایسترایسه‌ك جلب ایلیه‌بیلورز .

معادن نظامنامه‌سنك احكام عموميه و متفرعه‌سی معادنك حسن صورتله ایشلدلمسی ضمننده شرائط تأمینیهٔ کافیه‌یی مشتملدر .

بونلره توفیقاً معدنلرمزی ایشلتمك خصوصنده مهندسلرك اجنبی و یا یرلی بولنمسنك نه حکمی اوله بیلور ؟

بزده دخی معدن مهندسلری یتشمك مقتضی اولوب شرائط مکمله تحتنده اداره اولنمق اوزره اطرافلی بر معادن مکتبی وجوده کلمسی درکاه خدادن نیاز و استدعا ایلمك واجبهٔ ذمتدر .

لکن تمنی و نیاز ایله وقت کچوریله جکنه بالاده بیان ایلدیکمز وجهله بر طرفدن معدنلرمزی اجنبی اصحاب علوم و فنون معرفتیله ایشلتمه‌لی و دیکر طرفدن معدن مهندسلرمزك یتشمسنه چالشمق موافق قاعدهٔ منفعتجویی حرکت ایلمش اولورز .

بر طاقم اجنبی قومپانیالر دخی مملکتمزده بولنان معادنی ایشلتمك ایسترلر .

انلره دخی تسهیلات ممکنه کوسترلملیدر .

بزم معادنمزی ایشلتمکله اجانبك کوره جکلری منفعت یالکز کندولرینه منحصر اولمز .

بر مملكتده بر بيوك معدنك حسن صورتله ايشلمسى اومملكتده موجود اهالينك عمومنه منفعت بخش اولمق طبيعيدر .

ترقئ زراعت

عقاراتك حريت تصرفاته مظهريتى لزومى معلوم اولوب بوكون حكومتلر مقتضيات وظائف ومنافعندن اولمق اوزره حريت زراعت مادهسنه اعتنا ايتمكدهدرلر .

حريت زراعتك معناسى برترلا صاحبنك ترلاسنه ايستديكى شيئى زرع ايتمسى ونقدر ايسترو ايشنه كلور ايسه اوقدر اكمسى وزراعتى توسيع ويا تقليلده مختار بولنمسى مادهلرندن عبارت اولوب قوانين مملكت اهل زراعته بو حريتى مكملا تأمين ايتملى ودوزجه محصول سعى وعملندن هركس مطلوبى وجهله استفاده ايتمليدر .

حريت زراعته حكومتلر طرفندن احداث موانع اولنمق يا طوغريدن طوغرىيه ويابالواسطه اولوركه بونلرك ايكيسيده متحد التأثير وداعئ ضرر كثيردر .

طوغريدن طوغرىيه حريت زراعتى منع مثلا حكومتك برترلايه بغداى اكيله جكنه شعير اكلمسنى

امر ایتمسی و بر ارضك مزرع ذخائر انتخابنـه بدل چایر اتخاذی امرنده بولنمسی کبی حالاتدر .

صنایعده استعمال اولنان اشیا ایله ذخائرك محصولات طبیعیه اولمق خصوصنده کی جهت وحدتلری بهانه‌سیله رسومجه بر طوتلمسی دخی حریت زراعتی دوچار موانع ایدن اسبابدندر .

خزینهٔ جلیله‌نك منافعی وقایه اولنمامق توصیه‌سنده بولنمیـه‌جغمز درکار اولوب مقصود عاجزانه‌مز منافع خزینهٔ جلیله ایله منافع زراعك تألیفندن عبارت ایدوکی جهتله اخطارات واقعه‌مزك نظر حکومت سنیه‌ده قرین قبول اولمسی امیدنده بردوام بولنه‌رق محصولات ارضیه اوزرندن النـه کلان ویرکولره بدل عقاراتك کندولری اوزرندن برر ویرکو النـه محصولات فیض و برکت وطائفهٔ زراع حال و ماجه سعـادت کسـب ایده‌جکی درکاردر .

مثلا تیمور یول ایله نقل ذخائر ایتمکه باشلیان زراع البته تکثیر وتوفیر محصولات سعینده بولنوب حکومت سنیه شمدیلك شمندوفردن مسـتفید اولان محلار حقنـده محصولات ویرکوسنی عقارات ویرکوسنه تحویل ایده‌جك

اولسه محال مزبوره سكنه‌سنك منفعتنه‌و بووجهله خزينهٔ
جليله‌نك فوائدينه ايدلمش اوله‌جغى ميدانه چيقاجق
خدمات هيچ شبهه ايتميز كه حكومت سنيه‌يى بوقاعده‌نك
عموم ممالك عثمانيه‌يه تعميمى خصوصنده تشويق ايدرك
يقينده زراعتده درجهٔ فوق العاده‌ده يسار و ملكك هر
طرفنده عمران بى شمار دركار اولور .

زراعت

اصلاحاتك اساسى اولمق لازم كلان تكثير محصولات
ماده‌سنده ممالك عثمانيه اهاليسنك استعدادى موافقتمى
يوقسه ممانعتمى ايدر ؟

ممالك عثمانيه‌نك كرك روم ايلى وكرك اناطولى
طرفلرنده سياحت ايدن اجانبك حقايق جويان و بيطرفانه
سؤال كيفيت ايديلنجه بوبابده اقتضا ايليان جواب الور .

هركس تبعهٔ جناب ملوكانه استعداد وذكاو سعى
وعمل خصوصلرنده مصرانه دوام واعتنا جهتلرنجه
درجات عاليه‌ده بولنديغنى اقرار ايدر .

ممالك عثمانيه‌ده استكشافات ايچون كشت وكذار

وشمندوفر عملیات و تحقیقاتیچون اقامت وقرار ایدن اوروپالو مهندسلر عمله‌مزك عملیاتده مهارتنه متحیر و متعجب اولمشلردر .

بومهارت اساساً مملکتك احوالندن ناشی ضروریدر . چونکه مملکتك زراعت وصنعتجه نقصانی ونقلیاتجه سهولتك فقدانی عمله‌یی کندو کندویه کافی اولمغی ایجاب ایده‌جك برحالده بولندیریور .

زراع اکینی اکر وبیچر ایکن ممالك متمدنه زراعنك همت معارفله دست استعانه‌سنده بولنان انواع الات و ادواتدن استفاده ایلیه‌میور .

صنایع مملکت نقصان ویافقدان حالنده بولندیغندن عمله‌نك همان هیچ بر ایشی کسب سهولت وسادکی ایده‌میور .

بردرجه‌یه‌قدر شایان اعتبار بعض افکار صاحبلری اهالیمزك محبت سعی وغیرت واقدام وهمتلرینی انکار طرفنده بولندقلری ملومزدر .

لکن ظن ایدرزکه بوملاحظه تحقیقاتك مکمل اولما‌مسندن ناشیدر .

غالبا ممالك سائره‌ده اولدیغی کبی ممالك عثمانیه‌ده دخی بیوك شهرلو اهالیسنك عطالت وبیقیدی ایله امرار

وقت ایتمك ارزو سنده بولنمسی اساس قیاس اتخاذ اولنیور

یعنی ثروت واسبابت ثروتجه محاکمهٔ احوالمزده نقصان اوزره مرتب فکرلر وممالکتمزك اجزای قواسنی ترکیب ایدن خصوصات وعلی الخصوص احوال قری وقصبات مکملا داخل حساب ایدلمامك اوزره قورلمش بنای ملاحظه‌لر درمیان ایدیلیور ٠

زیرا بزم اهالینك سعی غیرتدن نفرت واستنکافنی ادعا صورت عمومیه‌ده اولدیغی حالده مطلقا اثر نابدینایدر

اکثر ممالکمز اهالیسنك سعی وغیرتده و هله چیپا صاللامقده اقدام وهمت و مهارتنه هیچ بر محل اهالیسی ادعای تفوق ایده‌مز ٠

ازجمله مجارستانده وصلاوونیاده اون بش سنه‌دنبرو بیوك میشه اورمانلرندن اغاچ قطع ایدیله‌رك فوچی چنبر-لری اعمال وفرانسه وسائر ممالك متمدنه‌نك کلیت اوزره شراب عمال اولنمقده اولان محالنه ارسال اولنمقده وبو اعمالاتده تبعهٔ دولت عثمانیه‌ده بولنان بوشناق عمله‌سی هر طرفك عمله‌سنه کرك سعی و همت ومهارت وکرك ادبانه تعیش له اجرت خصوصاتنده عدم بیعاری ورعونت سببلریله ترجیحا استخدام ایدلمکده‌در ٠

اناطولينك اصحاب ثروتی اولان اغالر اكثر ابنيه‌ده اسلوب قديمك تزيينات جديده‌ايله تأليفنی التزام ايده‌كلـكده اولوب قلفه‌لرك مهـارتی بوجهتله وسـيله‌ياب اعتلا اولمقده‌در .

ايشته ممالك عثمانيه‌نك قری و قصبات اهاليسيله ائتلاف ايدنلر حاللری مجهول وحقيقة بيلـكه سزا اولان اهالئ مزبوره‌يی من كل الوجوه سعی وعملده واستعداد ترقيده آفرينه شايان بولمشلردر .

طرق موارادت

محصولات ارضيـه ومعمولات صناعيه‌نك تسهيل نقلياتی اعاظم اموردن اولوب چونكه انسان كرك منفرد اولسون وكرك هرنه صورت وشكلده اولمق اوزره مجتمع بولنور ايسه بولنسون دائما (ممكن اولديغی قدر اززحمتله ممكن اولديغی قدر چوق استفاده ايتمك) امل اصليسندن ايرلمامقده بولنمش وبو امل هيئات مجتمعهٔ بشريه‌نك حركات ترقيجويانه‌سـنده برنجی محركی اوله‌رق اكا ايسـه طرق موارادت برنجی درجه‌ده ياردم ايدن شيلردن ايدوكندن محرك ترقی اولمقده طرق موارادت دخی برنجی صره‌يه

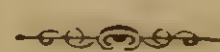
چکمشدر . حکومت بودقیقه‌یی پیش نظردن آیردیغی حالده یاکلش یوله سوق اولنمش اوله‌رق منزل مقصود ترقی‌یی بوله‌مز .

بو امل انسانی منع وتأخیر وتعطیل اولنه‌جق شیلردن اولمیوب بالعکس تشویق وترغیب ایله تألیف اولنه‌جق موادن وچونکه بواملدن ناشی هرکس منفعت شخصیه‌سیچون چالشمقله برابر عمومه خدمت ایتمك مجبوریتنده بولنه‌رق بوچالشمق هرکسك محصولات ارضی ویامعمولات دست اقدام وغیرتی نره‌ده غالی فیئات ایله صاته‌بیلور ایسه اورایه کوتورمك ارزوسنده بولنمسنی اقتضا ایتمکین وطرق موارداتی ارزوی مشروحه یك بیولك واسطهٔ انفاذ بولنمغین طرق موارداتی منافع فرد وجمع ایچون الك عظیم موقوف علیهلردندر .

افراد بینده اخذ واعطا نقدر تکثر ایدر وبو وجهله اجتماع افراددن عبارت اولان اقوام ارهسنده معاملات تجارت نه‌درجه‌لرده توافر ایلر ایسه عمومك مطلوب اصلیسی اولان قلت سعی وغیرت وکثرت منفعت کیفیت اساسیه‌سنه تقرب اولنمش اوله‌جغی وتکثیر وتوفیر مبادلاتی مانع بولنان کافهٔ تشبثات انتاج مطلوب منفعت ایتمیه‌رك

بالعكس توفير مشاق ايله تقليل منافعدن بشقه بر ايشه يراميه جغی ارباب وقوف عندنده اشكار بولنمش و تأسيس طرق موارداتك تكثير و توفير مبادلات ديمك اولمغله مقاصد اصليهٔ بشريه نك حصولنه الك بيوك يارديجيلردن طانلمشدر ٠

علوم سياسيه ايله اشتغال ايدن ارباب وقوف عندنده بر مملكتده وسائط نقلياتك تكثير و توفيرينه خدمت اولنمق او مملكتك اخلاق و عاداتجه دخی ترقياتنه خدمت ديمك اولديغی مرتبهٔ يقينه وارمش اولوب طرق و معابر و وسائط نقلياته مالك اولميان بر مملكتده اهالی محصول محاسن مساعی و اعمال يرينه محصول خدعه و احتيال وجوده كتورمكه طرق و معابر و وسائط نقلياتی مكمل اولوبده محصولات وجوده كتورمكه اقدامی نسبتنده مستفيد اولهجغنه هر كسك امنيت و اعتمادی بر كمال بولنان ممالك اهاليسندن ازيد منهمك و مائل ايدوكی درجهٔ ثبوتده در ٠

اصلاحات صنايع

صنايعك ترقياتنه حكومت سنيه مز نه درجه لرده اقدام و همت بيورمقده اولديغی معلوممدر ٠

حالبوكه اهاليمزده هنوز صنايع رغبتی لايقيله كورلميور ٠

وقتیله برمکتب صنایع تشکیل اولنمش وحتی بر اصلاح صنایع قومیسیونی دخی یاپلمش ایدی .

مکتب صنایعك بعض آثار صناعیه سنی مشاهده ایدیورز .

لکن او دخی دولتـه پك چوق مصـارفی موجب اولدیغی درکاردر .

محتمل که او مصارفله صنایعمزك ترقیاتنـه دها چوق خدمتلر ایدیله بیلور ایدی .

اصلاح صنایع قومیسیوننك کرك مقصد ونیتی وکرك یاپدیغی ایشلر اعلان اولنمدیغندن اولبابده برشیء دیمیز .

یالکز شونی دیرز که بعض اصنافی قومپانیالر حالنه وضع ایتمك وبرطاقم نرخ قلقلو فیئات تعیین ایلمك اصلاح صنایع نوعندن صاییله مز .

ظن ایدرز که وطنمز ارباب اقتداری برلشوب صنایع شرکتلری تأسیس ایتمك بوبابده کی چاره لرك اسرع واسلمیدر .

خصوصی شرکتلر هر خصوصـده فائده ویره جك شیلر اولوب خصوصی شرکتلر اولمدقجه اقسـام حرفك هیچ بری مملکتده ایلرو لیه مز .

خصوصی شرکتلر وضع سرمایه ایله استحصال منافعه

چالیشه جقلرندن انلرك تأثیراتی طوغریدن طوغری‌یه صنایعك قدرت وقوت بولمسنی منتج اولور .

مكتب صنایعك اصلاحاتی ضمننده تجارت نظارتندن وقتیله بعض تشبثات وقوعبولدیغی ایشیدلمشیدی . بوكا دائر صكره برشی طویمدق

مكتب صنایع حقنده حكومت سنیه‌نك فداكارانه همتنه بدل حاصل اولان نتیجه نقدر بیوك اولسه آزدر .

ولایاتده‌كی مكاتب صنایع بالنسبه دها چوق اثار كوستردی دینله بیلور .

زیرا خرج ایدیلان اقچه استانبولده‌كی مكتب صنایعه صرف اولنان مبالغه نسبةً پك قلیلدر .

نه اولور نشر اثار هوسكارلغنده بولنان ارباب شبابمز وسائل ترقیات صناعیه‌مزه دائر كتب ورسائل تألیف ایلسه‌لر!! غیرت اهل وطن حلال كافهٔ مشكلاتدر .

وسائط استحصال محصولات

واسطهٔ استحصال محصولاتدن بری اولان قوای محركهٔ طبیعیه مملكت عثمانیه‌ده تسهیل سعی وعمل ایتمك ایچون مرتبهٔ كفایه‌ده اوله‌رق موجودمیدر ؟

مملكتك طپوغرافيه جه احوالنه احاله نظر ايلديكمزده بو سؤالك جوابى بولنور ·

هيچ بر مملكت تناسب اراضيجه ممالك عثمانيه قدر مظهر مساعدهٔ كردكار اولمديغى ادعا اولنه بيلور ·

اكثر محالمزده صحرالر نقدر جسيم اولور ايسه اولسون مرتفع جبال ايله مفرزدر ·

جبال مزبورهنك بر طاقم اورمانلرى عدم تقيدله تخريب ايدلمش اولديغى حالده ينه چوغى وسعت عظيمهده منابع مياهى حائزدر ·

مياه مزبوره انهار حاصل ايدرك انهار مزبوره جسيم بوغاز وقيالقلر تشكيليله صحراره اقعده و بحاره منصب اولمقده‌در ·

بويله مياه جاريه ممالك عثمانيهنك هر طرفنده موجود اولمغله اهالئ مملكت هر زمان اقتضاسى قدر قوتده بولنان بر واسطهٔ محركهٔ طبيعيه مالكدر دينه بيلور ·

شو دخى جاى دقتدر كه ممالك عثمانيهده موجود وانشاسى متصور اولان شمندوفر خطوطنك بتون امتدادلرى جوارنده بويله مياه جاريه وسائط محركه‌سى واردر ·

اسويچره‌ده اولديغى كبى بزده دخى بو واسطهٔ جسيمه

هر درلو فابريقه‌لر ايشلتمك ايچون مكملا استعمال واستخدام اولنه‌بيلور .

هله اون دكرمنلريچون بونلردن ايديله‌بيله‌جك استفاده ناقابل تعداددر .

ممالك عثمانيه‌نك اون ماده‌سنجه احوال حاضره‌سى پك اويغونسزدر .

استهلاكات اهالى‌يه كفايت ايده‌جك مرتبه‌ده مملكتده اون حاصل ايديله‌ميور .

حتى استانبولده يومى ايكيوز سكسان بيك قيه اون استهلاك اولنمقده اولوب اعمال اولنان اون ايسه انجق يوز التمش بيك قيه‌يه بالغ اولديغندن هركون خارجدن يوز يكرمى بيك قيه اون جلبنه احتياج مس ايليور .

ولاياته دخى هرزمان خارجدن اون ادخالى اقتضا ايديور .

اشته واسطهٔ طبيعيهٔ مذكوره كمال سهولتله اون استحصاليچون استخدام اولنه‌بيلوب پك قولايلقله صنايع اجنبيه‌يه بوصورتله دخى بيهوده ويرديكمز اغر ويركودن بزى قورتارر .

وهلهٔ اولیده بوبابده ایده جکمز استفاده یالکز بر دکلدر .

مملکتمز پك چوق ذخیره حصوله کتورمکده اولدیغندن المزده بویله اوجوز برقوت بولنجه ممالك متمدنه پیاسه لرنده هر مملکتك اونلرینه بزم اونلرمز رقابة غلبه ایلیه بیلور .

چونکه الك چوق اون حاصل ایتمکده اولان روسیه ومجارستان وامریقا مملکتلری بزم جریان ایدن صولرمزك قوتنی نیجه نیجه مصرفلر اختیار ایدرك یاقدقلری معدن کورلریله حاصل ایلیوب اونلرینی بخار قوتیله یاپیورلر .

علی الخصوص بخار قوتی استعمالیچون لازمکلان ماکنه لرك مصرفی پك چوق اولدیغندن انلرك یاننده دکرمن بادهوا قالور .

اوروپاده بزم اونلرمزك هردرلو اونلره غلبه سی ایسه فیئات حاضرهٔ جاریه دن پك جزئی برشی تنزیل ایتمکله حاصل اولور .

اوروپالولره نسبة ایسه بزه کوره اون بادهوادرجه سنده اوجوز بر محصول حالنده بولنه جغندن شمندوفرلرمز یاپیلوب نقلیاتمز تسهیل اولنجه یالکز بوصو دکرمنلری

یوزندن ایده‌جکمز اون تجارتی ملکمزی برنجی درجهٔ
ثروته ایصال ایدر .

ترقیٔ زراعت

زراعت ماده‌سی ممالك عثمانیه سکنه‌سنجه داخل
عادات و اخلاق بر کیفیت ایدوکنی و وطنداشانمز دائما
زراعت جهتنه هر شیدن ازید میلان کوسترمکده بولندیغنی
ومثلا روم‌ایلی و یا اناطولی اهالیسندن برینی کوزل
برفابریقه‌یه ویا بر کوزل ترلایه متصرف اولمق اوزره
تخییر ایتسه‌لر او ادم بهمه‌حال ترلایی ترجیح ایلیه‌جکنی
ارباب وقوف تسلیمده تردد ایتمزلر .

اهالینك سالف الذکر میلانی مملکتمزك بشقه‌جه
بر منبع ثروتی اولوب چونکه حکومت بو میلاندن پك بیوك
سرمایهٔ ترقی استحصال ایده بیلمك اقتدارنده بولنمش وبعض
اصحاب نظریات حکومتك صنایع جهتنه اعظم اقداماتنی
صرف ایلمسی نصیحتنده وبونی تأییداً مستهلکات داخلیه‌نك
اجانبه ویرکو ویرمك مجبوریتندن قورتارلمسی لزومنی بیان
وتذکارده اولوب حالبوکه بو قولك سقطی مهرهٔ علم ثروت
جانبندن دفعاتله اثبات وبر ملك هم زراعت وهم

صناعتجه هر مملكه غالب اوله‌میه‌جغی تبیین قلنمشدر .

بازار کسب و کار عمومیده هر قومك سرمایهٔ مساعیسی طبیعت طرفندن معین اولوب فلان قوم طپراغنك بغدای یتشدیرمکه پك مساعد بولنمسی سببیله بغدای و دیکر قوم شعیر یتشدیرمك خصوصنده و بشقه بر قوم بشقه بر محصول اراضیده احراز سامان و دیکر بر قوم دخی فرضا کومور و تیمور معدنلرینه مالك اولمق سببیله صنایعده تفوق امثال واقران ایتمکده و بویله‌جه موازنهٔ سعی و عمل حاصل اولمقده‌در .

صنایعده الك بالا مراتبه واصل اولان اقوامك ثروتجه تاریخی تدقیق اولنسه جمله‌سی ابتدا مملکتلرینك محصولات طبیعیه‌سنی ایلرویه کوتوردکلری و صکره او محصولاتك مساعد ویا محتاج بولندیغی صنایعه دست زن تشبث اولدقلری کوریلوب بر طاقم ارباب اعتراض ممالك عثمانیه‌نك هر درلو اسباب ثروته مساعد فیض طبیعی‌یه مالك بولنمسی و بناء علیه بزم هر شیئه تشبث ایتمکلکمزك قابل امکان اولمسی ماده‌لرینی درمیان ایدرلر ایسه‌ده انلره جواباً و مسئله‌یی اختصاراً صنایعجه ترقیات عظیمه بزه

كوره دها هيچ اولمز ايسه اللى سنه صكره كى ايش اولديغنى بيلديرمك كافيدر ٠

خصوصات محرره دن حكومت سنيه مزك صنايع جهتنه التفات اتماسى نصيحتى استخراج اولنمامق لازم كلوب بزم فذلكهٔ مدعامز حكومت سنيه نك قسماً الغا بيوريلان داخلى كمركارك الغاسى كبى صور و وسائط ايله صنايعى تشويق و ترغيب ايتمكدن خالى بولنمامقله برابر زراعت خصوصنه اوله جق اعتناسى طوغريدن طوغرى يه موثر اوله جغنى طانيمسى و بو سببله همم مصروفه نك الك عظيم قسمنك زراعت ماده سنه معطوف اولمسى ماده سندن عبارتدر ٠

طرق و معابرك و وسائط نقليه اتك تكثير و تعميرى خصوصنه حكومتك كوسترمكده اولديغى اقدامات سزاوار تشكرات اولوب بونلر زراعتك وسائط اصليهٔ فيض وسعادتى بولنديغندن زراعته صورت مخصوصه ده صرف همت توصيه سى صره سنده بونلره دخى شمدى يه قدر ايديلان همتلرك فوقنده همت اولنمسنى كورمك آرزوسنى بيان ايلرز ٠

علی فرخ بکك {قانون طبیعت} حقنده {حکمت اخلاق} نامنده کی کتابی اوزرینه یازیلان مطالعه نامه :

نور عینم علی فرخ بك افندی .

وقایع مهمهٔ ادبیه و علمیه‌دن اوله‌رق بر اثر جدیدیکز رهین نظر مطالعهٔ کترنه‌م اولدی .

هرجهتله مسلم اولان ذکا و فطانت و درایتکز حقنده یکی برهان میدانه قویدیکز .

لایقیله مدیحه سنج تقریض اولمق اقتدارمك فوقنده اولمسیله او بابده عرض معذرت ایدرم .

یالکز موضوع بحثکز اولان قانون و علی الخصوص « قانون طبیعت » حقنده‌کی حسیاتمی مختصراً عرض ایده‌یم :

الله عظیم الشان حضرتلری وارلغی و کبریاسنی بزه قانون ایله کوسترر .

باری تعالی‌یی و پیغمبران ذیشانی و دنیا و عقبایی بزه بیلدیرن دیانت قانون دکلیدر ؟

تکرینك قلبمزه الهام ایتدیکی حسیاتك اشرفی اولمق اوزره ابنای جنسمزدن مغدور و ستمدیده اولنلر ایچون قلوبمزده حاصل اولان رقت و شفقت قانون دکلیدر ؟

ثروت وسعادتمزی استحصال وقوای مادیه ومعنویه‌مزی حسن استعمال ایدن اصول سعی و غیرت قانون دکلمیدر ؟

جماداتك یكدیكرینی جسماً و ذوی الارواحك قلباً جذب ایتمسنده‌کی حکمت قانون دکلمیدر ؟

حقك وضع ایتدیکی بوقانونلره مقابل ابنای بشرك وضع ایتدکلری قانونلر نقدر مکمل اولسه ینه پك کوچك قالور .

خدانك ابنای بشره اك بیوك عطیه‌سی وضع قانون اقتداریدر .

دولتلرك بو اقتدار مقدسی استعمالده مشق تقلید اتخاذ ایلملری ضمننده پیش نظر انتباهلرینه موضوع و فهرس قوانین طبیعیه عنوانه لایق لوحهٔ کائناته احالهٔ انظار دقت ایتملری متحتم ذمتلریدر .

ذات باری صحیفهٔ قلب الها مجلب بشری‌یه : « سکا احسان ایتدیکم عقل وفکرکله بنم قانونلرم اولان قوانین طبیعیه‌دن استنباط احکام ایدرك افعالکه وضع قانون ایت ! » دستورینی معناً تحریر بیورمشدر .

رشدوسداد وعقل واستعداد بشری قوانین طبیعیه‌دن

استفادهٔ فیض تربیتله افعال وآمال انسانیه یه وضع حدود قانونیه ایتمك ایچون احسان بیورلمامش ایسه انسانلرك قنغی مصلحتلرنده قوللانلمق ایچون احسان بیورلمشدر؟

سقراط ظالمانه برمحاکمه وحکمیله محکوم علیه ایدیلوب محبسه القا اولنمش ومحبسدن فرار ایتمسیچون بعض احبابی طرفندن چاره بولندیغی حالده کندیسی محبسدن فرار ایتمکی قبول ایتمامشدر.

شمدی سقراط فرار تکلیف ایدن احبابنه لسان حال ایله نه دیمش اولدیغنی ملاحظه ایدهلم:

صانیرم که ضبط وجدانیات ایدهجك بركاتب بولنسه ایدی سقراطك افاداتنی شویله ضبط ایدر ایدی:

« طالعمك مقتضاسی اولهرق بومحبسه القا اولنمقلغم
« حقسزلق ایسه فرار ایتمکلکم دخی وجدانمه قارشو
برحقسزلقدر.

« ظلمهٔ حکامك قوانین موضوعه‌یی پایمال حقارت ایتملری اصحاب ناموسی قوانین طبعیه‌یه اطاعت مجبوریتندن هیچ بر وقتده قورتاره‌مز »

« عائده قوانین موضوعه‌یه رعایت ایتمیانلر وار دیو

بنده قانون ناموس اولان قانون طبيعتى دستور افعال و حركاتم ايتمكدن وازمى كچه‌يم ؟ ! »

« غيرت ناموس جهان وجهانيانه قارشو هر حال و هركارده قانون طبيعته اتباع ايتمكى اقتضا ايلر »

فرخم ! قدرت قلميه‌سى اولميان كاتب مسوده‌يى بشقه‌سنه ياپديرديغى كبى بنده كزده كتابكزى سقراطه تقريض ايتديردم كيم بيلور سقراط بو كلماتى تصديق وقبول ايله بونلرك زيرينه وضع امضا ايدرميدى ؟

لبريز حقايق الهيه اولان برقلبدن بويولده طلوعات انتظارنده بولنمقلغم اسناد غريب صايله‌مز .

محشرده سزكله برابر سقراطى بولوب هم كتابكزى وهم بو افاده‌لرى كندوسنه ارائه ايدرز .

نزد كمترانه‌مده كتابكزك برزائد يرى وار ايسه اوده حق بندكانه‌مده ستايشى حاوى ايراد بيورديغكز كلماتدر .

واقعا بو بابده سزه عظيم تشكره بورجلى ايسه‌مده غزته محررلرينى مدح ايتمك بركتاب مؤلفيچون كوزل تدبير عد ايله‌مز . هركون نيجه منافع خصوصيه‌يى منفعت عموميه اغورنده دوچار تزلزل اعتراض ايدن بر صاحب قلمك البته دشمنى چوق اولور .

لايق اولسون اولمسون كثرت دشمنه دوچار اولمش اولنلره ابراز دوستی ایتمك كنديسنی دخی مشكل موقعه وضع ايتمكدر • ينه هرحال وكارده رأی سزك اولديغنی بيان ايله ختم كلام ايلرم افندم •

فی ١٤ تشرين اول ٣٠١ سعيد

سعادتلو علی سداد بك افندی حضرتلرينك ﴿ميزان العقول فی المنطق والاصول﴾ نامنده کی کتاب مستطاب عاليلری حقنده يازيلان مطالعه‌نامه‌در :

ضوابط و قواعد منطقيه‌يی اولاد وطنه بالاطراف اوكرتمك وعصر وزمانه موافق بر منطق كتابمز بولنمق ايچون تأليف و تصنيفنه موفق اولدقلری (ميزان العقول فی المنطق والاصول) نام كتاب مستطابك مسوده‌سنی لطفاً ارسال ايله اولبابده بيان مطالعه ايتمك امرينی حاوی آلديغم امر نامهٔ سامیٔ بنده پروريلری اوزرينه كتاب مزبوره احالهٔ نظر دقت ايلديكمده منطق نه ديمك اولديغنی وشمدی‌يه قدر منطق ناميله ايديلان سفسطه‌لرك اساسی نه ايدوكنی ومنطق دنيلان علم مخصوصه خدمت

ایدنلر نقدر شایستهٔ تقدیر بولندقلرینی فهم و اذعان وچونکه
بز بوراده مکاتب رشدیه پروغراملرنده منطق درسنی
تشکیل ایدن درت رساله‌یی قرائت ایدوب برنجی رساله
اولان (ایساغوجی) رساله‌سنده ایساغوجی لفظی
(ایس اغوجی) دیمی کلدیکی یوقسه (ایسائوکی) لفظنك
دلالت ایتدیکی (مدخل) معناسنیمی مفید ایدوکی بحثلری
ایچنده یووارلندقدن و (وضعیه) دنیلان رساله‌نك
موضوعنی بیله بلله‌مکسزین عباراتنی صابقلادقدن (و فریده)
دنیلان رسالهٔ ثالثه‌ده (رأیت اسداً فی الحمام) مثالیله
میدان بحثه صویونوب اسدی حمامه صوقمقده نه معنی
و لطافت بولندیغنی استیضاح صددینه کیریشلمه مکتبدن
طاشی طراغی طوپلامق لازمکله‌جکی درکار اولدیغنه مبنی :

فریاد بسی کردم و فریاد رسی نیست
کویا که بسر نوبت حمام کسی نیست

ترانه‌سیله اودریای مباحثاتی دخی کمی ارسلانی کبی
بلا وقوف و توقف بچدکدن و رسالهٔ (کلنبوی) یی :

با مدعی و سائل
چون پرشده رسائل

ساقی بده پیاله
از این وآن چه حاصل

زمزمه سیله خوشبجه کوردکدن صکره بر ذات کمالاتفروشك:

بزده اوقودق بر آز بیانی

مصراعیله جهلایه میدان اوقومسی قبیلندن اولمق اوزره:

غواص بحار منطق اولدق
منطق منطق منطق طق طق

بیتنی لسان حال ایله کویا اولەرق میدانه چیقاکلدیکمزدن وایچمزده طاتلو صو فرنکلکنه هوس ایدن ذوات فرانسزجەدە منطقه (لوژيك) دینلدیکنی ایشیدوب بك اوغلی کتابجیلرینه بالمراجعه لوژيك کتابی نامیله بعض کتب تدارك ایدیورلر ایسەدە انلردە دخی بزم رسائل معهودەدە کوردیکمز .

العالم حادث لانه متغیر
وکل متغیر حادث والعالم حادث

مثالی یرینه :

هوای نسیمی جسمدر هرجسمك ثقلتی واردر اویله ایسه هوای نسیمك ثقلتی واردر .

مثالی کورمك کبی اهمیتسز فرقلردن بشقه فرق

بولنه‌مدیغندن منطقك اساس وماهيتنى موضح وشايستهٔ وصف (قول شارح) بويله براسره شدت احتياجمز اشكار بولنمغين عموم معارفجويان وطن نامنه اولمق اوزره تشكرات مخصوصه ايله نام ساميلرينى پيرايهٔ زبان ايلدم .

طوغريسى لسان بخشنده ذات والالريله هم افكار اوله‌مديغمى مع التأسف بياندن كيرو طوره‌ميوب فقط نزاع لفظى‌يى سومديكمه وعلى الخصوص هر درلو ترقيات اسباب و وسائطنده ذات ساميلرينى الك بيوك طرافدارانندن عد ايدوب لسانمزك مقرر ومتفق عليه قواعد مضبوطه تحتنده النمسى الك زياده مايحتاج اليهمز اولان موادن بولنمسيله ذات والاى ترقيپروريلرينى اوخصوصده دخى ارباب حميت وهمتله برابر وبهمه حال برانجمن دانشوان لسان تشكيليله لسانمزه يعنى تركجه‌مزه قواعد وضوابط وضع اولنمسى ماده‌سنه بزم كبى خواهشكر بيلديكمه بناءً تركجه ايچون (نحو ايجادى) لزومسز وامكانسز بولنديغى زمينلرنده ايراد بيوريلان موادك هيئت مجموعه‌سنى بر مقالهٔ نظريله عد ايلر وايستر الك مكمل السنهٔ تركيبيه‌دن اولان لسان عربى ايله ياپديغمز تركيبلردن ناشى نحو

عربیدن اقتباساً وایستر نحو ترکی نامیله رأساً اطرافلی
قاعده کتابلری وجوده کلسنه وسعلری مرتبه‌سنده اقدام
ایدن همتپروران وطن ایچون آفرینخوان بولندقلرنده ذره
قدر اشتباهم اولمدیغنی وشوحال کشمکش لسانك دوامی
وهر صاحب قلمك تحلیل اولنه‌جق اولسه درلو درلو
قاعده‌لره ویکدیکریله متخالف وبلکه متناقض اصوله
ارجاع اولنه بیله‌جك عباره‌لرله افادهٔ مرامی صاحب
لسان اولمق ادعاسنده بولنان برقوم ایچون پك بیوك عیب
ایدوکنه مع التصدیق اسف وکدر ایلکده بولندقلری دخی
عند بندکانه‌مده مسلماتدن اولدیغنی ولسانمزك طرز جدید
اوزره ترتیب وتنسیق قواعدینه برنجی درجه‌ده خدمت
ایدن ذات معارفسماتك مخدوم دانشمندی اولملری لسانمزه
خدمت خصوصنده بتون کنجلرمزه تقدم غیرتنده بولنملرینی
اقتضا ایلدیکنی وحاصل قلبم کتاب عالیلرندن طولایی
سزه متشکر وفکرم لسان حقنده‌کی افادات علیه‌لرندن
طولایی غیر متغیر ایدوکنی افاده ایله ختم کلام ایدرم ٠

اعجز العباد

سعید

نحو تركي يه يازيلان مقدمه‌در

هر لسانك برنحوى اولديغى كبى بزم لسانك دخى بر نحوى اولمق لازم كلوب بو بابده شمدى‌يه قدر صرف همت اولنمامسنه تأسف اولنمقده اولديغى حالده نور عينم شفيق بكك بو خصوصده غيرتله بر (ترك نحوى) ميدانه قويمسى باعث كمال ممنونيتم اوله‌رق عبد عاجز دخى اوته‌دنبرو قاعدهٔ مضبوطه تحتنده وضع اولنمسنى التزام ايلديكم [صله] فعللرينه دائر خلاصهٔ تدقيقات كترانه‌مى كتابه علاوه ايلمكى فريضهٔ ذمت بيلديكمدن تدقيقات مذكوره‌يى بالاطراف يازديغم كبى بوراجقده او خصوصه دائر مشاهير ارباب قلمزدن بعض ذواتك يازدقلرى عباره‌لرى مقام استشهادده ايراد ايتمكلكم مناسب مطالعه قلنمش واول‌ناول كمال بكك (جزمى) نام اثرنده « جزمينك داغستانلى اولديغنه دائر عباره‌سى (اولديغنه) فعلنك اسم حالنده كلمسنه واو عباره‌نك اشاغيسنده « بركون چكيرمك ..... فوت ايتمك حكمنده‌اولديغنه‌حكم ايتمشلر ايدى » عباره‌سى (اولديغنه) فعلنك صله فعلى اوله‌رق كلوب جمله‌يه‌حكم اولنمسنى كوسترمسنه دليل اولديغى كبى ينه جزمينك

برمحلنده (روایت موهوم اولدیغنی) و (اوکرنمك ممکن بولندیغنی) عباره‌لری (اولدیغنی) و (بولندیغنی) فعللرینك صله فعلی اوله‌رق استعمال اولنمسنه بر مثال اولمغین بو ایکی عباره‌نك برنجیسنده (روایت موهومدر) قضیه‌سنی و ایکنجیسنده (اوکرنمك ممکن بولنیور) ویاخود (ممکندر) جمله‌سنی دینلمك ایستنلدیکنی بیان و مدحت افندینك تذکرهٔ عاجزانه‌مه اولان جوابنده مندرج (کندیلری منبع و مصدر اوله‌جقلری ایچون) عباره‌سنده (اوله‌جقلری) فعلی صله اوله‌رق کتورلدیکنی و بو عباره‌ده « کندیلری منبع و مصدر اوله‌جقلردر » قضیه‌سیچون دینلمك ایستنلدیکنی معرض استشهاد قطعیه‌ده درمیان واتیان ایدرم . لایقیله تدقیق لسان ترکی‌یه رغبت ایتمیانلر صله فعللرینك دخی صورت استعمالندن غافل اولوب فقط ترجه قواعده هیچ اهمیت و یرمیانلر میانده کتابته مالك اولنلر و یازدقلرینی درست یازانلرینه دیدیکم قواعدی بیلمکسزین استعمال ایتمکده اوله‌رق مثلا عربیتپرورانك سرتاجی و ادبامزك مشهور الحاجی ابراهیم افندی وقت غزته‌سنه یازدیغی برمقالهٔ مشهوره‌ده « ارمنی وطنداشلرمزك نوسیدکان ترقی پرورانی حروف مذکوره‌نك لاتین حروفنه تبدیلنی امل

ايتدكلرينی » و « قدمای ارمنيان بو تبديله قطعاً راضی اولمدقلرينی » و « حرفلر طوغريسی ارمنی لسانی ايچون پك مكمل اولديغنی » فقره‌لرينی افاده ايلديكم قواعده موافق اولمق اوزره يازمش و اكرم بك « وابور سرای بورننی طولاشوبده قوم قپو اچيقلرينه كلديكی وقت » فقره‌سيله و ضيا پاشا « امت عثمانيه ايلرولديكی صره‌ده » عباره‌سيله مدعامی تأييد ايتمش و (اولمسيله) و (اولمريله تعليل ايچون صله فعلی اوله‌رق استعمال اولنديغنی هزاران امثالی وجهله كمال بك « بعض زادكان . . . . عادت و بر طاقم اختيارلر . . . . تكثير جمعيت ملاعبت ايتملريله » عباره‌سنده كوسترمش و الڭچوق مستعمل اولان (اولديغندن) لفظنی كمال بك دخی « اثرينك برنجی اولديغندن بحث ايديور » عباره‌سنده مفعول عنه اوله‌رق قوللانوب يعنی (اولمسندن) موقعنده استعمال ايدوب سائر يرلرده صله فعلی اوله‌رق تعليل ايچون فاعلنه كاف اضافت وضع ايتمكسزين استعمال ايلمش وجودت پاشا دخی « بويله آصف عدل اكتناهك اقترانی سبب سعادت اوله‌جغنی » و « كالای هنر و معرفت قدر و قيمت بوله‌جغنی » عباره‌لرنده (اوله‌جغنی) و (بوله‌جغنی) فعللرينی صله فعلی اولمق

اوزره قوللانديغندن (اقترانى) و (معرفت) لفظلرينك آخرلرينه كاف اضافت كتورمكى ياقشديرمامشدر .

بنده افكار عاجزانه‌مه موافق اولمق اوزره عبدالرحمن ريا افندى « شهرلو تربيه مركزى اولديغى ملابسه‌سيله » عباره‌سنده (شهرلو تربيه مركزيدر) قضيه‌سى ملابسه‌سيله ديمك ايسته‌ديكندن (شهرلرى) لفظنك آخرينه كاف قويمامش و « طريق معرفتى قسمت و مثال ايله بولنه‌بيله‌جكى رأينده بولنمشدر » عباره‌سنده دخى ينه جمله مطلوب اولمغله (طريق معرفت) ى كافسز اوله‌رق يازمش وابوالضيا توفيق بك دخى [ژان ژاق روسو] عنوانلى اثرنده « اعتقادات نصرانيه ظلم وعدوانى توليد ايتمش اولديغى كبى » تركيبنى (نته‌كيم اولدى) مقامنده قوللانديغندن (اعتقادات نصرانيه‌نك) ديمامش والحاصل هر صاحب قلمك اثرنده مدعامى مؤيد فقره‌لر كثرت و وفرت اوزره بولنمش اولمغين مطلقا صرف فعلى يعنى جمله‌نك فاعل ومفعول ويا صفت وكذا حاللرده بولنمسى تقديرنده كتوريله‌جك فعل فاعلى كافسز اوله‌رق كتورلمك لازم كله‌جكى وصله فعلى اسم موقعنده كلور ايسه او حالده فاعليله كنديسى بيننده اضافت قاعده‌سى جريان ايتمك اقتضا ايده‌جكى يعنى

او حالده فاعل معين اولور ايسه كاف كتورلمك و غير معين اولور ايسه كتورلمامك موافق قاعده دوشه جكى ميدانه چيقديغى كبى اشعارمزده دخى بوكا مثال بولمق ممكن اولوب مثلا عزت منلا مشهور (اولديغى شب رديفنده كى غزلنك :

«سندن آيرلديغى كوندن بريدر عاشقلكك
وارمى سرداده ٔ بالين حضور اولديغى شب»

بيتنده صله فعلندن صكره شب اسمى كلمكدن ناشى (عاشقلكك) ديديكى كبى ديكر بر بيتنده شبى جمله يه مضاف ايدرك .

«جسدى قبره دوشوب طعمه ٔ مور اولديغى شب»

ديمش وكانى پاشا زاده رفعت بكك :

«بن مراسمجه سليمان اولديغم دمدر بودم»

مصراعى وكمال بكك ، رفعت بكك غزلنى تنظيراً ياپديغى غزلده :

«بن وجودمدن پشيمان اولديغم دمدر بودم»

بيتى بوبابده نمونه بولنمشدر .

سعيد

نحو تركی یه علاوه قلنان مقالهٔ مخصوصه‌در

صیغهٔ صله [١]

جمله‌لر اسم مقامنده فاعل و مفعول و صفت وكذا اولورلر ایسه انزه صله جمله‌لری و انلرك فعللرینه صله فعللری دینلور كه لسانمزده ادات ربط مقامنده دخی قوللانیلور . مثلا : (محمد چیقدیغنی كوردم) دیدیكمز حالده بوندن مرامز محمدی كورمش اولمق دكل الا (محمد چیقدی) جمله‌سنی كورمش اولمق اولدیغندن بوراده (محمد چیقدی)

---

[١] صله تعبیری عربجه بشقه معنالره كلدیكی بیانیله بزده صله تعبیرینی استعمال جائز اولمدیغی بعض ذوات جانبندن درمیان قلنمشسه‌ده عربجه هرنه‌یه نه تعبیر اولنور ایسه آنی عیناً اومعناده استعماله مجبوریتمز اولمدیغندن وصله تعبیری ایسه بزده مستعمل اولان معناسنجه خیلی سنه‌لردنبری مستعمل اولوب كندیسنی بزه طانتمش تعبیراتدن بولندیغندن ارباب اعتراضك اعتراضلری عقلا باطل ایدی . لكن بزم مباحثلره قبول معقولات ایتدیرمك مشكل اولدیغندن بوبابده بر قاعده‌یه بنای فكر ایدلمسی ارزو اولنور ایكن الله راضی اولسون عبدالرحمن ثریا افندی (میزان البلاغه) نام اثرینك اللی درنجی صحیفه‌سنده بزم صله‌لره قاعدهٔ دخی صله دینلمك لازم كله‌جكنی اثبات وتعبیرمزی وارستهٔ اعتراضات سفسطه آیات ایتمشدر .

جمله‌سی مفعول واقع اولمغله صله جمله‌سی اولمش اولور
او حالده (چیقدیغنی) فعلی دخی صله فعلی اولمش اولور.
فقط صله فعللری وتعبیر اصح اوزره صله فعلی شکلنده‌کی
افعال بعضاً اسم مقامنده دخی کلور. بونلرك اسم مقامنده
کلمریله صله اوله‌رق کلمری کمال دقتله تفریق اولنه‌جق
برشید. بونلر صله اوله‌رق کلورلر ایسه فاعللری هیچ
بروقت (کاف) آلمز. بالعکس اسم مقامنده کلورلر
ایسه او حالده فاعل ایله او فعل بیننده‌کی مناسبت مضاف
ومضاف الیه مناسبتیدر. بو جهتله اگر فاعل معرف
اولور ویاخود اضافت ایچون کافك کلمسی هرنه سببه مبنی
ایسه اقتضا ایدر ایسه (کاف) کلور. اضافت قاعده‌سنجه
(کاف) کلیان یرلرده کلمز. بونی تفریق ایچون مطلقا
صله فعلنی اسم مصدر حالنه کتورمك ویاخود فعلك
آرقه‌سنه بر اسم کتورمك ممکن اولوب اولمدیغنه باقلیدر.
ممکن اولور ایسه فعل اسم مقامنده کلمش اولور؛ ممکن اولمز
یعنی اسم مصدر ویاخود بشقه بر اسم کتورلمسی مقصودی
اخلال ایدر ایسه فعل صله فعلی اولدیغی واسم مقامنده
بولنمدیغی آکلاشیلور. مثلا: (محمد چیقدیغنی کوردم)
دیدیکمز وقت اگر مرامز (محمد چیقدی جمله‌سنی کوردم)

دیمك ایسه چیقدیغنی یرینه چیقدیغی محلی دیه میه جكمزدن فعل صله فعلی اولدیغی و محمدك اخرینه كاف كله میه جكی و بالعكس چقدیغنی دیدكدن مرام چیقدیغی اوی دیمك ایسه او حالده (چیقدیغنی) فعلی (چیقدیغی اوی) حالنه ارجاع اولنه بیله جكندن اسم اولدیغی و او حالده محمدك آخرینه (كاف) كلمك لازم كله جكی اكلاشیلور. برده فعلی اسم مصدر حالنه كتوره بیلور ایسه‌ك ینه اسم مقامنده دیمك اولور. مثلا: یوقاروده‌كی مثالده (چیقدیغنی) یرینه (چیقمه‌سنی) دیه بیلور ایسه‌ك ینه اسم مقامنده اولمش اولور. حالبوكه (چیقمه‌سنی) دیه بیلمكلكمز ایچون (چیقمق) ماده‌سی عندمزده معلوم اولمق لازم كلور. زیرا محمدك چیقدیغندن مخاطبك هیچ بر كونه معلوماتی اولمز ایسه (محمدك چیقدیغنی كوردم) جمله‌سندن برشی اكلاشلمز. زیرا محمدك او فعلی كندنجه مجهولدر.

اشته بو افاداتدن اكلاشلدیغی اوزره صله فعلی هیچ بر وقتده فاعلنه (كاف) كتورمز. اسم حالنده بولنان او شكلده‌كی فعللر بعضاً كتورر. بونی تفریق ایچون فعلك آخرینه اسم كتورمك ویا كندیسنی اسم مصدر حالنه قویمق ممكن اولوب اولمیه جغنه باقلیز.

صله فعللرینك لسانمزده اك چوق مستعمل اولنلری (اولدیغی، اولدیغنه، اولدیغندن، اولمسیله، اولمسنه) طرزنده فعللردر. بونلردن (اولدیغی) فعلی یوقاروده افاده قلندی. کلهلم دیکرلرینه:

اولدیغنه

بو فعل صله اولورایسه (بناءً ، ویا نظراً) لفظلرینه مقارنت ایدوب تعلیل ایچون کلور. اسم حالنده ایسه مفعول الیه اولور.

صله حالنده کلدیکنه مثال

(احمد و محمد کاتب اولدقلرینه وکتابتله اوغراشانلر دائما کاتم بولندقلرینه بناءً انلرده کاتمدرلر.) ایشته بو مثالده‌کی (اولدقلرینه) و (بولندقلرینه) فعللرندن صکره بر اسم کتورمك ویاخود بونلرك حذف اولنوب یرلرینه (اولملرینه و بولنملرینه) لفظلری کتورلمك طوغری اولهمیه‌جغندن یعنی بو صورتده مقصود و مرام اخلال ایدلمش اوله‌جغندن بو فعللر صله اولدیغی اکلاشیلور.

اسم حالنده کلدیکنه مثال

(احمدك کاتب اولدیغنه باقوب عبرت آل) و محمدك

سودیکنه سنده‌می کوکل ویردك ؟) کبی ۰

برنجی مثالده‌کی (اولدیغنه) فعلی حذف اولنه‌رق یرینه (اولمسنه) لفظی کتورلدیکی ایکنجی مثالده‌کی (سودیکنه) فعلی (سودیکی آدمه) لفظنه ارجاع ایدیله‌بیله‌جکی جهتله بونلر دخی اسم مقامنده مستعمل بولندیغی نمایان اولور ۰

اولدیغندن

بو فعل صله حالنده کلورسه تعلیل ایچون ، و اسم حالنده کلور ایسه مفعول عنهدر ۰

صله حالنده کلدیکنه مثال

(احمد ایله محمد عالم اولدقلرندن آنلر ایله کوریش)
و (انسان عنود اولدیغندن قولایلقله هرکسه تفهیم مرام مشکلدر) کبی ۰ برنجی مثالده واقع (اولدقلرندن) وایکنجی مثالده‌کی (اولدیغندن فعللری حذف اولنوب یرلرینه (اونلردن و اولمسندن) لفظلرینی کتورمك ویاخود کندیلرندن صکره براسم علاوه ایدلمك ممکن اوله‌میه‌جغندن بونلر صله حالنده کلدیکی اکلاشیلور ۰

اسم حالنده کلدیکنه مثال

(محمدك جاهل اولدیغندن بحث اولنیور) و (احمدك ایولك کوردیککندن سنده کوررسین) کبی . برنجی مثالده واقع (اولدیغندن) فعلی حذف اولنوب یرینه (اولمسندن) لفظی کتورلدیکی حالده معنای جمله تبدل ایتمدیکی و ایکنجی جمله ده کی (کوردیککندن) فعلی حذف اولنوب یرینه (کوردیکی آدمدن) لفظی کتوریلور ایسه مقصود اخلال اولنمیه جغی جهتله (اولدیغندن) و (کوردیککندن) فعللری بوراده اسم حالنده اولدیغی نمایان اولور .

اولمسیله

صله حالنده کلور ایسه تعلیل ایچون اولوب اسم حالنده کلور ایسه مفعول معه در .

صله حالنده کلدیکنه مثال

(احمد و محمد بدخو اولملریله انلری کیمسه سومز) و (علم معتبر اولمسیله عالم اعتبار کسب ایدر) . برنجی مثالده

واقع (اولمريله) و ايكنجى مثالده‌كى (اولمسيله) فعللرينك معناسى (اولمرندن ناشى) و (اولمسندن ناشى) ديمك اولد. يغندن و بو حالده معناى تعليل افاده ايتديكندن افعال مزبوره صله حالنده كلديكى اكلاشيلور .

اسم حالنده كلديكنه مثال

(محمد پدرينك بيوك اولمسيله مفتخردر) و (احمد و محمدك عالم اولمريله سكا شرف كلمز) كبى . برنجى مثالده واقع (اولمسيله) و ايكنجى مثالده واقع (اولمريله) فعللرى ماقبللرينك وساطتنى كوسترمكدن عبارت برمعناى مخصوصى ايچون موضوعدر (اولمسنه) فعلى صله حالنده كلور ايسه تعليل ايچون اولوب (اولديغنه) فعلى كبى و (بناءً و نظراً) لفظلرينه مقارنت ايدر . اسم حالنده كلور ايسه مفعول اليه اولور .

صله حالنده كلديكنه مثال

(محمد خسته اولمسنه ومحتاج تداوى بولنمسنه بناءً بو كون اكا باقديره جغم) . بو مثالده واقع (اولمسنه و بولنمسنه) فعللرى (بناءً) لفظنه مقارنت ايدوب تعليل ايچون صله حالنده كلديكى اكلاشيلور .

اسم حالنده يكديكنه مثال

(محمدك فقير اولسنه آجيدم) . بوراده (اولسنه) فعلى مابعدى اولان آجيق فعلنك مفعول اليهى واقع اولوب تعليل كبى غيرى بر معنا افاده ايتديكندن اسم حالنده كلديكى اكلاشيلور . صله واقع اولان افعالك فاعل ومفاعيلى هيچ تبدل ايتمز . مثلا :

قزباشنه چيچك طاقديغى
قزباشنه چيچك طاقديغنى
« « طاقديغنه
« « طاقديغندن
« « طاقديغيچون

اشبو مثاللردن مستبان اولديغى وجهله صله حالنده كلان افعالك فاعل و مفاعيلى هيچ بروقتده تبدل ايتميور .

صفت واقع اولان صله لر

صفت واقع اولان صله لرك موصوفلرى يا فاعلرى ويا مفعوللرندن بريدر . ديمك اوليوركه صفت اولان صله فعللرى باشلوجه ايكى يه انقسام ايديور . برنجى صورتده صله نك موصوفى فاعلى وايكنجى صورتده مفعوللرندن برى بولنيور . اشبو ايكى صورتى دخى لايقيله بالتدقيق اقتضا ايدن قواعدى بيان ايده لم .

برنجی صورت: صله‌نك موصوفی فاعلی بولنورسه.

صفت واقع اولان صله فعلنك موصوفی کندی فاعلی بولنور. وصله یاپیله‌جق فعلده ماضیٔ شهودی ویاخود حال صیغه‌لرندن بری اولورایسه، بوصیغه‌لرك نهایتلرنده واقع (دی، یور) ادات زمانیلری حذف اولنه‌رق یرلرینه (آن) کتوریلور. وبوصورتله حاصل اولان صله فعلی موصوفی اولان فاعلنك اولنه وضع اولنور. مثلا: ماضیٔ شهودیدن مرکب برجملهٔ اصلیه تشکیل ایده‌لم (چوجق کلدی) بوجمله‌یی ذکر ایلدیکمز قاعده وجهله صله یاپدیغمزده (کلان چوجق) اولور. حالدن مرکب برجملهٔ اصلیه تشکیل ایده‌لم: (چوجق کلیور) بوجمله دخی قاعدهٔ مشروحه اوزره صله یاپلدقده (کلان چوجق) اولور. اشته بومثاللردن مستبان اولدیغی وجهله ماضیٔ شهودی ایله حالك صله‌لری یکدیکرینك عینیدر. بونلر ماضیٔ شهودی و یاحال اولوب اولدیغی سیاق وسباقدن اکلاشیلور.

تنبیه: برفعلك مطلق حالده اجرا اولنمسنی بیلدیرن صیغه‌یه (فعل حال) دینلور. مثلا: (چوجق اوقیور)

بونك صله‌سی (اوقویان چوجق) اولور . برفعلك اعتیاد اولنمش اولمسنی بیلدیران صیغه‌یه (مضارع) دینور . مثلا : (چوجق کولر) بونك صله‌سی (کولر چوجق) اولور .

صفت واقع اولان صله فعلنك موصوفی کندی فاعلی اولوبده فعلده ماضیٔ نقلی، مضارع و مستقبل صیغه‌لرندن بری بولنورایسه هیچ تبدل ایتمیوب حالی اوزره قالور . مثلا : ماضی نقلی جملهٔ اصلیه (چوجق کلمش) جملهٔ صله (کلمش چوجق) مضارع جملهٔ اصلیه (چوجق کلور) جملهٔ صله (کلور چوجق) مستقبل جملهٔ اصلیه (چوجق کله‌جك) جملهٔ صله (کله‌جك چوجق) کبی فقط بالاده بیان اولندیغی اوزره صله‌یاپیلان فعل موصوفی واقع اولان فاعلنك اولنه وضع اولنمق شرطدر . صفت واقع اولان صله فعلنك موصوفی کندی فاعلی بولنور وصله یاپیله‌جق فعلده ماضیٔ شهودی، ماضیٔ نقلی، مضارع، وحال، واستقبال، صیغه‌لرندن برینك حکایه ویاروایتی اونورایسه اولبابده‌کی قاعدهٔ عمومیه بروجه زیر بیان اولنور .

قاعده

ماضیٔ نقلی ، مضارع ، واستقبال ؛ صیغه‌لرینك روایت ویاحکایتلرینی صله یاپمق ایچون مذکور صیغه‌لرك مفرد غائبلرینك آخرینه بر (اولان) لفظی علاوه ایتمك وبوصورتله تشکیل اولنان کلمه‌یی موصوف‌ولان فاعلك اولنه وضع ایتمك لازمدر .

تنبیه : ماضیٔ شهودی حکایتنك صله‌سی ماضیٔ نقلینك حکایتی صله‌سنه وحالك حکایت ویاروایتی صله‌سی مضارعك حکایات ویاروایتنه مشابهدر مثلا : ماضیٔ شهودی حکایت ، جملهٔ اصلیه (چوجق کلدی ایدی) جملهٔ صله (کلمش اولان چوجق) ماضیٔ شهودینك روایتی یوقدر . ماضیٔ نقلی حکایتی ، جملهٔ اصلیه (چوجق کلمش ایدی) جملهٔ صله (کلمش اولان چوجق) ماضیٔ نقلی روایتی ، جملهٔ اصلیه (چوجق کلمش ایمش) جملهٔ صله (کلمش اولان چوجق) مضارع حکایتی ، جملهٔ اصلیه (چوجق کلور ایدی) جملهٔ صله (کلور اولان چوجق) مضارع روایتی ، جملهٔ اصلیه (چوجق کلور ایمش) جملهٔ صله (کلور اولان چوجق)

حال حکایتی٬ جملهٔ اصلیه (چوجق کلیور) جملهٔ صله (کلور اولان چوجق) حال روایتی جملهٔ اصلیه (چوجق کلیور ایمش) جملهٔ صله (کلور اولان چوجق) استقبال حکایتی٬ جملهٔ اصلیه (چوجق کله‌جك ایدی) جملهٔ صله (کله‌جك اولان چوجق) استقبال روایتی جملهٔ اصلیه (چوجق کله‌جك ایمش) جملهٔ صله (کله‌جك اولان چوجق).

تنبیه: فاعلنه صفت اولان صله‌لر یالکز اوچنجی شخصلرده قوللانیلور. مثلا: (کلان چوجق) ویاخود (کلان چوجقلر) (کله‌جك چوجق) ویاخود (کله‌جك چوجقلر) (کلمش چوجق) ویاخود (کلمش چوجقلر) کذا وکذا.

ایکنجی صورت یعنی صله فعلنك موصوفی مفعوللرندن بری بولنورایسه

قاعده

صفت واقع اولان صله فعلنك موصوفی مفعوللرندن بری بولنور وصله یاپیله‌جق فعلده ماضیٔ شهودی صیغه‌

سنده بولنور ایسه آخرینه خفیفلرده (کی) وثقیللرده (غی) اداتلرندن بری علاوه ایدیلور.

مثال :

ماضیٔ شهودی		صله‌سی	
خفیف	ثقیل	خفیف	ثقیل
کلدی،	صوردی	کلدیکی	صوردیغی
کوردی،	باقدی	کوردیکی،	باقدیغی کبی

صله یاپیله‌جق فعل ماضیٔ نقلی صیغه‌سندن اولور ایسه او حالده صیغهٔ مذکوره آخرینه (اولدیغی، بولندیغی، ایدوکی) لفظلرندن برینك زیاده‌سیله اکتفا قلنور.

مثال

ماضی نقلی	صله‌سی
کلمش	کلمش اولدیغی
صورمش	صورمش اولدیغی
کورمش	کومش اولدیغی کبی.

صله یاپیله‌جق فعل مضارع، وحال، صیغه‌لرندن بری

اولور ایسه بونلرك صله‌لری ماضیٔ شهودینك صله‌سی کبیدر .

مثال :

مضارع		صله‌سی	
خفیف	ثقیل	خفیف	ثقیل
کلور ،	صورار	کلدیکی ،	صوردیغی
کورر ،	باقار	کوردیکی ،	باقدیغی

حال		صله‌سی	
خفیف	ثقیل	خفیف	ثقیل
کوریور ،	صوریور	کوردیکی ،	صوردیغی
کلیور ،	باقیور	کلدیکی ،	باقدیغی

فقط اشبو مضارع ، و حال ، صله‌لرنده بر درجه‌یه قدر حاله تخصیص مراد اولنور ایسه فعلك مصدری آخرینه برده (ده) اداتی علاوه ایدیله‌رك فعل صیغهٔ استمرار حالنه ارجاع ایدلدکدن صکره ، صورت مذکوره‌نك آخرینه برده (اولدیغی ، بولندیغی ، ویا ایدوکی) لفظلرندن بری کتوریلور .

مثال :

مضارع	صله‌سی
کلور	کلکده اولدیغی، کلکده بولندیغی، کلکده ایدوکی
اوقور	اوقومقده اولدیغی، اوقومقده بولندیغی، اوقومقده ایدوکی

حال	صله‌سی
کلیور	کلکده اولدیغی، کلکده بولندیغی، کلکده ایدوکی
اوقیور	اوقومقده اولدیغی، اوقومقده بولندیغی، اوقومقده ایدوکی

لکن بالاده ذکر ایتدیکمز وجهله مضارع، وحال صیغه‌لرنده بر درجه‌یه‌قدر ماضی‌یه تخصیص مقصد اتخاذ ایستنیلور ایسه‌ اوحالده ماضیٔ نقلینك صله‌سی قوللانلمق لازمکلور .

مثال :

مضارع	صله‌سی
کلور	کلمش اولدیغی، بولندیغی، ایدوکی
اوقور	اوقومش اولدیغی، بولندیغی، ایدوکی

حال	صلەسى
كليور	كلمكده اولديغى، بولنديغى، ايدوكى
اوقيور	اوقومقده اولديغى، بولنديغى، ايدوكى

صله يا پيله جق اولان فعل، ماضئ شهودينك حكايتى، وماضئ نقلينك حكايت ويا روايتى، صورتلرتدن برنده ايسه بونلرك صله‌لرى ماضئ نقلينك صلەسى كبيدر.

مثال :

ماضئ شهودى حكايتى	صلەسى
كلدى ايدى	كلمش اولديغى، بولنديغى، ايدوكى
اوقودى ايدى	اوقومش اولديغى، بولنديغى، ايدوكى

ماضى نقلى حكايتى	صلەسى
كلمش ايدى	كلمش اولديغى، بولنديغى، ايدوكى
اوقومش ايدى	اوقومش اولديغى، بولنديغى، ايدوكى

ماضى نقلى روايتى	صلەسى
كلمش ايمش	اولديغى، بولنديغى، ايدوكى
اوقومش ايمش	اولديغى، بولنديغى، ايدوكى

صله يا پيله جق فعل مضارع، ويا حالك حكايت ويا

روایتلرندن بری ایسه او حالده فعل مذکور مفعول فیه
شکلنده اولوب فعلدن بر حال مراد اولندیغی زمان مضارع
و حالك صله سی اولان، و فعلك مصدریله بر (ده) اداتندن
مرکب بولنان صیغهٔ استمرار شکلنه ارجاع اولنمق و اخرینه ده
(اولمش اولدیغی، بولندیغی، ایدوکی) لفظلرندن برینی
علاوه ایتمك لازمدر.

مثال :

مضارع حکایتی	صله سی
کلور ایدی	کلمکده اولمش اولدیغی، بولندیغی، ایدوکی
اوقور ایدی	اوقومقده اولمش اولدیغی، بولندیغی، ایدوکی
مضارع روایتی	**صله سی**
کلور ایمش	کلمکده اولمش اولدیغی، بولندیغی، ایدوکی
اوقور ایمش	اوقومقده اولمش اولدیغی، بولندیغی، ایدوکی
حکایت الحال	**صله سی**
کلیور ایدی	کلمکده اولمش اولدیغی، بولندیغی، ایدوکی
اوقیور ایدی	اوقومقده اولمش اولدیغی، بولندیغی، ایدوکی
حال روایتی	**صله سی**
کلیور ایمش	کلمکده اولمش اولدیغی، بولندیغی، ایدوکی
اوقیور ایمش	اوقومقده اولمش اولدیغی، بولندیغی، ایدوکی

صله فعلی موصوفی اولان مفعولیله برابر فاعلنك مضافی مثابه‌سنده بولندیغندن ادات اضافتك حذف و اثباتی حقنده اسم مقامنده مستعمل صله‌لرك تابع بولندیغی کافهٔ احوال بوراده دخی جاری اولوب فقط بعض تغییرات واردر. اسم مقامنده مستعمل صله‌لرده فعل معرف اولور ایسه کاف دائما اثبات و غیر معرف اولور ایسه حذف ایدلمك لازم ایدی. بوراده ایسه هر ایکی جهتده دخی ادات اضافتك اثباتی لازمدر. مثلا: (بو قز بو کون باشنه بر ظریف چیچك طاقدی) جملهٔ اصلیه‌ستی صله یاپه‌رق مفعوللرینه صفت یاپه‌لم: ماضیٔ شهودی، جملهٔ اصلیه (بو قز بو کون باشنه بر ظریف چیچك طاقدی) صله‌سی (بو قزك بو کون باشنه طاقدیغی بر ظریف چیچك) و (بو قزك باشنه بر ظریف چیچك طاقدیغی بو کون) و (بو قزك بو کون بر ظریف چیچك طاقدیغی باشنه) اولور.

ماضیٔ نقلی، جملهٔ اصلیه: (بو کون بو قز باشنه بر ظریف چیچك طاقمش) صله‌سی (بو کون بو قزك باشنه طاقمش اولدیغی بر ظریف چیچك) و (بو قزك باشنه بر ظریف چیچك طاقمش اولدیغی بو کون (بو قزك بو کون بر ظریف چیچك طاقمش اولدیغی باشنه) اولور. مضارع، جملهٔ اصلیه

(بوقز باشنه برظریف چیچك طاقار) صله‌سی (بو قزك بوکون باشنه طاقدیغی، ویا طاقمده اولدیغی، بولندیغی، ایدوکی، برظریف چیچك) و (بو قزك باشنه بر ظریف چیچك طاقدیغی، ویا طاقمده اولدیغی، بولندیغی، ایدوکی بوکون) و (بوقزك بوکون برظریف چیچك طاقدیغی، ویا طاقمده اولدیغی، بولندیغی، ایدوکی، باشنه اولور .

حال، جملهٔ اصلیه : (بوقز بوکون باشنه بر ظریف چیچك طاقیور) صله‌سی (بو قز بوکون باشنه طاقدیغی، ویا طاقمده اولدیغی، بولندیغی، ایدوکی، بر ظریف چیچك) و (بو قزك باشنه برظریف چیچك طاقدیغی، ویا طاقمده اولدیغی؛ بولندیغی؛ ایدوکی؛ بوکون) و (بو قزك بو کون بر ظریف چیچك طاقدیغی؛ ویا طاقمده اولدیغی، بولندیغی؛ ویا ایدوکی؛ باشنه) اولور

مضارع حکایی، جملهٔ اصلیه : (بو قزبوکون باشنه برظریف چیچك طاقار ایدی) صله‌سی (بوقزك بوکون باشنه طاقمده اولمش اولدیغی برظریف چیچك)

مضارع روایتی، جملهٔ اصلیه : (بو قز بوکون باشنه بر ظریف چیچك طاقار ایمش) صله‌سی (بو قزك

بو کون باشنه طاقمقده اولدیغی، بولندیغی، ایدوکی، بر ظریف چیچك) .

حال حکایتی، جملهٔ اصلیه : (بوقز بوکون باشنه بر ظریف چیچك طاقیورایدی) صلهسی (بوقزك بوکون باشنه طاقمقده اولمش اولدیغی بر ظریف چیچك) اولمش اولور .

بالاده ذکر اولندیغی اوزره فاعل، صکره‌دن کلان بر فعل اصلینك دخی فاعلی اولور ایسه اوحالده ادات اضافتك حذفی لازمدر . مثلا : (بو قز بوکون باشنه طاقمش اولدیغی چیچکی غائب ایتدی) و (بو قز بوکون باشنه طاقمش اولدیغی چیچکی غائب ایتدیکندن اویقو اویومدی) .

صله فعلنك موصوفی نکره اولدیغی تقدیرده دخی ادات اضافتك حذفی لازمدر . نکره موصوفلر حال و زمان و علت کبی شیلر افاده ایتمك ایچون کلان مبهم اسملردر مثلا : (محمد افندی سزی کوردیکی جهتله پك ممنون اولدم) و محمد افندی سزی کوردیکی اثناده پك مشغول ایدم) و (محمدافندی سزی کوردیکی آنده پك محجوب اولدم) و (محمدافندی سزی کوردیکی حالده بن کورمدم) و (محمدافندی سزی کوردیکی صورتده پك ممنون اوله‌جغم) و (محمد

افندی چارسویه کیتدیکی وقت کتاب اصمارلیه جغم) کبی . مفعوللرندن برینه صفت اولان صله‌لر هر شخصده استعمال اولنه بیلور . مثلا: (آلدیغم کتاب . آلدیغك کتاب، آلدیغی کتاب، آلدیغمز کتاب، آلدیغکز کتاب، آلدقلری کتاب) کبی . جملهٔ اصلیه‌نك فعلی لازم اولوب ماضی، مضارع، حال، صیغه‌لرندن بری شکلنده بولنور و مفعوللرندن برینه صفت یاپلق مراد ایدیلور ایسه بو مقامده فاعلنه صفت اولان صیغه دخی قوللانیله بیلور . فقط مفعوللر ظروف زمان و مکاندن اولدیغی حالده فاعلنه صفت اولان صیغهٔ صله قوللانلمق لازمکلور . مثال: (بو کیجه بو تاقخانه‌ده یکرمی کشی اویودی، اویور، اویویور) کبی، صله اولدقده (بو تاقخانه‌ده یکرمی کشی اویویان بو کیجه) یاخود (بو تاقخانه‌ده یکرمی کشی اویودیغی بو کیجه) یاخود (بو کیجه یکرمی کشی اویویان بو تاقخانه) یاخود (بو کیجه یکرمی کشی اویودیغی بو تاقخانه) . ظروف زمان و مکاندن اولمیان بر مفعوله صفت اولدیغنه مثال: (بو کیجه بو تاقخانه‌ده اویویان یکرمی کشی) دینلوب (بو کیجه بو تاقخانه‌ده اویودیغی یکرمی کشی) دینلمز . جملهٔ اصلیه‌نك فعلی فعل مطاوعت ایکن ماضی، مضارع، حال، صیغه‌لرندن بری شکلنده بولنور

ومذكور فعللردن مفعوللرندن برينه صفت اوله جق صيغهٔ صله ياپلمق استنيلور ايسه، بو مقامده فاعلنه صفت اولان صيغهٔ صله قوللانيلور . اكر مفعوللرندن برينه صفت اولان صيغهٔ صله نك استعمالی مراد اولنور ايسه اولوقت فاعلك آخرينه صاغر كاف علاوه سی لازم كاوركه برنجی صورته مرجحدر . مثلا : جملهٔ اصليه (بوكون محمد افندی باغچه ده كزندی، كزينور، كزينيور) صله ياپلدقده (بوكون محمد افندی كزينان باغچه) و (باغچه ده محمد افندی كزينان كون) و (بوكون باغچه ده كزينان محمد افندی) اولور . صاغر كاف ايله قوللانلديغنده مثال : (بوكون محمد افنديك كزنديكی باغچه) و (باغچه ده محمد افنديك كزنديكی بوكون) كبی .

جملهٔ اصليه نك فعلی مجهول اولوبده ماضی، مضارع، حال، صيغه لرندن بری شكلنده بولنور ومذكور فعلدن مفعوللرندن برينه صفت اوله جق بر صيغهٔ صله ياپلمق مراد ايديلور ايسه اولوقت كرك فاعلنه وكرك مفعولنه صفت اولان صله صيغه لرندن قنغيسی اولور ايسه اولسون استعمال اولنه بيلور، انجق توصيفی مراد ايديلان مفعول ظروف زمان، وياظروف مكاندن اولمزايسه اوحالده

یالکز فاعلنه صفت اولان صله صیغه‌سنک قوللانلمسی لازم کلور . مثال :

جملهٔ اصلیه : (بوکون محمدافندینک باستونی چارشوده قیرلدی، قیریلور، قیریلیور) .

صله‌سی : (بوکون محمدافندینک چارشوده، قیریلان باستونی) .

(بو کون محمدافندینک چارشوده، قیرلدیغی . باستونی) « اولیور »

(محمد افندینک چارشوده باستونی، قیریلان بوکون)

(محمد افندینک چارشوده باستونی، قیرلدیغی، بوکون)

(بو کون محمدافندینک باستونی، قیریلان چارشوده)

(بو کون محمد افندینک باستونی، قیرلدیغی، چارشوده)

قاعده

فاعل نکره اولورسه آخرینه صاغر کاف آلمز . مثلا :

(شو قوناقدن کچن کون بر حیوان صاتلدی) جمله‌سنی تدقیق ایده‌لم : (کچن کون بر حیوان، صاتیلان، شوقوناق) و (کچن کون بر حیوان، صاتلدیغی شو قوناق) و (شو قوناقده بر حیوان، صاتلدیغی، کچن کون) اولور .

قاعده

اسماء غیر معرفه یه، یعنی (جهتله، اثناده، آنده، حالده صورتده، وقتده، وزمانده) کبی نکره‌لره صفت اولان صله‌لرك فاعللری دائما مجرد حالنده بولنور، یعنی آخرینه (کاف) آلمز. مثال :

هوا آچدیغی جهتله کزمکه کیتدم
محمد افندی کلدیکی حالده بنده کلورم
محمد افندی کلدیکی صورتده بنده کلورم
محمد افندینك کلدیکی حالده بنده کلورم
محمد افندینك کلدیکی صورتده بنده کلورم

کبی

اشبو مثاللردن مستبان اولدیغی اوزره صله فعلنك صاغر کاف آلوب آلمامسی جهتیله معنای جمله تغیر ایدییور. مثلا : صاغر کاف کتورلمیوب (محمد افندی کلدیکی حالده بنده کلورم) و (محمد افندی کلدیکی صورتده بنده کلورم) جمله‌لرندن مقصد، بنم کلمکلکم محمد افندینك کلمسنه منوطدر، یعنی، محمد افندی کلور ایسه یاخود کلنجه بنده کلورم، دیمکدر. فقط فاعلك آخرینه صاغر کاف کتوریلوب (محمد افندینك کلدیکی حالده بنده کلورم) و (محمد افندینك کلدیکی صورتده بنده کلورم) دینك، محمد

افندی قنغی شکل و صورتده و قنغی حالده کلدی ایسه بنده اول شکل و صورتده و انك حالی کبی برحالده کلورم' دیمکدر .

قاعده

موصوف معرفه اولور ایسه ترکیب ترکیب و صفیدن زیاده ترکیب اضافی حالنه کسب مشابهت ایدر . بو حالده فاعلنه مضاف ایدیلور ایسه فاعله کاف کتوریلور و جمله یه مضاف ایدیلور ایسه کاف کتورلمز . مثلا : (کونشك طوغدیغی کون) و (کونش طوغدیغی کون) دینه بیلور . زیرا برنجی حالده (کون) کونشه مضاف و ایکنجی حالده (کونش طوغدی) جمله سنه مضاف اولور .

قاعده

صله فعلی ظروف زمان و مکاندن برینه صفت اولور ایسه او حالده فعلك آخرینه صاغر کاف کلور . مثلا :

جملهٔ اصلیه : (محمد افندی جمعه کونی شهره کیتدی)
صله سی : (محمد افندینك جمعه کونی کیتدیکی شهر)
(محمد افندینك شهره کیتدیکی جمعه کونی)اولور .
فقط فاعل صله فعلنك فاعلی اولمقله برابر صکره دن

کلان بر فعل زماننك دخی فاعلی اولورسه او حالده صاغر کاف کلمز . مثلا :

(محمد افندی جمعه کونی کیتدیکی شهره مأموریت آلمش)

و (محمد افندی شهره کیتدیکی جمعه کونی چوق تصدق ایتمش) اولور .

صفت واقع اولان صله فعللرینك موصوفلری حذف اولنوب کندولری انلرك مقامنه قائم اوله بیلور . مثلا : (محمد افندینك چیقدیغی او بیوکدر ، لکن بنم چیقدیغم کوچکدر) یعنی (بنم چیقدیغم او کوچکدر) مقامنده اولوب موصوف اولان « او » لفظی حذف اولنمشدر .

(محمد افندینك الدیغی بارکیر قنغیسیدر ؟) (محمد افندینك آلدیغی بو در . بنم آلدیغم شودر) . (سنك آلدیغك قنغیسیدر ؟) (بنم الدیغم شو طوریدر) کبی . فاعل ، و یا مفعول ، اولان صله فعللری دیکر فاعل ، و یا مفعول ، و یا صفت واقع اولان صله فعللرینك فاعلی و یامفعوللری اوله بیلور . مثلا : بر فاعل صله فعلنك دیکر برفاعل صله فعلنه فاعل اولمسنه مثال :

(قز چیچك طاقدیغی اقرباسنه معلوم اولدیغی موجب ممنونیت اولیور) .

بر فاعل صله فعلنك بر مفعول صله فعلنه فاعل اولد-
يغنه مثال :

(قز چیچك طاقدیغی اقرباسنك معلومی اولدیغنه هرکس
ایناندی) .

بر مفعول صله فعلی بر فاعل صله فعلنه مفعول اولدیغنه
مثال :

(قز چیچك طاقدیغنه اقرباسنك معلوماتی اولدیغی
موجب ممنونیتدر) .

بر مفعول صله فعلنك دیكر بر مفعول صله فعلنه
مفعول اولمسنه مثال :

(قز چیچك طاقدیغنه اقرباسنك معلوماتی اولدیغنی
هرکس سویلیور .

بر فاعل صله فعلی صفت واقع اولان دیكر بر صله
فعلنه فاعل اولدیغنه مثال :

(قز چیچك طاقدیغی اقرباسنك سودیكی بر شیدر) .

بر مفعول صله فعلی بر صفت صله فعلنك مفعولی
اولدیغنه مثال

(قز چیچك طاقدیغنی سودیكی برادم سویلدی) .

صله لرك كرك حرف عطف و كرك صیغهٔ ربط

واسطه‌سیله تعددی جائز اولدیغی کبی یکدیکره فاعل و مفعول و صفت اولمق کبی حلات ایله دخی تعددی جائزدر . فقط بر جنسدن اولان صله فعللری بر ترکیبده اوچی تجاوز ایتماملیدر . مثلا : (قز باشنه چیچك طاقدیغنی و هیچ درسنه چالیشمدیغنی و دائما والده‌سنی کوجندردیکنی ایشتدم) و قز چیچك طاقدیغنی و هیچ درسنه چالشمیوب دائما والده‌سنی کو- جندردیکنی ایشتدم) .

بر قاچ صله فعلنك بر حالده اوله‌رق کلسنه مثال :

(پدریکك دائما مدح ایتدیکی و هر بر احوالندن ممنون اولدیغی ادم کلدی) .

دیکر مثال :

(احمد سنی سودیکنی و دائما مدح و ستایشکده بولندیغنی ایشتدم) .

دیکر مثال :

(قزك باشنه چیچك طاقدیغی و هیچ سوز دیکلمدیکی حقنده ایو اولمیه‌جغی آشکاردر) .

دیکر مثال :

(قز باشنه چیچك طاقدیغنه و سوز دیکلدیکنه پدری ایناندیغنی بیلیورم) .

دیکر مثال :

(پدریکك اقشـام بورایه کتوردیکی وفوق‌العاده رعایت ایتدیکی آدم کندی علیهنده بولندیغنی ودائما فنالق ایتدیکنی ایشتدم) .

دیکر مثال :

(احمد درسـه چالشمدیغنی و دائما دوچار مجازاة اولدیغنی خواجه‌سی پدرینه سویلدیـکنی ونصیحت اولنمسنی بیان ایتدیکنی ایشتدم) .

انکلیز مکتوبلری

بو نام ایله مشهور اولان مکتوبلر درکه وقتیله یعنی اون‌بش سنه اول (حقایق الوقایع)غزته‌سنده درسعادتده بولنـان برانکلیز دیپلوماتنك انکلتره امور خارجیه‌سی ناظرینه کوندرمش اولدیغی مکتوبلرك ترجمه‌سی عنوانی آلتنده اوله‌رق درج ایدلمشیدی

بونلرك مندرجاتی شمدی حکمی چکمش شیلر ایسه‌ده اون‌بش سنه اولکی احوال داخلیه وخارجیه‌یی مصور اولمسیـله ماضی‌یه احالهٔ نظر قبیلندن اوله‌رق نقـلی مناسب کورلدی

مكتوبلرده موضوع بحث اولان مسئله فرانسزلرك آلمانيايه مغلوب اولملرندن بالاستفاده روسيه دولتنك پارس عهدنامه‌سنی بوزديرمغه وقره دكزك بيطرفلغنی الغايه قالقشمسی ماده‌سی اولوب خاطرلرده اولديغی اوزره روسيه نهاية الامر موفق مقصد اولمشيدی

برنجی مكتوب

محب وفاشعارم افندم

فرانسه‌يی المانيا هيئت مجتمعه‌سنك هدف اسلحهٔ شديده‌سی براقديغكز ايچون لونده‌ده سزه ايتديكم اعتراضلر نه درجه‌لرده مقرون حق وصواب اولديغی هر وقتدن زياده شمدی اكلايلديككزده اشتباهم اولمديغندن شمدی ظهور ايدن مسئله‌يه اساس ومنبع‌ينه فرانسه‌نك مغلوبيتی اولديغنه اوزون اوزادی‌يه ايراد دلائل صددنده بولنميوب ارتق باشقه كلانی محاكمه وموازنه طرفنه حصر افكاری ارزو وهر نقدر حين وداعمزده مكاتيبمزی فاملیا مكتوبلری دائره‌سندن چيقارمامق عزم مشتركنده بولنمش ايسه‌كده ينه الجاات حال ايله پولتيقه‌وادیٔ اتشيننده‌ادارهٔ

قالتندخو ايتمكده و هر شيده اولديغى كبى بونده دخى عفو كزه اعتماد ايلمكده يم ٠

اشته ينه شرق مسئله سى غزته صحائفندن پولتيقه مأمورلرى محرراتنه انتقال واوروپانك بشقه يرلرينى پكده بو ايشله مشغول ايتميور ايسه ده مده استانبولده كندوسنى بيلانلرى سراپا اشفته حال ايتمش و حقيقة فرانسه نك بو ايشه قارشمق دكل دنياسنى طانيه جق درجه ده بيله بولنماسى و پروسيانك روسيه يه مماشاتكارانه معامله ضرورتنده اولمسى و بزم قابينتو منازعات شخصيه سنك هنوز نهايت بولمامسى وعلى الخصوص دولت عثمانيه قابينتوسنك رأس ادارهسنده وهم مجسم و بيوك ايش كورمك افكارينه خصم اعظم عنواننه سزاوار پاشا بولنمسى مسئله يى پك وخامتلنديرمشدر ٠

هله اوستريانك وكلامسى بتون بتون سلب امنيت ايده جك حالده اولوب پيانقو مجبوريتى و نسوان مفتونى قونت بايست بانقه لرده قازانديغى اعتبارسزلغى بين الدول اهميت كسبيله ستر ايتمك سوداسنده بولنديغندن مطلقا اوستريا هر طرف ايچون تهلكه لى بر طور حركتده بولنه جغى نمايان اولمغله بزم ايچوم شرقدن قطعا اميد قوت و متانت ايتميوب ينه

پروسیایه لقردی اکلاتمغه چالیشه‌رق شدتلی بر حرکته مهیا بولنمق وچونکه دولت عثمانیه نك صدراعظمی او درجه‌ده قورقاق ومنافع دولتی حقنده لاقید که اکا هیچ طانشمیوب وحتی رأی ایده‌جك بیله اولسه انك رأینه عادتا آثار اغفالات نظریله باقوب صوك درجه‌یه قدر طیانمق لازمهٔ حالدر .

هیچ شبهه ایتمیکز که روسیه‌نك باب عالیجه تحقیقاتی بنم استخباراتم قدر اولسه وبوراجه اغنیاتیفه بدل کوچك بیوك مأمورلره چانقین واغنیاتیفك تکبر وعظمتنك عکسی اوله‌رق متبصبص وکیرکین بر سفیری بولنسه شمدی شو عهدنامه‌یی روسیه‌نك منافعنه تماميله موافق صورتده تعدیل ایتدیرمك ایچون دولت عثمانیه‌یی کندوسیله بالاتفاق بزم علیهمزده اعلان حرب ایتدیرمکه موفق اولمسی پك قولای شیلردن وشو حال ایله دخی روسیه دولتی باب عالی‌یی بزم طرفدن کوستریله‌جك شدته قارشو ماکنه‌لرك معدل شدت حرارت بوریسی حکمنده بولندیره‌جغی عندقاصرانه‌مده واضحاتدن اولوب بوکشمکش نمای روز حشر اولان قاریشقلق حل اولنه‌بیلمك ایچون پك متین اللر لازمدر .

آه قنی او اللر

اوستریا بر منزنیخ، وشمدی فرانسه بر برنجی ناپولیونه وحتی شان و شکوهی کوته بینان زمانه‌نك کوزلرینی قاشدیران پروسیا بیله بر بیوك فره‌دریقه محتاج اولوب بز دخی ذات اصیلانه‌لرینی کوجندیرمیه‌جکمی پك رعنا بیلدیکمدن سویلمکه جسارت ایلرم که قابینتو منافسات نفسانیه‌سنی برطرف ایدرك حرکت شجیعانه‌ده بولنه‌بیلمك ایچون بر پالمرستونه احتیاجدن وارسته اوله‌مدیغمز ظاهر و هر نقدر بو قحط رجاله مقابل اوله‌رق روسیه‌نك نسلرودینك وامریقانك لنقولنینك فقدانی خاطره کتوریلور ایسه‌ده شمدی قورچاقوفك وامریقا جمهوری هیئتنك فرصتدن استفاده‌دن بشقه کوره‌جك ایشلری اولدیغی دخی متبادردر .

ایشته درایت ومتانتنه اعتمادم اولان عزیزم .

بو هرج ومرج فساد ایچنده کشتیٔ اموری قوللانه‌جق سزك دست فکرتکز اولدیغندن بورانك احوالندن لایقیله خبردار اولمامکزی اوروپا حقنده پك مضر کورمکده و بوراده معارفه‌لریله شرفنداولدیغم اموراشنایانی کندمله متفق و متحد بولمقده‌یم . وشو عریضه‌مك پولتیقه مقالاتیله طولمسنه سبب اولان شو ملاحظه‌م مسئله رنکندن

رنکه کیردکجه مطالعاتمی طرف حقایق جویانه‌لرینه مکررا اشعاره بنی مجبور ایده‌جکدر .

مایه الفخرم اولان محاسن انظار عالیه‌لرینی استبقا ایله ختم کلام ایدرم .

ایکنجی مکتوب

وفاکردار اعزم

ایشته روسیه‌نك تحریرات عمومیه‌سی رمضانده بورایه‌ده واصل اولمشدر . طوغریسی روسیه امور خارجیه‌سی نظارتی نوطه‌سنه شو اراق جواب ایسته‌مکی بیله‌رك ودوشینه‌رك ترتیب ایتمش ایسه پروسیا قرالنی قاپلوجه‌ده صقشدیرمق ایچون (غرامون) ك (بنه‌دتی) یه تعلیمات ویرمسنك تماماً عکسی اوله‌رق غایتله معقول و نتایج مقصده دلیل وصول برحرکتده بولنمشدر . پولتیقه شناسلرسزی دولت عثمانیه‌نك اغزینه باقیورو حالبوکه دولت عثمانیه‌یی دخی سزلك اغزکزه باقیوردیمکده اولوب فقرهٔ اولینك صحتنه اعتمادمه فطانت جلیلهٔ امور اشنایلرینی بیلمکلکم حائل وثانیه‌نك قبولنه افکارم براز مائل ایسه‌ده روسیه‌نك انتریقه‌لری عثمانلو قابینتوسنك احوال حاضره‌سنی

تحقيقمدن صكره عقلمى پك زياده دوچار حيرت ايده جك
درجه ده عندمده كسب اهميت ايتديكندن اولبابده نه ديسه لر
اينانه جق وذات درايتسماتلرينى دروغ ايله قانديرمش
اولدقلرينى ايشتسه م اكا يله قاپيله جق حالده وو طنمك سلامتنى
وبيچاره عثمانلولرك هر درلو ترقى يه و محافظهٔ اقطار شرقيه يه
اهليتنى دوشندكجه حقيقة يأس وملالده بولنيورم ٠
بيلم بزم قابينتو شمديكى حالده ايشى المانيا ايله فرانسه
بيننده كى مصيبتلى محاربه دن بزم طرفيمى يوخسه روسيه يى مى
مستفيد ايده جك بريوله صاپمش يعنى هرچه باداباد ديه رك
وانكلتره و دولت عثمانيه ايتاليا و ياخود اوستريا ايله
بالاتفاق حربه مهيا بولنه رق روسيه نك تكليف ايتديكى
تعديلات عهديه يه حوالهٔ دست رد وابواب امالنى بو
كره دخى سد ايتمك وايتاليا واوستريا دولتلرندن قنغيسى
خارج اتفاق قالورايسه انك بى طرف قالمسنه بلچيقانى
پروسيا ايشنه بر سويلجه ايدرك پروسيايى توسيط ايلمك
جهتنده مى يوخسه عالى پاشا وبايست كبى فرومايه لرك
قورقولرينه اويمق طرفنه مى التفات ايتمكده بولنمشدر ٠
اكر روسيه عالى پاشايى سزلك امال شجيعانه كزى
عوق و تأخير ايتمكده استخدام و او دخى حكميات و

همیه ایله استحصال مرام ایدر ایسه پاشا یکرمی سنه عثمانلولرك باشنه بلا اولمش ایکن شمدیده اوروپانك بر بلاسی حکمنه کیرمش دیمك اوله جغندن حقنده بد دعا ایتمکده یز ده عثمانلولر ایله همزبان و ارتق شرق ایچون مستقبلده بر متانتلی قابینتو خلق اولنمش نیازیله دست کشای جانب اسمان اولمق مقتضیات اموردن و بالفرض بو ایش سهولتله تسویه پذیر اوله جق بیله اولسه ناموسلی بر صدراعظم ومتین و جسور و کلا بولندیرملری ایچون وکلای حاضره نك احوالنی بحقایقها ذات حضرت شهریاری یه اعلام ایتمکلکمز واجباتدن کورینور .

هر نه ایسه ای اصالتلو وفاشعارم

ایشی صاغلام طوتوب مسئله یی نااهللر رأینه براقمامکزلك وانشاالله کله جك عریضه مده دها زیاده تشریحاته کیریشه جکمك اخطار و اشعارینه و بو وسیله ایله تجدید تأمینات احترامیه یه مجاسرت و تنزلا تسطیر بیوریله جق اجوبهٔ جلیله لرنده بزم قابینتو قدماسنك بوبابده کی افکارینی دخی اشعاره عنایت بیورملری استدعاسنه جرأت ایلرم .

اوچنجی مکتوب

ولی نعمت والتجا کاه دولت افندم

هر دولتك امور خارجیه‌سی ناظری بر نوطه حاضرلقده اولدیغنه دائر النان خبرلرك هیچ بری بونلرك منطوق و مفهومی حقنده معلوماتی حاوی اولمامغله بوراده هر دولتك نظارت خارجیه‌سی مسندنده بولنان ذواتك درایتنه و هیئت حکومتك مسئله‌ده تعلق و مناسبتنه نظراً کوندره‌جکی نوطه‌نك مآلنی تخمینده بولندیغمز معلوم سامیلری اولدیغی کبی ذات معالی ایاتلری دخی بو تخمینده بولندقلری معلومز اولدیغندن دولت عثمانیه‌نك نظارت خارجیه‌سی حقنده فقدان معلومات کامله‌لری بو بابده ذات سامیلرینی یاکلش بر انتظارده براقور احترازیله بورانك احوالندن صوب عالیلرینه بعض کونه اخباراتده بولنمغی پولتیقه مباحثاتنه کیرشمکدن اولی عد ایلیورم.

بوراده فتق ورتق امور کاملا و مستقلا عالی پاشانك النده اولوب عندنده وکلای سائره‌نك اصلا اهمیتی اولمامغله انلرك قابینتوده وجود وعدمی مساوی و. انلرله هم انجمن اوله‌رق کوردیکی ایش صرف و متفرعاتی

حاوی بولنمش و بوحال قابینه‌نونك اکثریت اعضاسنجه مناسب ایسه‌ده ایچنده بولنان لکه‌سز بعض ذواتك رأیندن استفاده اولنه‌مامسنی موجب اولمغله ممالك عثمانیه‌ده قحط رجال ایله برابر امور دولت بویله برید استقلالدن قورتا-رلسه ایشلرجه دفعة فائده کوریله‌جکی درکار اوله‌رق اولبابده سفارتمزك نزد حضرت شهریاریده توسطده بولنمسی بزجه فریضه حکمنه کیرمشدر ٠

ازجمله شورای دولت ریاستنده بولنان کامل پاشا حضرتلری قدم وشیخوخت وکار اکاهی و استقامت جهتیله ملت بیننده حائز حرمت وامور مالیه نظارتنده بولنان مصطفی فاضل پاشا حضرتلری دخی حریت طرفدارلغیله صاحب شهرت ایسه‌لرده بو ایکی ذاتی اوجه کندولرینه مخالفت و منازعه‌ده بولنان عالی پاشا مؤخرا ایشه داخل ایدرك کندوسنك صوری اولسون طرف و مقتداری ایتمش اولدیغندن بونلرك یوجك بر مخالفتده بولنه بیلملری قابینه‌ودن چیقمغی کوزه الملرینه و فرضا دعوایی قزانوب مسند استقلاله صعود ایتسه‌لر بیله انتریغه باش اغریلرندن خالی اوله‌رق ایش کوره بیلملری ینه عالی پاشانك دائره‌ٔ محبت و محرمیتنده قالملرینه منوطدر ٠

بو جهتله بزجه شرق ایچون خیر ومنفعت امید و
انتظارنده بولنه‌بیلمك اوزره مسند استقلال صدارته
طوغریدن طوغری‌یه ذات حضرت پادشاهی‌یه منسوب
وبین الخلق اوته‌دن برو نامعیوب برذات توصیه‌سی اقتضا
ایدوب ایشی شو کشمکش بی سروبندن قورتارمق لازم
کلدیکی کبی چونکه بوراده اصول مذاکرات ومشاورات
حقیقة اوروپاده بزم تخیل ایده‌مدیکمز درجه اولدیغنه
دائر مسموعات موثوقهٔ عاجزانه‌م وقوعبولدیغندن مجالس
ومجامع مصلحتده مصالحك صورت جریانی حقنده نظامات
تأمینیه طلب ایتمك ووکلانك مأموریت مخصوصه‌لرنجه
درجات مسؤلیت ومأذونیتلرینك قوانین مخصوصه ایله تعیین
ایتمسنی استه‌مك ایجابات موازنه پروریدن و اوروپایی
بازبارستان حالنه قویمامق ایچون الڭ بیوك چاره‌لردندر بوراده
دائرهٔ الفتلرینه کیردیکم بعض مجالس احباده الحالة هذه
اموربحریه ناظری بولنان محمود ندیم پاشا حضرتلرینك
ثنالری بر ایکی دفعه سامعه‌رس عاجزانه‌م اولمش اولوب
روایاته نظرا بوذات اوته‌دنبرو ناموس ووقار ایله شهر-
تشعار اوله‌رق بودفعه مشارالیهك امور بحریه نظارتنه
مأموریتی مجرد ذات حضرت پادشهینك انتخاب مخصو-

صدریله وقوعبولمش و هرنقدر عالی پاشا حقد و حسد معروفی جهتیله نظر شاهانه‌دن دوشورلمسی و برولایته کوندرلمسی ضمننده بنده‌ٔ دیرینی اولان مابین باش کاتبی امین بکی اوغراشدیرمق استه‌مش ایسه‌ده جسارت ایده‌مامشدر . هر نه ایسه اشته خدمت صدارتك بویله برذاتك النده بولنمسی شرق پولتیقه‌سیچون لازم اولوب الا قابینتونك بوحالی یالکز روسیه‌یه دکل قره‌طاغ و صربستان کبی سائر فرصت جویانه دخی شجاعت ویرمکده و شرلك شر دیکرله تخفیف مضراتی قاعده‌سنجه موسیو بوره‌نك موسیو الیوت طرفندن صوب والای اصیلانه‌لرینه لسان شکایتله اعلام اولنمش اولان تجاوزات و تسلطاتنی بیله خیرخواهانه عثمانیان شمدی ارەمقده و شورای دولت وسائر دوائر حکومت اعضا و رؤساسندن شو از وقت ایچنده کوردیکم ذوات ایچنده وطننك چاره‌ٔ سلامتنی دوشینان و اساس اصول اداره‌دن خبردار اولان یوق حکمنده‌در . هیچ ظن ایتمم که سز بو حاللرك یوزده برینی اوراده تخمین ایده بیله‌سکز .

آه اصالتلو افندم . بوراده حاللر پك یمان .

استانبوله کلور ایکن ایتالیادن بچه‌رك ایتالیا امور

خارجیه‌سی نظارتنه رونق ویرن وحقیقة عندعاجزانه‌مده اوروپا دولتلری وکلاسنك اك بیوكلرندن بولنان (ویسقونتی ونستا) ایله ملاقات ایتدیكمده او اثناده بنده‌كزك دولت عثمانیه حقنده افكارم واعتقادم بتون بشقه اولغله عثمانلولرك ترقیاتنه نقل كلام ایتمش ومشار الیهدن (باب عالی اوروپایی اغفال ایتمكله وتحكملرینی ارترمق ایچون كندوسنك سوزلرینه آفرین خوان اولمغی اعتیاد ایدنلردن بر ایكی تحسین دكله‌مكله فائده‌بولورم ظن ایدیور حالبوكه عندمزده اهمیتنی ضایع ایتمكدن بشقه برشی قازانمدیغی كبی ممالك عثمانیه‌جه‌ده كسب ممدوحیت ایده‌میور) جوابنی الوب بو جوابی براز پك محقرانه‌عد ایتدیكمدن كندوسنك تأنی‌سز لقردی سویلمك عادتنه براز مخالف كورمش ایدم .

مكر قوجه (ویسقونتی ونستا) بونده بیوكلكنی كوسترمش ایمش . اشته وقاشعارم بو دفعه‌ده ختم كلام ایله كله‌جك عریضه‌می ایشدن براز زیاده‌جه معلومات كسب اولنه بیلمسنه تعلیق وبو وسیله ایله ینه عبودیت قدیمه‌می تأمین وتوثیق ایدرم .

دردنجی مکتوب

التفاتیله مستغرق بحار مسار اولدیغم افندم

اشته هاوا قونفرانسك تحقق انعقادی خبریله برابر ایتالیا واوستریا دولتلری امورخارجیه‌سی نظارتلری طرفندن یازیلان اجوبه‌تك خلاصه‌سنی حاوی دپشلری بورایه ایصال ایتمش وبو خلاصه‌لرك مطالعه‌سندن وپروسیابك اولدن حاضرمش کبی قونفرانس تکلیف ایدرك تکلیفنك حکم قضا اسادرحال موقع قبوله قونلمسندن ارتق روسیه‌نك بلا قیل وقال پارس عهدنامه‌سنی ایاق آلتنه الدیره‌جغی وطرف اصیلانه‌لرندن کوستریله‌جك متانت ومهارتك دخی عثمانلو دولتی قابینوسنك طبانسزلغیله محو ومندرس اوله‌جغی اشکار کورلمشدر .

اکلادکزمی ولی نعمتم فرانسزلر بزه نقدر لازم ایمش بایست لك مختلف المضمون سوزلری (ویسقونتی ونستا) نك قورقیسنی کوسترن ونه یاپه‌جغنی شاشرمش اولدیغنی ایما ایدن نیجه نیجه شیولری اوروپا هیئت عمومیه‌سنك قطعا تأمین افکار ایده‌جك حالده اولمدیغنی بیلدیردیکندن طوغریسی بنجه قونفرانس عقدندن ایسه محاربهٔ حاضره

ایچون متارکه طلبیله قونفرانس طرزنده ورسایل شهرنده
بر مجلس دولی جمع ایلمك وبو ایشی محاربهٔ حاضره تتمّاتندن
عد ایله نتیجه‌لری تولید اولنمق ایچون یا بر مجلس مکالمهٔ
صلحیه عقدیله شرائط صلحیه‌یه بو ایشی قارشدیرمق
ویاخود محاربه‌نك توسیعیله محافظهٔ موازنه‌یه سلاح ایله
چالشمق بیلك قات اولیدر .

واقعا اوروپا موازنه‌سنی محافظه خدمتی یالکزز واللی
فرانسه‌نك محول کردن غیرتی قانجه بو نتیجه‌لری وبلکه
بوندن وخیم عواقبی انتظار ایتمز دکل ایدیسه‌کده اوروپا
هیئتی ارکانك بو درجه‌لرده عجز وضعف کوستره‌جکی
وروسیه ایله پروسیانك اوروپاده بوقدر حاکم مستقل
قاله‌جغی خاطرلره کلور شیلردن اولیوب عثمانلو
قابینوسنك طبانسزلغی بر علت ساریه‌کبی اوروپایی‌ده
بولاشدردی بوکا اداءٔ جوابه تدارکی پولتیقه شناسان
زمانه ایچون مشکلات اموردندر .

باب عالی‌یه اوروپا امور خارجیه‌لری نظارتلری
طرفندن ایدلدیکی مروی اولان نصایح اوستریا جانبندن
کمال تهور وحدت کوسترلمسی وطرف سامیلرندن کمال تأنی
ایله حرکت ایدلمسی توصیه‌لرندن ودها بعض دولت

اهمیتسز قیل و قالندن عبارت اولوب اوستریا بو نصیحتی مجرد باب عالی طرفندن بغتةً اظهار حدت وشدت ایدیله‌رك فیما بعد استرداد معامله ممکن اوله‌جق حاله کلنجه‌ و اوستریا او اثناده هیچ بر طرف حقنده بیان رأی رسمی ایتمامش بولنجه بالطبع اوستریانك اهمیتی اوروپا نظرنده کسب جسامت ایتمك امیدینه مستند اولمغله بو نصیحتی مصلحتجه نظر اعتنایه النه‌جق شیلردن دکلدر ·

انجق طرف سامیٔ اصیلانه‌لرندن توصیهٔ تأنی ظن عاجزانه‌مجه هم باب عالی‌یه عدم امنیت علیه‌لرندن و همده غالبا هیئت عمومیهٔ دولیه‌نك اطوارندن ناممنون بولنمکزدن منبعث اولوب شمدیکی باب عالی‌یه عدم امنیت خصوصنده فوق العاده حقلی ایسه‌کزده اوروپا هیئت عمومیهٔ دولیه‌سندن ناخشنودیٔ سامیلرینك بو صره‌ده فرصتی اغتنامه بدل تردید اقدام جهتنه فکر مستقیم اصیلانه‌لرندن نصل سوق ایده‌بیلدیکی قوللرنجه معما قبیلندن و هله پروسیادن احوال حاضره‌یه قنغی نقطهٔ نظردن باقلدیغنی مشعر جواب رسمی المدقچه قونفرانس عقدینه راضی اولمکز حوصلهٔ مدرکه‌مه صیغمیان ایشلردندر ·

قورقارمکه سزی اغفال ایتدیلر قورقارمکه سزی

اخافه ایتدیلر قورقارمکه سزی دشمنان دوستی نماتوسیطیله اماله ایتدیلر .

ارتق بورانك احوالی حیرت عاجزانه مه کران کله رك کندیمی بشقه دنیاده قیاس ایتدیرمکه قرار ویردیرمش وهله بك اوغلی شهرنده باصیلان غزته لرك مقالات مداهنه کارانه وحکمیات شکیب فرساسندن کوکلم نصل تنك وتار ایسه وکلا قوناقلری ایام ولیلده اودرجه رونقلیدر .

شروانی زاده رشدی پاشا ایله کچن کون بر ذاتك وساطتیله کوریشوب کندیسنی فطین وشیرین بولمش ایسه مده انکده حقنده پك چوق لقردی دوران ایتمکده وباب عالی وکلاسی ایچنده دیوان احکام عدلیه نظارتنده بولنان ادهم پاشا حضرتلرندن بشقه کمسنه یی همان هیچ کمسه لایقیله ثنا ایتمامکده اوله رق هرکس بیوجك انقلابات انتظارنده وعالی پاشایه وعالی پاشا عونه سنه نفرین ولعنتده بولنمش و لبه رال عنوانیله چیثان بر طاقم کنجلرك بو دفعه کشاد اولنان قلوب مودلنده صرف قاربازلقله وقت کچورملری دوربینانی مستقبل ایچون دخی مأیوس ایتمشدر .

انشاالله كله‌جك عریضه‌مك حین تحریرنده اوروپا احوالنی شو مأس خاطردن براز فكرمی تخلیص ایده‌جك درجه‌ده بولمق امیدیله‌وتوجهات جلیله‌لرینك استیفاسیله ختم كلام ایلرم .

بشنجی مكتوب

محب اعز و ملجأ پناهم افندم

قونفرانس هنوز مذاكراتنه كیرشمامكده حقلی ایسه‌ده ایشی بوقدر اوزاتمش ایكن هنوز پروسیادن جواب رسمی ایستنلمامسی قونفرانس هیئتنه كور الك بیوك عیب عد اولنمق اقتضا ایدوب اوروپا هیئت عمومیهٔ دولیه‌سی وكالتنده بولنان بر هیئتك بویله قورقاقچه حركتی عالم مدنیت ایچون اغلیه‌جق شیلردن وزواللی (ژول‌فاور) لك بسماركدن رخصت دیلنمسی واوته‌كنك‌ده محصوصا وبلا سبب مشكلات كوسترمسی اوروپانك قوهٔ هضمیه‌سنجه ایدلمش بیوك تجربه‌لردن بولنمش وبو احوالی بحقایقها یازه‌جق مورخلرك كیمه لعنت‌خوان اوله‌حقلرینی شاشیره‌جقلری رتبهٔ بداهته واصل اولمشدر .

قریم محاربه‌سنده بونجه فداكارلقلری میدانده وعلی-

العموم مسائل شرقیه‌جه بزه معاونتی وعلی الخصوص اخوه
ترکلرك ترقیات مدنیه‌دن بهره‌یاب اولملری ایچون شدت
غیرتی بدیهی درجه‌سنده اولان بیچاره فرانسه‌نك شرق
ایچون مسائل حیاتیه‌دن بولنان مصالحك مذاکره‌گاهی
اوله‌جق بر مجلس دولیه‌ده ادنی بولندیره‌بیلمك خصوصنده
چکدیکی زحمت ومشقتلری کورن هرعاقل کیلیومك
سدان وقعه‌سی حقنده ایمپراطوریچه‌یه یازدیغی
تلغرافنامه‌ده قوللاندیغی «یارب نه بیوك انقلاب» تعبیرینك
وقعهٔ مذکوره‌دن بویله بر حال تولدی سببیله بجا
قوللانلمش اولدیغنی دوشینه بیلور بوراجه حالر همان
بحثکی تحریرات عاجزانه‌مده بیان ایتدیکم درجه‌ده اولوب
عالی پاشانك کاسه‌لیسلکیله مشهور اولان «بوردیانو» نام
شخصك الیله چیقان وایشتدیکمه کوره صاحبنه خزینه‌دن
خیلیجه اقچه‌لر کتورن «لاترکی» نامنده‌کی غزته بوغازلرده
دولت عثمانیه‌نك طوربیلر بولندیره‌بیله‌جکنی وبو جهتله
روسیه‌نك قره‌دکزده پیدا ایده‌جکی دونمالردن عثمانلولرجه
جای خوف وتلاش کوره‌مدیکنی بیان ایتمکده‌وسیواستپول
واناطولی حدودی کبی پایتخت عثمانیه‌نك مهما امکن بعید
اولان یرلرده اتش حرب وقتالك اشتعالندن اوروپاقورقار

ایكن استانبول بوغازنده یعنی دولت عثمانیه‌نك جانكاهنده محاربه وقوعنه اهمیت ویرمامكده‌در .

امور مالیهٔ عثمانیه پك اغر حالده اولوب نظارتنده بولنان مصطفی فاضل پاشا شو زمانده الك زیاده جای نظر اولمق اقتضا ایدن ادارهٔ عسكریه مصارفنده بیله ممسكانه طورانمقده وحتی مسموعات موثوقهٔ عاجزانه‌مزه كوره سرعسكر ایله مشار الیهك اره‌سی بو سبب ومناسبتله بوزیله‌رق سرعسكر حسین عونی پاشانك حامیسی اولان صدر اعظم مصطفی فاضل پاشانك معاملات لاابالیانه ومباحثات جسورانه‌سندن احتراز اچیقدن اچیغه حمایت وصحابت كوسترمامكله برابر بر وسیلهٔ حسنه ایله فاضل پاشایی ایشدن چیقارمق ارزوسنده بولنمش وشویله‌یر زمانده قابینونك نه‌لر ایله اوغراشدیغنی بیلمك ایچون ذات عالیلرینه نمونه اولمق اوزره بو خصوصك ایرادی قوللرنجه موافق مقصد كورلمشدر .

هله لسانلرینی فرانسز وعادتلرینی فرانسز ومعامله ـ لرینی فرانسز طرزینه قویمغی مدار فخر ومسار عد ایتمكده بولنان عثمانلو كنجلرینك وتربیه‌لولرینك شمدی بردن بره پروسیا غیرتكشی والمانیا عاداتنی تقلید ورزشی یولنه

دو کلمری حیرت افزای شعور عقلا و فرانسه ملت مجلسنده
وقتیله ژول فاور لك سویلدیکی شو سوز «ایمپراطورلق
حکومتنك خارجا بزه قازاندردیغی ادعا اولنان شهرت
واعتبار صباحدن اخشامه قدر طیانمیوب محو اولان
چیچکلر کبیدرکه بران غیر منقسمده محو اوله بیلور»
طوغریسی شمدی مصدق ومسلم اعالی وادانیٔ ارباب
نهادر .

محب وفا کارم ایتالیا خارجیه ناظری «ویسقونتی
ونستا» دن بو صباح بر مکتوب لطیف اخذیله کسب
شرف ایتمش وکندوسنك اوته دنبرو دائرهٔ دوستیده
طوتدیغی المانیا ایمپراطورینه من غیر رسم یازمش اولدیغی
بر نامه ایله کیلیومك او نامه یه جوابا کوندردیکی التفاتنامه
یی لفا ارسال ایلمش اولمسی جهتیله بالدفعات قرائت
وایکی کاغدك یکدیکره نظراً ماهیت مآلی محاکه یه صرف
فکرت ایدرك ایتالیا امور خارجیه سی ناظرینك قلمی
بیلدیکم درجه دن قات قات بالا وکیلیوم حضرتلرینی بو
مکتوبك من غیر رسم یعنی بسمارقك اعانه سی اولمقسزین
یازلمسی سببیله روحی بسمارقدن عبارت بر میت بر پا
بولشمدر .

« ویسقونتی ونستا » کیلیومه سایهٔ درایتنده المانیا ملتنك هم تربیه‌سنه وهم تاریخنه وهم امید ایتدیکی مستقبلنه مخالف بر مسلکه کیرمش اولدیغنی و فقط ایلروده اسکی « سه‌زار » لر کبی تاریخ صحیفه‌لرینی لکه‌لیه‌جکنی بی‌پروا اتیان ایتمش وکیلیوم جوابنده اسایشپرورلکله چوق وقت کچورمش اولدیغندن طولایی ملت عندنده مسئول اولسه سزا ایدوکنی بیلدیرمش اولوب بو مبهم جوابدن هیچ بر معنی چیقارمق بنده‌کزه ممکن اولهمامشدر .

اشته ولی نعمتم بو دفعه‌لق ینه قلمی الدن براقه‌رق بشقه مطالعاتمی هفتهٔ اتی‌یه تعلیق ایدر وبقای توجهات جلیله‌لرینی استدعا ایلرم .

— علاوهٔ مترجم —

« ویسقونتی ونستا » نك المانیا ایمپراطورینه یازدیغی مکتوب شو مخمس ایله اجمال اولنه بیلور .

جدكك الطافی مهریله همان ایتدكارك
محو اولور بی‌شك مثال اختران ایتدكارك
صکره‌دن لکن اولور خاطرنشان ایتدكارك

شمدی قید ایتمزلر اما بر زمان ایتدکلرك
یوقلنور تاریخلرده اسکی قیصرلر کبی

آلتنجی مکتوب

ملجأ مهام امور افندم

قونفرانس دها لایقیله مذاکره‌یه گیرشمکسزین و دها
طوغریسی اعضاسی هنوز نه یاپه‌جقلرینی دوشنمکسزین
غالبا روسیه امور خارجیه‌سی ناظرینك نشریاتی و یاخود
قوجه بسمارقك القااتی و بلکه‌ده بایست دوستمزك صقال
باشی طاغتمسی آثارندن اوله‌رق قونفرانسده طوتیله‌جق
اساس طرزنده بر ایکی پولتیقه قرارلری لایحه‌سی شایعه‌سی
دوران ایتمکده اولوب بو روایاتك کافه‌سنده روسیه‌نك
اصلا فتور و قصورده بولنمه‌جغی شایعه‌سی بر لکده
سویلندیکنه نظرا قنغی طرفدن نشر ایدلدکلری تبین
ایتسه او طرفك روسیه ایله متفق و روسیه کندی
طرفندن اشاعه‌سی حالنده غوزچاغوفك عزمنده قوی
اولدیغی ظاهره چیقار ٠

بو تصورات مرویه‌نك بری روسیه‌نك تکلیف

معلومه‌ی کاملا جواب رد اعطاسیله ودولت عثمانیه وانکلتره وایتالیا وبلچیقا دولتلری بیننده اتفاق تام استحصالیله روسیه‌یه اعلان حرب ایتمك واوستریا روسیه ایله اتفاق ایدرسه اکا قارشو دولت عثمانیه‌یی وبری طرفله اتحاد ایلر ایسه روسیه‌یه برا انکله دولت عثمانیه قوهٔ بریه‌سنی تسلیط ایلمك ماده‌سی اولوب بو شایعه‌نك اصل واساسی اوله‌میه‌جغی پروسیانك بر نیم نکاهیله اوروپا هیئت دولیه‌سنك قونفرانس عقدینه راضی اولمریله ظاهر واوستریانك اعلان بیطرفی ایتمسی حالنده نه یاپه‌جغنك دوشنلمامش اولمسیله بو قرارك صحیح اولمه‌بیله چورککی باهردر .

ایکنجیسی روسیه‌نك قره دکزه یاپه‌جغی دونمانك وتحدید مقداری ماده‌سی اولوب بو ماده براز عقله ملایم کورسه‌ده تأمینات سائره استحصال اولنمه‌دن بو یوله اچیقدن اچیغه کیدیلورسه‌ینه روسیه طوغریدن طوغری‌یه مقصدینی حاصل ایتمش واوروپانك جاننه اود طیقمش دیمك اوله‌رق بش التی سنه مرور ایتمکسزین او محدود ومقید عد اولنان قوتك نامحدود بلالر اچه‌جغی وصکره اوروپا او بلالری تحدید ایچون نامحدود مساعی صرف

اینسه بیله بر ایش کوریله میه جکی و او زمان اولا استانبول وصکره جبل الطرق بوغازینك روسیه بوغازی اوله جغی درکار واشکاردر .

اوچنجیسی روسیه نك تکلیفنه کاملا موافقتله اکا مقابل دولت عثمانیه یه بعض مساعدات ارزان ایدلمسی خصوصی اولوب بو ایسه روسیه نك تکلیف معهودینی یالکز دولت عثمانیه حقنده بر تجاوز عد ایدرك اوروپایی بو بابده بی علاقه سایمق ونوعما قونفرانسك لزومسزلغنی ودولت عثمانیه نك روسیه یه یاپه یالکز مرام اکلامق مجبوریتنده اولدیغنی اعتراف ایتمك دیمك اولمغله ودولت عثمانیه حقنده وقوعبوله جق کافهٔ مساعدات ینه روسیه نك وسائر دولت عثمانیه اعداسنك منافعنه خدمت قبیلندن بولنمغله بو صورته رضاداده اولان هر دیپلومات اوروپایی قازق ایتمك عزمنده جهلا ویا تجاهلا دامن درمیان ایدوکی میدانده در .

اشته اصالتپناه افندم دوران ایدن شایعاتك الك جانلیلری بو خصوصلردن وبونلرك هر بری حقنده ملاحظات عاجزانه م ذیللرینه یازدیغم کوچك مطالعاتدن عبارت وبو بابده ذات سامیٔ اصیلانه لرینه قارشو دیپلوماسی

فروشلغم مجرد جوش وخروش غيرتدن وعفو عالیٔ بنده پروریلرینه اولان امنیت عاجزانه‌مدن منبعث بولنمغین کستاخلق ایتدیکم واصل رتبهٔ بداهت بولمش وروایات اخیرهٔ مشروحه وجهله دولت عثمانیه حقنده بعض مساعداته قالقیشه‌جق اولورسه بونلردن بری قاپیتولاسیون یعنی قدیم عهدنامه‌لرك الغاسی ماده‌سی بولنه‌جغندن شبهه‌م اولمامغله بو عهودك الغاسنه موقوف علیه اولمق ایجاب ایدن امور عدلیه‌نك احوالنه دائر ذات اصیلانه‌لرینه معلومات اجمالیه اعطاسی واجبهٔ ذمت کورلمشدر.

ممالك عثمانیه‌نك امور عدلیه‌سی الك قاریشق ایشی اولوب محاکم نظامیهٔ عنوانیله یاد اولنان محاکم قانونیه ولایتلرده مهما امکن درجات صلاحیت وانقسام مأموریت خصوصلرنجه مضبوط ایسه‌ده استانبولك محکمه‌لری هیچ بر مملکتده امثالی ایشیدلمدك صورتده مشوش ومحاکم جزائیه امور ضبطیه مشیرینك النده ومحاکم تجارت قبولی پاشانك ید ارتکابنده اوله‌رق وهیچ بر مدعی ویا مدعی علیه دعواسنك نره‌ده فصل وحل اولنه‌جغنی وکیمه رشوت ویرمك لازم كله‌جکنی بیلیه‌رك احقاق حق خصوصی وهله قانونلری تطبیق ایده‌جك بر یر بولنسه

بيله تنفيذ احكام محاكم ماده‌سی دوچار كشمكش بولنمشدر .

شمديكی امور ماليه ناظری مصرلی مصطفی فاضل پاشا ديوان احكام عدليه نظارتنده بولنديغی صره‌ده استانبول محكمه‌لرينه بر نظام ويرمك عزمنده بولنوب اولبابده تنظيم ايتديرديكی لايحه‌يی شورای دولتدن بكوردكدن صكره من غير رسم ذات حضرت شاهانه‌يه ارائه ايتمش و ذات حضرت پادشاهی دخی لايحه‌يی پسند ايدرك بونك همان موقع اجرايه قونلمسنی امر ايلمكله برابر لايحه هنوز فعل و اجرا بوله‌ميوب مؤخرا مشار اليهك دائرهٔ ماليه‌يه نقل مأموريتی لايحه مايحه‌ده خبر براقديغی كبی دها صكره مقدما يازمش اولديغم (قلوب) تقليدی اوله‌رق ملعبه اچلری شهرتلرينه ايراث خلل ايتديككندن اثر مزبورك فيمابعد ميدانه چيقمسی بعيد الاحتمال بولنمشدر .

اشته بو دفعه‌لق بوقدرله اكتفا ايدرك مشهودات و مسموعات سائره‌نك وقونفرانسك مذاكراتی حقنده النه‌جق معلومات اوزرينه ملاحظاتمك اشعارينه مسارعت ايده‌جكم بی اشتباه اولمغين هر حالده فريضه‌مك ايفاسنده قصورم اولمديغی اعتقادی و بقای توجهات جليله‌لری استدعاسی ايله ختم كلام ايلرم

يدنجی مكتوب

درايت پناه و متانت اكتناه افندم

نظارت ماليه يه شروانی زاده رشدی پاشايه‌ا حاله اولنمش و غالبا رشدی پاشا حسنی پاشانك بعض تبليغات خفيه‌سنه محروم اولمق استه‌يوب حسنی پاشا ايسه عالی پاشايه اولان تبليغاتجه اغياردن مصون بولنمق اهم والزم ايدوكندن امور ضبطيه نظارت داخليه‌يه مربوط ايكن او دخی رشدی پاشانك بردها او نظارته ويا بر بشقه بيكانه‌نك او خدمته كلمسی خوفيله‌تيز الدن تفريق ايدلمشدر .

(قلوب) دن هنوز بر اثر ايشيدلمكسزين اعضای انجمن متحيرانندن ايكی تركك تركار بيننده امثالی ايشيدلمامش اولديغی حالده‌دوه‌لويه قالقشملری مسموع اولمش اولوب قلوبك اعضاسی اوروپايی بو يوللرده تقليد ورزشنه الشديرمسی ممالك عثمانيه كنجلرندن مستقبلده وطنلری استفاده ايده‌جكی ذهاب باطلنده بولنانلر ايچون بيوك درس اوله‌جق موادن و ايشتديكمه كوره وكلا بيننده دوه‌لو

ایدنلردن قنغیسی دیگرینی قتل ایتمش اولسه انك حقنده قاتل معامله‌سی اجراسی تصور وتنسیب اولنمش اولوب بو صحیح ایسه قبل الاعلان بویله جزایه قالقشمه‌لری وكلای عثمانیه‌نك حكمت مجازاته درجهٔ وقوفلرینی كوستره‌جك ایشلردندر .

لكن ادارهٔ مالیه‌نك حالی پك یمان اولوب خزائندن ویریله‌ جك معاشلر تراكم وتداخل ایتدیكه ایتمش ومأمورلر ایچنده سایهٔ صدر اعظمیده ویا حمایهٔ عونه‌ده رشوت ایله مرفها تعیش ایدنلردن ویا میراث یدی پاشا وبكاره طالقاو قلق ایلیانلردن ماعدا حسن تعیش ایدن كمسنه بولنمامغله هر كسده یأس تام نمایان ومحاربهٔ نحوست انتما ایسه بر طرفدن معاملات تجاریه‌یی تضییق وقونفرانسك حركاتی واستمرارقاك اوضاعی خلقی برقاتدها محزون ایتمكده اولمغین اعالی وادانی واعالم واجاهل پریشان بولنمشدر

آه سبب فیضم افندم

قریم مسئلهٔ ماضیه‌سنك ختامنده بر بشقه درلو طورانوب عثمانلولری بشقه درلو تربیه التنه‌الملی وبویله كندو باشلرینه براقیوب اوروپانك یكی اچلمش بركاكشت دیدیكی حالنده بولنان عثمانلو ممالكنی امین ومعتمد باغبانلره

حواله ایتملی و جهلهٔ اهل تقلید کبی انلره بزم الك مردار عاداتمزی تلقی و محاسن اصولمزدن توقی یولنده صاپمه ممیدان ویرمامملی و هیچ اولمزسه (عالی فؤاد) قابینتوسنك نشریاتنی اره صره تحقیقه قالقیشوب اویله چوجق کبی هر سوزه اینانمامملی ایدیشز . هر نه ایسه باری بوندن صکره مدققانه وچاره جویانه حرکت ایده لم دیمك ایسترم ایسه مده احوال حاضره یه نظراً مستقبلدن پك مأیوس اولدیغمدن اویله سوزلو زبان قال و قلمدن چکدیکجه موجب استکراهم اولمقده و هله المانیا ایله فرانسه محاربه سی عنوانیله میدانه چیقان محاربه کوندن کونه بر حرکت علید و دینیه رنکنی الدقچه و محاربه افکار تحکمیه ایله اطوار حریت محاربه سی و یا قوت ایله حق محاربه سی و یاخود جنکاورلك ایله وطنپرورلك محاربه سی و تعبیر اصح اخرله ایکی متغلبك بر ملتله محاربه سی عنوانلرینه سزاوار اولدقچه قواعد مدنیه متمادی یرلره چکمکده و درینلدکچه درینله مکده در .

خدا علیم حقایق آکاه افندم اکر طبیعت افاده بنی بو وادی یه سوق ایتمامش اولسه ایدی کوز یاشمی وقایهٔ شو مکتوبمده اولسون محاربهٔ حاضره یه دائر بحث

بولنديرمیوب هیجان افکار وقلبی موجب اولمز وذات اصیلانه‌لرینی دخی اسکی اعتراضلریمی تأکید طرزنده بسط مقال ایله مغبر ایتمك استه‌مز ایدیسه‌مده نه چاره‌که اصول تحریرات خامه‌می بویله سرکشلکه مجبور ایدوب فرانسه دیدکچه کوزمدن یاش اقش وسزك قونفرانسی تخیل ایلدکچه کیم بیلور ولی نعمتم نصل اضطرابده‌در تصوریله ذهنمی کدر استیعاب ایتمشدر

باری بو مکتوبی بوراده کسوب مکتوب آتی‌یی قونفرانسك مذاکراتندن زیاده‌جه خبر المغه تعلیق وبقای توجهات سامیه‌لری نیازینی تکریر ایلیم .

سکزنجی مکتوب

درایتکار ومحاسن شعار افندم

اژانس هواس قومپانیه‌سنك بو اقشام نشر ایتدیکی تلغرام قونفرانسك برنجی اجتماعی یارین وقوع بوله‌جغنی وموسیو ژول فاور انجق کله‌جك هفته لوندره‌یه کله‌بیله‌جکنی معلن اولوب فرانسه‌کبی مسائل شرقیه‌ده طوغریدن طوغری‌یه مرجع اولمق اقتضا ایدن بر دولتك وکیلی حاضر اولمدقچه قونفرانسك عقد مجلس مشورت

ایتمسی شایعاتی اوروپانك حقایق‌شناسانی دوچار استغراب ایلدکده اولدیغندن بو بابده طرف اصیلانه‌لرندن هیچ اولمزسه رسما شدتلی بر مخالفت وقوعبولمش اولسه ایدی نه درجه‌لرده تزید شهرت واعتبار ایتمش اوله‌جغکز مستغنیٔ تعریف وتذکار بولنمشدر

امان دول معلومه‌نك پارسده بولنان وکیللری طرفندن بسمارقه یازیلان نوطه‌نك صورت افاده‌سی اسکی ناپولیونك منظوری اولمش اولسه ویاخود مشهور (ویستفالی) عهدنامه‌سنی امضا ایدن دیپلوماتلره قبرلرنده خطاب ممکن اولوبده ای دیپلوماتلر سزك مؤکلکز اولان حکومتلر شمدی شو مآلده بر کاغدی امضا ایله بسمارق نامنده بر متحکم متفرده ویردیلر دینلەرك او نوطه قرائت ایدلسه قوجه پوناپارط پای کوب ودست افشان واو دیپلوماتلرك جمله سی انکشت بردهان اوله‌جغی امر عیاندر .

یارب نه کزنلره قالدق! امان یارب نه زمانلره دوشدك! ندر اوقدر قورقاقلق! اوروپانك هیچ جانی قالمدیمی؟! بو نوطه‌نك غرابتی نوعندن بر غریبه دخی اوروپانك کأن مستقبلنی تعیین ایده‌جك بر مجلس دولینك اعضاسی ایچنده

ذات عاليلرينه ايتاليا وكيلى موسيو قادورنادن بشقه ديپلومات عنوانه شايان كمسنه بولنماسى ماده‌سى اولوب هنه دولت عثمانيه بو خصوصده الك دقيق وصاغلام پوليتقه اتخاذينه محتاج دولت ايكن انك سفيرينك مجرد بزم كوزمزه روم ملتندن بر سفير كوسترمك وانكله برابر ايلروده نظارت خارجيه‌يه مستعد برادم يتشمش اولمامق ايچون انتخاب اولنمش وعالى پاشانك بو فكرى سايه‌سنده منصبنده دائم بولنمش اولان موزوس پاشا اولمسى حيرت ويره‌جك شيدر .

بورادە وكلا عيش ونوش وذوق صفاده وكدر ومحن فقراده اولوب اشبو كانون ثانينك اون سكزنجى چارشنبه كونى اقشامى پروسيا سفارتنده وكلا وسفرايه ويريلان ضيافت عظمى‌ده حاضر بولنان بزم سفارت مأمورلرندن ..... نك روايتنه كوره وكلانك هيچ برى عالى پاشا قورقوسيله سفارت مأمورلرندن كمسنه ايله پوليتقه‌يه متعلق لقردى ايتمكه جسارت ايده‌مامكده وهر برى سفارت صالونلرنده وحشى كزنمكده وهله ايچلرندن برى زياده مست اوله‌رق اعاظم وكلايه مداهنه‌لى درجه رذالته ايصال ايتمكده ايمش .

معارفك حالى حقيقة اثر انقراض كوسترمكده اولوب معارف نظارتنده بولنان و كلا دائمانفوذجه اعجز و كلا اولەرق دولتك شعبات ادارەسنك اك اهميتسزى معارف ادارەسى والك نفوسسز مجلسى معارف مجالسى بولنمش ومقدما بعض اسلام ارباب غيرت وحميتى طرفندن تشكيل اولنان بر هيئت معرفتيله خرستيان جماعتلرينى تقليدا بر مكتب اطفال مسلمه آچيلوب مؤخرا بو هيئتك رياستى عالى پاشايه تفويض اولنەرق مكتب دار الشفقه ناميله توسيع ايدلديكى كبى هر طرفدن طوپلانيلان اعانەلر ايله بو مكتب ايچون بر جسيم بنايه مباشرت قلنمقله برابر رياست صدر اعظميده و دولتك تحت ادارەسنده بولنەجق بويله بر مكتبك تبعەنك يالكز بر صنفنه حصرى مناسبت و رابطەدن خارج اولديغندن شوقدر همته مصرف اولان شو اثرك دخى خيرى كورليەجكى اكلاشلمشدر

بو اراده مشاهير ادباى عثمانيەدن شناسى افندى نامنده بر ذات ايله كوريشوب كندوسنى خسته حال وحتى لايقيله تكلمه بيله بى مجال بولمش وفقط مومى اليه نظماً ترجمەيه مقتدر و كندى لساننده يعنى تركجەده فوق العاده شاعر اولديغنى بورانك احوالنى واشخاصنى بيلنلردن

و بیوك بر دیکسیونر ترتیب ایتمکده بولندیغنی کندوسندن
ایشیدوب فقط خانه‌سنی وعلی الخصوص قاریوله‌سنی
یازسك (قافیه‌جی) تعبیر اولنسان شعرای سفلیه‌سنك
قاره‌سنك عینی کوردیکمدن فرانسه ایله ممالك عثمانیه‌ده
ادبیاتك یکدیکره نظرا ترقیاتی حقنده ذهنمجه بر کوچك
نسبت تصور ایلمشمدر .

ای هر کلامی حکمت آمیز اولان افندم

بقالم سزك قونفرانسك حین کشادنده ایراد بیوره‌
جغکزی ایشتدیکمز نطقه روسیه سفیری جانبندن اعتدال
غالغی ادعا اولنه کلان نطق جوابی نه درلو مفسدتلری
و عجبا اوروپا حقنده نه‌کبی استهزالی حقارتلری حاوی
اوله‌جق و بو نطقلرك حین قرائتنده حاضر بولنه‌جقلرك
الك کاملی اولان ایتالیالی شخصی کیم بیلور نقدر صیقیلوب
ای سوء اداره‌سیله بزه بو حقارتلری چکدیرن دولتك
ایلچیسی دیو قلبندن خطاب ایدرك موزوروس پاشانك
یوزینه باقه‌جق وشبهه‌سز نقدر فصاحت و بلاغت صرف
بیورلسه شو حالك عینی مؤرخلرك نظرندن اورتیله‌میه‌جکدر

اشته بو دفعه دخی ختم کلام ایله محاسن انظار
عالیه‌لرینی نیاز واستدعا ایلرم

طقوزنجی مكتوب

معرفت نواز و صداقت پرور افندم

بوراده باصیلان غزته‌لرك الك زیاده مظهر حریت اولانی بزم سفارت سایه‌سنده لوانت هرالد غزته‌سی اولوب بو غزته نصفی فرانسزجه و نصف دیكری لسانمز اوزره اوله‌رق بازار كونلری و بیوك نسخه كونندن ماعدا هر كون ولفا تقدیم قلنان بیوك نسخه‌سی قطعه‌ده دخی هفته‌ده بر كون سراپا بزم لسانده اوله‌رق طبع و نشر اولنمقده و تقدیم ایتدیكم نسخه‌سنده روسیه‌نك تكلیف حاضری حقنده مندرج اولان بند بی‌ماننددی كبی دائما بزم پولتیقه‌مزه و شرقك حقیقی سلامتنه دائر بندلر نشر ایتمكده‌در .

قورشون قلمیله اطرافنی چیزدیكم مذكور بندك خلاصهٔ مدعاسی دولت عثمانیه‌یه روسیه‌نك نائل اوله‌جغی مقصده مقابل اولمق اوزره عهود قدیمه‌یی طانیمامق حقی ویرلمك ممالك عثمانیه‌نك امور عدلیه‌سی بو حالده قالدقجه هم شرقده بولنان اجانبك و هم بالاخره دولت عثمانیه‌نك

ضرريني موجب اوله جغى وتبعهٔ اجنبيه محاكم عثمانيه‌ده حقنى ضايع ايتمكه باشلايجه سفارتلر دخى شمديكى حالده عهود مزبوره ايله محدود اولان اقتدار مداخله‌لرينى قات قات ارتيره جقلرى دركار ايدوكى ماده‌سندن عبارت وبوراجه اولان تجارب عاجزانه‌مه كوره قونفرانسده لواندهرالدك شو بندى الك مهم اوراقدن زياده شايان نظر دقتدر سز عثمانلولرى اصلاح ايدك . عثمانلولر عهودى كندو كندولرينده قالديرسونلر . بزم قالديرداغمز عهود قالقمش اولمز .

آه منتدار لطف واحسانى اولديغم افندم .

بنده اعتراضه باشلاديغمدن طولايى غيابا دوچار غضب ساميلرى اوله جغمى بيلديكم حالده شو تعريضى ايتمكدن كندومى ضبط ايده‌ميوب ديرمكه قلبكاه مدنيت اولان پارسده ايتك دخى ادم باشنه توزيع اولنغه باشلامش وبيچاره زول فاور بر والدهٔ مشفقه‌يى حالت نزعنده براقق كبى پارسى تركه اضطرار حس ايليه‌رك وقونفرانسده بولنغى دخى واجبهٔ ذمت بيله‌رك نه يابه جغنى شاشرمش ايكن سزك روسيه وپروسيا مرخصلريله

قارشو قارشويه چكه‌رك بويله تهلكه‌لی مقالاته كيرشمكز عقلمك ايرمديكی براشدر .

بورانك احوالی يكه اصول سابقه‌سی اوزره اولوب بوندن مقدم استانبول محاكمنك تنفيذ احكام اعلاماتی دعاوی ناظری نامنده بر ذاتك دست كيفنده بولنه‌رق بو يد واحدك يك چوق مضراتی كورلمش اولمغله بوكا كويا چاره اولمق اوزره خدمت مذكوره‌نك مقدمجه بر هيئته احاله‌سی تصويب اولنمش وچونكه بو انقلاب مجرد امنيت وحسن جريان مصلحت مقصدينه مبنی اولمديغی هركسه اشكارا كوسترمك لازم كورلمكه‌شمدی آثاری ارائه قلنمشدر .

اوننجی مكتوب

مدار افتخار هنرمندان افندم

پارسك تسليمی شرائطنی مذاكره ايتمك اوزره ژول فاورك ورسايله عزيمتی خبر كدورت اثرينی حاوی اولان اژانس هواسی تلغرافنی اوستريا قنچلاريه مأمورلرندن بعض ذوات ايله برلكده بزم سفارتخانه‌ده اخشام طعامنده

ایكن كتوردكلرنده كوزلرم قراروب وبكزم صراروب وبلكه موقتا اعصابمه خلل كلوب بی اختیار بر مدت قالەرق اشك ریزان بولندیغم حالده (ای واه عالم مدنیت قلبكاهك اردوله تسلیم اولندی وای مركز سیالهٔ افكار جدیده اتشلی سلاحه مغلوب براغلدك آه ولی نعمتم غرانویل كیم بیلور سن بو تلغرافی نصل دكلون اولەرق اوقودك) دیو فریاد ایتمشمدر بو فریادك مآلی كمال تلاش واضطراب وبلكه موقت بر هیجان اعصاب حالنده وقوعبولمش اولمسنی ابرازه كافی اولوب چونكه دوشونەرك فریاد ایتمكلكم اقتضا ایتسه ایدی (ای واه اوروپانك ضعیف فكرلی واضعف یوركلی دیپلوماسی فروشانی كوردكزمی اثركزی كوردكزمی مطبوعات سزك اوراق رسمیه كزدن معقول اولدیغنی اكلادكزمی غزته جیلرك عیون تخمینلری سزك عیونكزدن دوربین بولندیغنی ای واه غرانویل محقر صنف ایچنده بولنیورسین ایواه غرانویل درایت وفطانت مسلەكی وقتلی وحسن صورتله استعماله موفق اولەمدك) دیو فغان ایدر ایدم .

آه سبب نیلهر امالم افندم .

اعتراضات سابقهٔ احقرانەم پك كوچك اولسون بر

نظر تلقيه مستحق دكلى ايمش . شمدى قونفرانسده عقل ياريشى ايدوب نه حاصل ايده جكز ظن ييوررسكز . شمدى بسمارق پارسده فرانسه يى مادى ومعنوى بى مجال وبلكه همان بى حيات براقه جق بر عهدنامه امضا ايتديرسون واوروپا اوزاقدن تماشاجى طورسونده سز وارك تره پزه باشنده فلسفهٔ عليادن دم اوره رق ضعيفى قوينك پنجه سندن قورتارمق چاره لرينى مطالعه ومذاكره ده دوام وقره دكز وايستر ايسه كزاق دكز مسئله لرينه حسن نتيجه ويرمكه اقدام ييورك .

بوراده اسلام وخرستيانك وخامت احوالدن خبرى ومطبوعاتك ذاتاً مسلك اتخاذينه مجالى اولميوب بزم سفارت سايه سنده مظهر حريت اولان لوانت هرالدك ايكنجيسى اولمق درجه سنده حريت اوزره چيقان لوانت تايمس نامنده ونصفى فرانسزجه ونصفى بزم لسانده چيقمقده اولان غزته دخى بچلرده برحكم كيفى اثرى اوله رق ايكى ماه مدتله تعطيل ايدلمش ومزبور غزته يه اعانه اولنمق اوزره بوراده بولنان فرانسزلر طرفندن بردفتر آچيلوب طوپلانيلان اعانه اقچه سى بر ايكى كون ايچنده بيك فرانغى آشه رق مطبوعات حقنده كى ادارهٔ جبارانه دن خلق نه درجه ده دلكير اولديغى ميدانه قونلمشدر .

مقدما مطبوعات نظامنامه‌سی نامیله مناسبتسز بر نظام یاپلش اولدیغی حالده باب عالینك کیفی و بلکه‌ده قورقیسی او نظام دائره‌سنده غزته‌لرك حرکتنه بیله تحمل ایده‌مدیکندن بر (قرار) اعلان اولنه‌رق غزته‌لر حکومتك رسماً تحت تحکمنه الغمش و مطبوعات اداره‌سی دخی شرقك الك تربیه‌لو ادملرندن اوخانس افندی نامنده بر ذاته ایکن انك یرینه فؤاد پاشایه منسوب بر ذاته ویرلمشدر .

انجمن الفت کسب ایتدیکی سوء شهرت اوزرینه تصحیح ترکیه ایچون اعضاسندن السنهٔ اجنبیه‌یه واقف اولنلردن مرکب اولمق اوزره بر کوچك هیئت ادبیه پیدا ایتمش و بر ذات فضل ایات طرفندن هیئت مزبوره‌نوظهور نامنه اوله‌رق انجمن الفته ایکی بیك جلد کتاب ترك و تبرع بیورلمش اولوب بو بابده وقوع بولان اعلاناتدن هیئت اوروپا السنه‌سندن ترکجه‌یه کتابلر ترجمه ایده‌جکی اکلاشلمغله و معلوم دولتلری اولدیغی اوزره بنده‌کزلك بویله شیلره مراقم برکمال بولنمغله ترجمه اولنه‌جق کتابلر نه‌صل کتابلر اولدیغنی و ابتدا قنغی کتابدن باشلنلدیغنی مخصوصا تحقیق ایتدیکمده بر ده قنی بزم معهود شسترفلد مکتوبلری یوقمی انلرك ترجمه‌سنه اول امرده لزوم کور-

لدیکنی و اکا بدأ ایدلدیکنی ایشیدنجه ارتق انجمن
و هیئتك خواص اجزای مرکبه سی لایقیله معلوم و بویله
لردن وطنلرینه خدمت امید ایتمکلکمز ده کی خطای
عاجزانه م منظورم اولمشدر .

ذات سامیلرینك نامزاج بولنملرینی معلن اژانس
هوانك نشر ایتدیکی تلغرام اوزرینه طرف مستجمع
الشرفلرینه چکدیکم تلغرافك مژدهٔ امارات صحتلرینی
حاوی الدیغم جوابنی نظر اهمیته النه جغی ظنیله کوسترمك
وهم باب عالی مأمورلرینه برر ویرتمه ویرمك قصدیله
بزم سفارت ترجمانلرندن برینی یانمه الهرق باب عالی یه
بالعزیمه مأمورلره جوابنامه یی کوسترمك و الفت و مصاحبت
ایتمك صره سنده بونلرك و علی الخصوص نظارت خارجیه
متحیزان مأمورینك یانه کیرن تبعهٔ عثمانیه یه ایتدکاری
معاملهٔ متحکمانه منظورم اولمش وطوغریسی مأمورین
مومی الیهمك بزلره ایتدکاری تبصیص عادتا دنائت درجه‌
سنه وارمقده ایکن تبعهٔ عثمانیه یه بویله معاملهٔ محقرانه ده
بولنملری و کوچك مأمورلرك بیله مستغرق کبر و نخوت
وهر ایشده مراجعت ایدنلره و معیتلرنده بولنمق بختسزلغنده
اولنلره اظهار عنف و شدت ایچون رهین غیرت اولملری

استغرابمی وزواللی عثمانلولر حقنده برقاتدها مرحمتمی استلزام ایتمشدر .

بو عریضه‌مه دخی بوراده ختام ویره‌رك بقای توجهات فیض آیات ولی‌النعمیلرینی استدعا ایلرم .

اونبرنجی مکتوب

التفاتی گران بها و توجهاتی سرور انداز قلب اصدقا افندم .

بوراده بولنان یونان سفارتی مأمورلری بزم سفارت مأمورلریله هر نه‌ده تصادف و اختلاط ایتسه‌لر معهود یونان اشقیاسی ماده‌سنده انکلتره یونانه قارشو متأنیانه و دور اندیشانه طورانمق مجبوریتنده بولندیغنی ادعا ایتمکده وحتی یونانستانك بویله ایشلرده احقاق حق خصوصنده فرط اعتنای جبلیه‌سی اولمامش اولسه بوبابده یونانستانجه بلکه هیچ تلاش ایده‌جك شی اولمدیغنی وقتل اولنان لویدك ماداممه‌سنه اون بیك لیرا اعطاسی حقنده مبعوثان مجلسنده جریان ایدن مذاکرات دخی یونان دولتنك فتوتندن بشقه برشیئه دلیل اولمدیغنی هربار تکرار ایلمکده اولدقلرندن ایکی سفارت بیننده بیوجك

